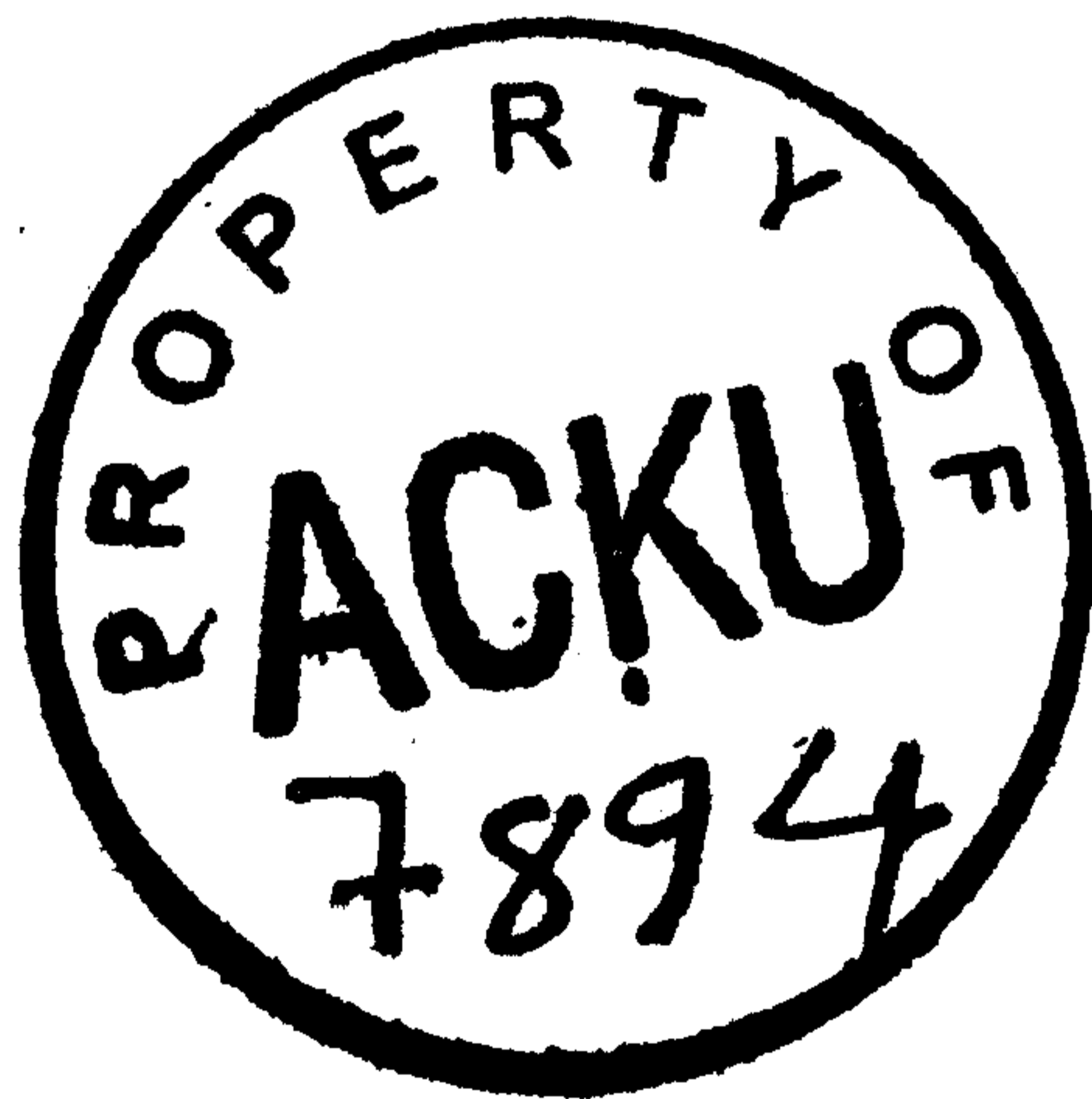

Ketabton.com

شین تاغی

لیکوال

سرمد الدین شیون

ش ۱۳۷۷

د الی

د داستان درو اتلانوته:

* دوكتور محب الله نكته شیرزاد چي دیری د راتگ

اوستنیدو اټکل یې دیرش کاله دمخه کړی و؛

* دوكتور غلام غوث شجاعی (ډاکتر زور) چي دیری له

یوې خاپیری سره لار؛

* پوهاند بهاء الدین مجروح (ډاکتر لاری) چي له یوې سر

د پهلوانی په حال کې خپلو عزیزانو وپرځاوه.

(او)

زما مشر ورور ارواښاد منهاج الدین گهیخ ته چي: هنر

لیکل یې راښوولي دي.

د کتاب پیژندنه:

* د کتاب نوم : شین تاغی

* لیکوال : سعد الدین شپون

* کمپوز : غازی کمپوزنگ سنټر، گل حاجی پلازه، پینبور

* د چاپ کال : ۱۳۷۷ ش / ۱۹۹۸ م

* د چاپ ځای : شرکت پرنټنگ پریس - لاهور

* د چاپ شمیر : ۵۰۰ ټوکه

* د پستی طرح د: ژکفر

* سمبالوونکی : دانش کتابخانه

« ۱ »

لومړی څپرکی

د کړکۍ نه سالنگ رسا سپين ململ و چې تقريبا هوار غوریدلی و .
داوړي دوخت شيلې يې اوس هوار د سپينه مخکه وده او گړنگونه او ژور
خوړونه يې داسې له واورو ډک وو چې دنابلد سړي به زړه غوښتل چې
د سړک نه ورکوزشي او چکر پرې ووهي . دواوړې ددې ارتې ورشو آهنگ
ايله دود ځايه مات شوی و . يو دتونل خوله وده چې د کړکۍ نه داسې سرته
ورته وده چې بدن يې په سپين کپن پوښلی وي . بل هغه کمر و چې څلور
پنځه کيلو متره دتونل کينې خواته د سړک خواته را کړوپ شوی و او په
ديواله باندي يې دواوړې دتم کيدو ځای نه و او چې به دواوړې په شيبو
کې وقفه راغله او لمربه شو نو داسې سور بخون ښکاریده لکه دپيغلي مخ
چې چارچاپيره ترې سپين خادر تاوشوی وي .

دادري ورځي ڪيڏي ڇي زه په شين تاغي ڪي گيروم ، بلڪه دواړه
 گيروو . دبهر سرد مې دارتباط وسيلي يوه دلندي څپي راديو وه اوبله
 همدا ڪر ڪي ڇي ما به دهغي نه ددي هيتنا ڪ چاپيريال ننداره ڪوله . يوه
 بله وسيله هم وه ڇي وروسته به يې بيان ڪرم . اوس دامشكلات لاکم وو
 ڇي يونابلي ميله هم راته په بستر ڪي پروت و . پرون ترماننامه پوري
 دميرز دبنڪوپه اندازد ڇپولي داسي منظم وريدل لکه ڇي چا دپلان دمخي
 وظيفه ور ڪري وي .

په لاعلاج بهلا ڪي نښتي وم . دمخبري وسيله راسروده ، مگر
 دنابلي په مخڪي مې دڊاڪٽر زور سرد مخبري ته زرد نشو بنه ڪولي .
 مخبري گته هم نه درلوده . هغوي وسلي غوښتي او هغه زما سرد دلته په
 واورو ڪي نښتي وي . دمقاومت دښاري پاڅون پيل ته شپرو وځي پاتي
 وي اوزد به داوسلي څنگه پخپل وخت ور رسوم ؟

دويم څپرڪي

شين تاغي زما دگر څنده ڪور نوم و . په اصل ڪي لوي ، تيريلر موٽرو
 ڇي په جرمني ڪي مې اڃيستي و . ڪليوالو ورياندي دشين تاغي نوم
 ايسني و ڇي په فارسي ڪي يې نيلاه زاغ بولي ، داوري اوشولگرو مارغه
 دي ڇي دسر ڪ دسر دتلفون په مزو ڪښيني او تغييري . ڇي ملخ يا
 څمڅوڪي وويني نو ، لکه بنابنه پري راشيودشي او ايسته يې دڅان سرد
 دتلفون دمزي سرته يوسي اوسر په څيري يې گوروت ڪري . سپيني او
 آبي ليڪي لري .

دشین تاغی کمالات ډیرو و. د دیواله پوزې یې داسې سیتونه وو چې د شپې به دې را کش کړل نو بستر به شو. توشکې، نیالی، کمپلې د اتول یې لرل. په لرسر کې یې یونغری یاداش و چې په گاز چلیده. د گاز خلور تانکی بهر دموتېر په اړخ پورې تینگی وې او یونل ترې نغری ته راغلی و. که یو د به تشه شود د تنی په وهلو به بله تانکی چالانه شود. همدې گاز دشین تاغی د گرمولو کار هم ورکاود. د تیلو هم درې تانکی وې چې اتومات به دیوې په تشیدو بله چالانه شود. یو یخچال هم و چې په گاز چلیده، داوبو تانکی دموتېر په بام وود خودهغې نه داسې دلیمخې په شان یو کالی تاوشوی چې په ژمی یې کنگل نه وهی او په اوږی کې یې اوبه لکه د ترموز داسې سرې وې.

شین تاغی ما په جرمنی کې د داسې یو د سیلانی نه واخیست چې ټولې دنیا ته یې ورکې سفرونه کړي وو او اوس یې پیسې نه لرلې چې خپل ملک، امریکا ته پرې لاړ شي. دشین تاغی په باډی باندي د آسیا د زیاترو ملکونو تاپې وې. د نیپال د دالای لاما، د تایلند د طلايي معبد، حتی د بامیانو د بوتانو تصویرونه او پوسترونه هم وو چې د دویل په کابل کې یې د گرځندوی د دفتر نه اخیستي وو. دی مخکې زده ورپسې د وارد دموتېر نه چار چاپیرد تاویدو او پوسترونه یې داسې په شوق راښودل او په داسې آب و تاب یې کیسې کولې لکه چې د آسیا په دوره مې بیایي.

په هماغه جرمنی کې مې دموتېر ټول ماشین او پرزې نوې کړې او

وطن ته روان شوم . د جرمني نه يو گوسلاويې ته ، بيا بلغاريې او بيا
ترکيې ته لاړم . هلته او گوټ کې داستانبول نه تر ايزان ته او بيا نو د ايران
له لارې په دوو هفتو کې افغانستان ته ورسيدم .

کلي ته په رسيدو مې موټر د کاله شاته ودر او د . بيانو د کليوالو
ورباندي وار نه و . زه او زما ستري مشي هيردود . د خارج د تگ نه پخوا
مې زيات قدر و او چې به د کابل د علي آباد دروغتون نه په رخصتې کلي
ته راغلم نو د مريضانو به را باندي وار نه و . مگر اوس زه هيروم او بس
دموټر نندارې ته به دنژدې نري کلو خلکو لام جوړ کړی و او حتی د کلي
بنځو به هم په دې او هغې باني خانو نه ور رسول . زما کشر ورور د خانه
د سيلانيانو لارښود جوړ کړی و او کړی ورځ به يې دموټر کمالات خلکو
ته ورسودل . دد نو تقريباً د کور نه کډو و کړد شپه او ورځ به په موټر کې
اوسيدو او چې نور نه و ، نو آرندو نه به يې ترې ايستل چې لربړ کلي ددې
نه غافل نشي چې مور داسې يوه بلالرو . خپل سپی يې هم د شپې د تاپير
پورې تاپره او د بدو سترگو د شړلو د پاردي يې دموټر په بهرني تپنده او د
درايو دواړو خواوو ته تاويزونه وځړول .

مور او پلار مې په ظاهره کې څه نه ويل خو زه پوهيدم چې راباندي
په غوسه دي . کشر ورور راته شيطاني وکړه چې ټول وايي چې هلک
څلور کاله ورک و او ايله يې دا په شار اوړې بلا د کاله شاته راته
ودروله . خدايېرو چې زه هم يو څه ترور غوندي شوم چې خلک به ضرور
وايي چې ددهقان زوی گورده او داسې کونه وازي . زموږ خپل د کلي ملا

یو د ورځ راته صفا وویل چې یره ډاکټر جانه ، که د دې بلا په ځای دې یو
تراکتور راوستی وی ، یادې والگا راوستې وای ، یو څه خوبه مولا س
پرې سپک شوی و !

مادخان سره وویل ، اوس خود کلي د خندا شوې ، کومه چاره یې
وکړه . پس د ډیره فکره ، یو د ورځ د سبانه یې په وخت کې ما په جگ غبر
چې ټول یې واورې ، خپل کشر ورور ته وویل ، « زما زړه دی چې یو ځلې
د غزني په زیارتونو وگرځم ته راسره ځې ؟ هغه په ډیره شوق وویل ، « کله
روانیرو ؟ » زده هم پخپلې خبرې کې ونیستم ، « درې ورځې پس . » موراو
پلار مې یو بل ته ځیر وکتل او پس له چایه هر سړی پخپل کار پسې لاړ .
د شپې مې چې ابا دخپل عادت سره سم دورځې په چارو زما او مور
سره مې وغږیده ، شنبې چای وڅښلې ، نو پاڅید او لکه دهرې شپې په
شان یې وویل ، « ستاسو مرکه خوره ده خوزه به لاړشم ، خپلې کوتې ته
چې وظیفه وکړم . »

مور مې زده تم کړم ، « شیطان ته خو پوهیدې چې ابا دې په
زیارتونو مین دی نو په دې خبرې کې دې څه مطلب و ؟ »
ما ورته وموسل ، « ته هم راسره لاړه شه چې داملکونه درباندي
وگورم . » هغې وویل ، « ته خو ورځه پلار ته دې ووايه ، گوندي هغه یې
ومني . » زده چې د پلار کوتې ته روانیدم نو په هغه خپله شیطان وزمه
خندامې مور ته کړه ، « ولې مې کړوې ، زده پوهیږم چې تا او ابا مې لا د
وخته د سفر موزې په پښو کړې دي . »

زمور داسفر تقریباً شل شپې و او داسې ښکاري چې زما مور او پلار چې بې د چکر د موټر ، یا بوسه سپرلی او بیلو پښو نه یې بل قسم منزل نه و کړی په اول ځل د سفر په عیش پوه شول . د مور مې گاڼي نغری ډیر خوښ شو چې بې لوگي او دلمدو لرگو د بلولو د سرخوږي نه په لږ شیبه کې یې خواږد برابرول . البته د گاز چالانول او دانوړې خبرې ټول زما اوقی ورور کولې .

پلار مې چې په لسهاوو ځلې د آس په سپرلی او کله لاهم پښې بیله د خوگیانو او خان آباد ترمینځ منزلونه کړي وو هم خوشاله و خو په خوله یې څه نه ویل . کله به چې کومې بیسې ته ورسیدو یا مثلاً د درد شکاری تنگي ته چې دواړو خواوو ته د غره دیوالونه وو او د سرک د ژي سرد جوخت ، کوز څپاند سیند بهیده چې او به یې د پاسه شنې لگیدې ، نو بیا به یې خپل جیبې ویشتن ساعت چې حاجي سلطان ورت ته د حج نه راوړی وراوایست چې گوندې دلماڅه وخت دی . مگر زه پوهیدم چې ابا مازي دیو آشنا ځای ملاقات کوي . ما به هم موټر ودر او د او ټول به سیند ته ورکوز شوو . ابا به ډیر د شیبه په یو د تیرد ناست و او د سیند د غرمبهار انگازو ته به مراقبه تللی و . د ابا په اول ځل و چې د ډرايور او کلینډر گواښونه به نه وو چې « هلی سپارده شی »

په لار کې مې پلار راته د خپلو منزلونو کیسې کولې او هغه ځایونه به یې راښودل چې ده په کې شپه کړې وه ، آس یې له پښو لویدلی یا شبر شوی و ، ښکاري یې کړی و او یا په غلو او بڼتی و .

په بل کال ما تجویز وکړ چې د گل سرخ په میله کې مزار شریف ته لاړ
شو خو پلار مې ویل چې گل سرخ د زردشتیانو میله ده د نوروز جشن
د شریعت له مخې ناروا دی. دهغې په خای خو گیانو ته لاړو چې
زموږ اصلی تاتوی دی. پلار مې ماته وویل چې هلته سیالان او تربرونه
دي، په موټر کې به نه حملو چې بیا پیغورونه رانه کړي.

په دریم کال دشین تاغې د ټولونه دلوی از مینت وار راغی. پلار
او مور مې د ډیره وخته حج ته لیاواله وو او هر کال به مې پلار عریضې
ورکولې خو پچه به یې نه خته. د حاجیانو کاروان به چې روان شو نو پلار
او مور به مې دهغوی د راتگ پورې گنګس وو، مور به مې چې دغوا
دلوشلونه پس راغله، دوچو شوو او بڼکو لار د به یې په مخ بڼکاریده او
پلار به مې تل د خانه سرد بڼگیده او کوم شی به یې ویلې، چې په اول کې
مادسندري د زمزمې خیال پرې کوه خو یو ورځ مې کتل چې ابا د خانه
سرد بڼگیزی او په شمله خپلې سترگې وچوي. پوه شوم چې د حج ارمان
کوي.

مادوی ته هیڅ ونه ویل خو خپل پلان مې جوړ کړ. پت مې
پاسپورټونه په کندوز کې جوړ کړل، د موټر ټانکی مې په کشر ورور د کې
کړې او هله مې دوی ته اعلان وکړ چې ټوله کورنۍ حج ته روان یو. مور
مې په ژړا سرشود، لاسونه یې آسمان ته ونيول، «خالقه، د بې چاره
وو چاره سازه» اوبیایې نومړی ونښته او مړې مړې اوبڼکې یې تویولې.
پلار مې چې خبر شو نولکه همیشه چې د احساساتې کیدو په حال کې دده

عادت و ، په بیرد د کورده وووت او چې زه شیبه پس ورپسې ورغلم ، گورم
 چې په باغ کې دمنې یو نیالګی پیوندوي . باغ تل زما دپلار دسیالې او
 دل آسایې ځای و . په ډیر غم او ډیرې بنادې دواړو کې به یې خپل راجبس
 چاقو ، چې اوس یې تیغ دغوندي ستن په شان نری شوی و راوکینښ ،
 دنیا لګی پوستکی به یې دزخې په ځای کې خیرې کړ . بیا به یې دپیوند
 شوې ونې یو نغورګی یازخه غوڅه کړه او دنیا لګی په چاود کې به یې
 کینښوده ، پوتکی به یې بیرته پرېږدراکش کړ ، پرې شوی ځای به یې ،
 لکه جراح دتوت دپوستکي په رینګیو وتاړه ، یو څه توره خټه به یې ور
 پورې وموښله . بیا به یې هر د ورځ دهغې معاینه کوله چې دې نوې زخې
 نیښ و هلی دی که نه ، پیوند لګیدلی دی که نه .

په دې کال ټوله کورنۍ حج ته لاړو . په کندهار کې دقادري بس
 دکاروان سر د یو ځای شوو . دهرات نه مشهد او له هغه ځایه دالبرز په
 غرونو ، گرگان ، آمل ، تهران ته ورسیدو دکرمانشاه له لارې
 دقصر شیرین سرحدی تانې نه د عراق په خاوره کې په کاظمین کې تم
 شوو چې بغداد ته نژدې دی . بیا نو دخانقین د بندر له لارې اردن ته
 ننوتلو ، بل تم ځای مو د اردن پایتخت ، عمان و . بیا نو د عربستان
 شمال لویدیځ ساحل ته ورسیدو او په ساحل کې نو د دوو ورځو په منزل
 همداسې جنوب ته روان وو چې مکې مکرمې ته ورسیدو . یوه هفته
 تګ ، یوه هفته راتګ ، یوه هفته په مکې شریفې او یوه هفته ، بیلکه لس
 ورځې په مدینې منورې کې د پنځوسو لمنځونو دپاره ، ما ناڅه دپاسه یوه

مياشت مو په دې سفر تيره كړه . داسفر هم په خيريت تير شو . شين -
تاغي هيڅ وران نه شو . يوڅه تكليف چې و ، هغه د عبور دمقرر اتواو
معلم له خوا و .

دریم څپرکی

دادشین تاغي دلس کاله پخوا کیسه وه . اوس حالات هم بدل شوي
وو ، او زما او شين تاغي دواړو ځواني هم پخوالي ته رسيدلې وه . زمور
په کور کې هم پخوانی جوش او خروش نه و . ابا لار او ادې هم دهغه
خلوینستی پورده نه كړه . ماتل دځانه دا پوښتنه كړې چې داڅنگه چل دی
چې اكثر كه د کاله بنځه مړه شي نو نارینه بله بنځه کوي او که مېر د مړ شي
نو بنځه ورپسې روانه وي . په کور کې زه پاتې وم او کشر ورور او شين -
تاغي . حالات خو ځکه بدل شول چې کمونستي راغله او ورپسې
شورويانو هم په افغانستان برید وکړ . یو دور ځ مې کشر ورور د زړه خواله
کول ، « لالا ، زه خومې دمور او پلار پسې ډیر خپه يم خو اوس وایم بڼه
شو چې هغوی ژوندی نه وو . زما په یاد دي چې تاورته ویل چې ابا راځه
دامځکه خرڅه کړو ، او ننگرهار ته شو ، چې روسان را روان دي او دلته
بې کس و کویه یو . ساده گی پلار مې درته په غوسه شو او ویې ویل ،
« چې زما سره شرعی قواله وي دچا پلار خودې دامځکه رانه ونیسی ! »
زه وایم بڼه شو چې هغوی دابدو ورځ ونه لیدد .

کمونستي لا په بنار کې وه او زه او ورور مې په کلي کې په دهقانی
بوخت وو خو په زړه کې دواړه سره پوهیدو چې نن دی که سبا دی داتکه په

مور هم رالويږي. د تاجي زامنو خوڅوڅلې زما ورور ته دشين تاغي
پيغورونه ورکړي وو او ويل يې چې په هغې کې ستا ورور دامپريالستانو
سره مخاږي کوي او د همدې دپاره يې ډاکټري پريښې ده. هغه ويل
چې ډاکټري خو د پيسو چينه دد نوچي محب الله ډاکټري پريښوده په
کومې بلې لا غوږې ماري به اوښتي وي. داوبو او لارې په سر يې هم په
مور پيشروونه او گواښونه کول، مقصد د پخوانو غوتو او تريگنو په بيا
کتولويې شروع کړې وده.

يوه ورځ چې زده په ښار کې د جمعې د لمانځه نه کلي ته راستون شوم
گورم چې دشين تاغي نه سور تاغي جوړ شوی. ورور مې ټول دشاتو تو
په شيرې سور رنگ کړی دی. نه هغه پخواني پوسترونه او خيرې او
نقشي ورباندې وې او نه يې دملکونو بيرغونه. زده پود شوم چې دا د
حوادثو سرد زما د ورور دمقابلې طريقه وده. چې نور څه نه وي، رنگ
خويې دخلقي وي وړې وړې پيښې کيدې چې زده پوهيدم چې کړې
راباندې تنگيږي. د چار يار دنارو په ځای اوس هورا راغلي وده. بزگرانو
به هم هورا ويله خو په معنی يې نه پوهيدل، کله به يې په اشر کې نارې
کړې، دخدای په نامه هورا! يا چار ياري هورا! کلوته د جيبانو تگ
راتگ زيات شوی و او خلکو به دمازيگر له لمانځه نه پس د پخوا په شان
وشتې او ټوکې نه کولې، بلکه د مایوسي او د شک په چوپتيا به يې يو بل
ته کتل.

يوه ورځ مې ورور راته کړل چې «ته نور څه، کابل ته، ستا بودن

نور دلته، نه ستا دپار دښه دی او نه زما دپاره . ما پر پرده چې یو بیسواده
سړی یم ، خپله دهقاني به کوم . ته بهې هغې هم په کلي کې نه ځایېږي .
شین تاغی هم ددې ځای نه ورک کړه . ډیر خلک ورته گواښېږي . «

په بله ورځ مې ورور دشین تاغی په سمبالولو لگیا شو او زه لارم
په باغ وگرځیدم ، بیا دشولو پتو ته لارم او بنايسته شیبه مې دهغو دوږو
داتن ننداره کوله چې داوړي دنري شمال سره یې څنې اچولې او دچنچنو
سیلونه تیت پرې الوتل او دومره لوی او گڼ سیلونه وو چې دشوشولو په
سرتور سیوری ورپسې روان وو . په چوپه خوله مې دکلي سره چې دژوند
دنیمایي نه زیات کالونه پکې تیر کړي وو خدای پاماني وکړه .

څلورم څپرکی

کابل نظر نورو ښارونو ته یو څه په دې ښه و چې یو څه خت هم زده او
شین تاغی پکې لادرکه شوو . درې کاله په کابل کې اوسیدم . کله کله
کلي ته ورتلم چې خلک بدگمانه نشی . یو د ورځ ، دپوهنتون استاد ،
ډاکتر زروړ ، دپوهاند لاروي سره کورته راغلل او په خبرو خبرو کې یې
دښاري مقاومت دیوې پتې شبکې دجوړیدو زیری را کړ چې دوی یې هم
څېرې وو . په دې کې دپوهنتون استادان ، دکابل او شین ډنډ د هوایي
ډگرونو صاحب منصبان هم شامل وو . ما تعجب کاو د چې ولې ماته
دا خبرې کوي . زما دسیاست سره داوړ نه جوړه نه وو دپس له خو ورځو
دپوهنتون دغه استادان بیا راغلل او ایله یې په مقصد پود شوم . دوی ته
زما شین تاغی په کار و . ما ورته ویل چې په دې ټوله نړی کې همدا یو

موټر لرم او دانشم در کولی . مگر دوی پخه اینې وه . نه یوازی یې موټر غوښت ، بلکه زه یې هم د ډرایور په حیث غوښتلم . داسې ښکاری چې دوی د ډیره وخته په خپل پلان باندې کار کړی و . دوی ویل چې باید د جهاد ابتکار تعلیم یافته وو ته په لاس ورشی . دوی استدلال کاو د چې د کمونیزم او روس په مقابل کې د افغانانو مقاومت عامه پاڅون دی ، د ظلم او د پردو دیزغل په مقابل کې پاڅون دی او تقدیر داسې راوستې د چې افغانان مسلمانان دي ، نو دایو دیني جهاد هم دی . دوی ویل چې ملیت او دین په افغانانو کې داسې سره اخیښل شوي چې نه سرد بیلیري او دبیلیدو ضرورت یې هم نشته .

زدله آرد د خرپ په خای د ترپ سړی یم . مگر د اهرسي بیسواده احساساتي خلک نه وو چې مابه په آسانه قانع کړي وای . ټول ډاکټران او ماستران وو او یو څو تنه منصبداران چې ماته یې د ملاقات حق حاصل و ، هغوی ټولو په شوروي او یا امریکا کې ارکان حرب لوستی و . د دوی شفرونه د ډاکټر زړور اختراع و د چې دهگل په فلسفه کې یې د ډاکټري تیسس لیکلی و . ټول فلسفي اصطلاحات ، هغه هم چپي ، لکه تضاد ، پرولیتاریا ، دیالکتیک ، طبقات ، اضداد ، سنتیز او انتی تیز او داسې نور چې یوازی د دوی یو دورد حلقه پرې پوهیدله او مور نورو ته یې صرف هغه برخې معلومې وې چې زموږ د کار او فعالیت سره ښاییدل . په دوو درو هفتو کې مې پام شو چې زه هم ترستوني ورکې کښیوتی یم .

نور هر څه تیار وو ، فقط دوسلو ضرورت و چې د کابل نه قیام پیل

شی . ماته یې څه نه ویل ، خوداسې پوه شوم چې دځینو قشلو
دقوماندانانو سره یې خبره پخه کړې وه . دا خبره مابیا وروسته داسمار
دغرنی غونډ دقوماندان ، روف خان نه په پینښور کې واوریده . داسې
بنکاری چې دوی په کار پوه خلک لرل ، ځکه موټر یې یو څو ورځې رانه
دجنگلک فابریکې ته بوتله ، هلته یې ټول انجن ورنوی کړ ، دشاتو تو
رنگ یې ترې وواشه او یو څه د ډیران رنگ یې ورکړ . هلته چې بستری
وې ، بس یو د یې پرېښوده او د درو نورو لاندې یې لوی لوی دلرگو
صندوقونه جوړ کړل او په سر یې دپلاستيکوپوښونه ورکړل چې گویا
دسرویس سیتونه شول چې ستر او اخفایې وشي . رادیو یې مخابره یې
لرې کړه او دهغې په ځای یې په زار دود دتلگرام یو ماشین په دیوال کې
پټ کړ . چې یو وړد کړکی ور خلاصیده ، هغه یې هم دموټر د دیوال په
شان لیکې لیکې رنگ کړې وه . دخلقیانو سره بیرغونه یې بهر ورباندې
ودرول . زیاتې نوشین تاغی نه و ، سور تاغی هم نه و ، بلکه خر تاغی و
چې په ظاهر کې پمن او ډیران رنگه خو په انجن کې یې نوی نوزی راته
راووست .

پلان داو چې زده به بیا یو ځلې کلي ته ځم او هلته به دخلقیانو سره
لر او بر کیرم . بیا به نو د خان آباد نه کابل ته راروانیږم او په کیله گي کې
به وسله او یو د نقشه اخلم . لاهم نه پوهیدم چې دچانه به وسله اخلم او
څنگه به یې کابل ته رسوم ؟ تر اوسه پورې هم ماته دډاکټر زروړ شبکه
هسې اوتې بوتې او دټوکو بنکاره کیده خو چې یو د بودا ، چې زما په

خیال ، متقاعد منصبدارو ، خوشپې دښوونځی دشاگرد په شان
دتلگرافي مخابراتې سبق راکړ دخان سرده مې وویل ، محب گله ،
کښیوتې .

پنځم څپرکی

کیله گي دپلخمرې او دوشي تر مینځ یو لوی ډاگ دی چې یوې
خواته یې ددوشي سیند او بلې خواته یې تر خوشترگې لگیرې ، ډاگ او
تیتي شني غونډی دي . هغه دقیر سرک چې کابل ته ځي دا ډاگ تقریباً
په نیمایي غوڅوي . په اوږي کې د سیند دلوري بزگران هندوانې راوړي
او دسرک په غاړه یې کابل ته دتلونکو مسافرو او توریستانو دپاره خره
کوي . داهندوانې چندیانې خوننده لري مگر خلک یې دلویوالي او ارزان
والي لپاره اخلي . دکيله گي یو بل شی چې زما تر اوسه یادیري هغه یو
عجیب شاني بنکارو . خلکو به دلته بابني نیولې اویا به یې داوړیدو
دقراره په عربو خرڅولې . زده به چې کله خان آباد ته دتگ په لاره کې دلته
راپسې شوم ، نولیدل به مې چې یو سړی لگیا دی یو درسی ، په هوا کې
چورلوي . دارسی تقریباً دیرش څلویښت متره وده اونه پوهیدم چې دایې
څنگه په هوا کې ده . دنژدې نه مې چې هغه ولیدله نویوسر ، هماغه
سړی چې دسړی په لاس کې و ، نری او هغه بل سړی پرې او دروندو او
بنکارڅن به نیم ساعت په هوا کې تاووله چې تر خوبه دکاغذ پران په
شان دهغې دروند سر هوا گیر شو . دپړي په هوا گیر سر کې دسنیو
غونډاری و چې په هغې کې لومې وې . دغه دسنی غونډاری داسې جوړ

شوی و، لکه مرغی، گویا باینې به چې ولیده نو د مرغی گمان به یې
 پرې وکړ او غوټه به یې پرې وکړه بیا به نو د سنیو په وړیو او لومې کې
 ونښته او سوټه بوټه به کوزه را پر یو ته.

اوس په کیله گي کې، دروسانو د درنو وسلو یوه لویه ډیپو، څه
 دمخکې په سر او څه دمخکې لاندې جوړه وه. ماته وظیفه را کړ شوې وه
 چې د همدې ځای نه به وسله او نقشه کابل ته رسوم.

لور مازیگرو چې کیله گي ته ورسېدم. البته تر هغې دمخه او
 وروسته هم رسېدلی شوم خو هدایت همداسې و. د سړک غاړو ته
 هندوانې نه وې، ځکه چې د جدي میاشت وه، مگر یو څه د مني ارکانې
 خټکي لاهم دلته هلته دلی وو. دوکان موکان خوبې هغې هم نه و بس
 دلته هلته د خاورو تپت دیوالونه دلنبلو کوچانو د شپول په شان دیوې
 خپرې نه راتا وو چې داوړې نه پاتې وو او اوس خالي وو. حتی د سر
 خپرې یې هم نه وې. مگر په دې لویه دښته کې یو دوکان و چې لایې هم
 لوگي له لرې ښکاره کېدل او همدا زما نښه وه. لور مازیگرو چې دهغې
 مخې ته مې برک وواهه. ناڅاپه مې په زړه دویرې برید راغی. که مې
 وپیژني بیا به څه کړم. دروسانو دا ستنطاق مې اورېدلی وو، چې د تیرې نه
 هم اقرار اخیستی شي. برقی شاکونه خو یو عام شی دی. دیوه خلقی نه
 مې اوریدلی وو چې ویل یې، زموږ شوروی دوستان برقی شاکونه او
 شکنجې او جبري اعتراف د انساني کرامت نه لرې گڼي. هغوی داسې
 پیچکاری جوړې کړې چې چاته یې ورکړي بس، لکه بلبه خپل ټول حال

وايي . دزره په تل کې حتی دخپلو کابلی دوستانو نه هم وپېرېدم . کيدای
شی چې نه مقاومت و او نه بلڅه ، بلکه ، صرف د ماديولو د پاره
دک ، جی ، ب ، دسیسه وه .

شین تهاغی مې دسرک نه چپ یوې خواته ودر او ده ، چارقل مې
وویلې او په ځان مې چوف کړ ، او په توکل ورکوز شوم .

په رستوران کې مې چې خلکو ورته هوتل وایه دتاکلی قراره سره
سم دزرکې دښوروا فرمایش ورکړ او کښیناستم . بیا نوشني چای
راغلي او ماهم ورته ډډه ووهله . چوکي خونه وې خوسره قالينه غورېدلې
وه او داوردو نیالیچو هر سرته دقالینو بالښتونه وو چې مینځونه یې
دبوسو دک وو . دکوتې په سم نیمایي منځ کې یوه ابدان داره دبیلر نه
جوړه شوې بخاری وه ، دکوتې نه یوه وره کړکي شاته پخلنځی ته
خلاصه وه ، په داسې ډاگ کې ، دداسې یوه رستوران موجودیت پخپله
دحیرانتیا خبره وه .

درې څلور تنه منصبداران هم ناست وو ، چایونه یې څښل او یوه یې
چې دفارسی لهجه یې وردگوته ورته وه ، توکې کولې او نورو ورته
خندل . زه پوه شوم چې همدلته دکيله گي په اډه کې دروسانو سره کار
کوي .

ماښام مهال دوی په خدا خدا لاپل . زه په لمانځه ولاړوم چې زما
نفر چې نوم یې راته دبهادر خان ښودلی و ، چې البته ما په سترگونه
ولیدلی راورسید . ما چې سلام وگرځاوه نوده راته وویل ، ته چېرته و

کيله گي چيرته؟ بيانو لکه زور يار راغي او تر غاړې وتو. دبرگړندی
 په وخت کې په غور کې راته وويل «هرڅه تيار دي.» بيا سره
 کښينا ستو او په لوړ غبر دواړو دا شرارو د ظلمونو او د انقلاب د بريو خبرې
 کولې، چې درستوران خاوند يې واورې. د جمعې شپه، د جدي دويمه
 هفته وه خو په کيله گي کې واوره نه وه شروع شوې، بس وچ ساړه وو او
 هر څوک به چې هوټل ته ننوت له خولې به يې براس خوت. هوټلي دوه
 گيسونه ولگول او کوټه رڼا شوه. په همدې کې درې نور منصبداران هم
 راغلل او د دودې فرمايش يې ورکړ. يو منصبدار هماغه ټوکمار وردگ
 و چې اوس بيا راغي او زه دې خبرې يو څه ترور کړم. هسې هم زه تل په
 ټوکمار رو شکمن يم، او د خندا د ماسک لاندې تېرې زيرې داړې وينم.
 بده يې لا چې ټوکمار مخامخ ماته راغي او ويې ويل «زليه، دا خودې
 عجب سرويس پيدا کړی دی، سپرلی دې څه شوې؟» زه پوه شوم چې
 لومه يې راته غوړولې ده، «صاحبه مو تر کابل ته بيا يم چې عوارض يې
 پيدا کړي.» مگر ټوکمار نه قانع کېده، «زوروره، په شل دير شو
 سپرلیو خويې ملانه ماتېده، د تيلو پيسې خويه يې ايستلې وې. هسې
 دې خالی روان کړی دی، يابه سرمايه دار يې او په لږو پيسو دې تاتول نه
 کيږي.» د استنطاق لهجه مخ په درندېدو وه. په همدې کې بهادر خان
 مرستې ته راغي او ټوکمار منصبدار ته يې وويل، «محب الله زما
 ميلمه دی، زما دوړ کوني دوست دی، ډير يې مه ځوروه، بې هغې يې
 چرت خپل موټر ته خراب دی.»

داسې راته بنکاره شوه چې توکمار د بهادر خان نه په رتبه کې يوڅه کوزو ، ځکه نو ، لکه رتلي سپی په کورنډ کورنډ ، بيرته درستورانو وووت ، او غيب شو .

بهادر خان بيا راسره کښيناست او دواړو دامپرياليزم او امريکا غندنې ته دوام ورکړ . هرڅومره چې تياره کېده دمنصبدارانو جوپې زياتېدې . يوه جوپه دروسي منصبدارانو پنځه کسيزه ډله هم وه . دوی هم دنورو په شان په توشکو کښيناستل مگر چې له يوه نه چې ازبک راته بنکاره شو ، ټولو پښې غځولې وې . هوتلي ، لکه چې دوی د جمعې د شپې د بانډار سره روږدی وې ، بې پوښتنې د پخلنځی نه د سره کړو زرکانو د يوه لوی پتنوس سره راغی او هر يوه ته يې په يوه ټيمی پتنوس کې يو زرک او يوه گرده توده ډوډی کښوده . يوروسی افسر چې هم په ونه دنورو نه ټيټ و او هم بنايي په رتبه کې ، د سرجی کوټ له لویو جیبونو نه ډوډکا بوتلونه ایستل او د هر يوه مخې ته يې کښودل .

غير له بهادر خان نه نور افغاني منصبداران دروسانو دراتگ سره ، لکه هلکان چې د مشرانو نه لارچپوی ، يو يو د هوتل نه وووتل . بهادر خان هم روسانو ته عسکري احترام په ځای کړ . دهغوی مشر ، يو دنگ او خیتو افسر ، ورته وموسل .

بهادر خان په روسي ژبه روسي منصبدار ته څه وويل او هغه سر ، دهو په علامه ټيټ وپاس و بنوراوه . بهادر خان هوتلي ته اشاره وکړه او هغه يوه پلاستيکي لوله د يوې کڅوړې سره راوړله . پلاستيکي لوله يې

ويړد كړه ، د شطرنج تخته وه او په كڅوړه كې يې دانې . دواړو سره
واوښلې .

ټول كارونه دهماغه پلان له مخې كېدل چې په كابل كې راته جوړ
شوي و او مال كه رويات ، مصنوعي ماشين ، قدم په قدم تعقيب او ه .
ددغه پلان اصلي طراح ډاكټر زورور . ښه مې ياد يږي چې راتگ نه يوه
ورځ دمخه دروژې په ماښام ديوي كڅوړې خرماسره راغې او دروژه
ماتې نه پس يې ماته په خندا وويل ، « هلكه ته درې صفتونه لري .
يو دې مو تر دې اوبل دې شطرنج او دا دواړه مور ته اوس حاضر په كار
دي . » ما وويل ، « چې دريم صفت مې څه دی ؟ » ده وويل ، « دابه ، كه
ژوندو ، يوه ورځ درته ووايم . » د شطرنج خبره يې رښتيا كوله . په دې
كال زه ملي قهرمان شوي وم او د داسې تكړه لوبغاړو نه مې لوبه وگټله ،
لكه سيد حميد الله پاچا ، گران او حاجي سر معلم .

بهادر خان هم په شطرنج كې بدو كې نه و . زما په خيال په روسيه
كې يې تحصيل كړی و او هماغلته يې زده كړی و . د كابل دمقاومت
مرکز هم دده په دې كمال خبر و .

لوبه نيم ساعت روانه وه ، كه څه هم چې دده هدايت داو چې ژر مات
شي ، مگر ډېر كوشش يې كاود چې لوبه وگټي . يابه يې زما زور ازميه
چې روسان مې جدې چلنج وگڼي ، دلويې په مينځ كې يې وزير زما د آس
د خور لاندې كړ ، پس د ډېر د فكه مې پام شو چې كه وزير واخلم نو د پيل
په كشت ماتېږم . ما وزير وانه خيست او بهادر راته و موسل او گويا زما

مهارت يې منظور کړ . داسې راته ښکاره شوه چې د روسانو هم مور ته پام شوی او لويه يې دسترگوله گوټ نه څارله . بهادر خان مات شو . دلويې په آخر کې دهغوی مشر ، خيټه ور قوماندان ، راغی ، کوزتختې ته يې وکتل او بيا يې بهادر خان ته په روسي څه وويل ، « کپتان صاحب غواړي چې ستاسره شطرنج وکړي . » کپتان صاحب ته ووايه چې مننه ، مگر زه همدانن شپه کابل ته روان يم ، ځکه هوامخ په خرابېدو ده او سالنگ په وړاندې دی . دموتړ هم خوند نشته »

کپتان په زوره وخنډل ، « بس موتړ به دې بهادر خان په ورکشاپ کې درته جوړ کړي . » ماوويل ، « ښه دی ، يو خوبساطه به سره وکړو ، بيا شپه په شپه رخصتيرم . » کپتان راسره ومنله ، بهادر خان ته يې څه هدايت ورکړ . هغه دموتړ کلی دمانه واخيسته اوله هوتل نه وووت . کپتان دنوروروسي منصبدارانو سلامونه ومنل ، زه يې ترلاس ونيولم او دهوتل نه بهر تيارې ته ووتلو . خپل جيب ته يې بوتلم .

دکيله گي ددښتې نه اوس داغزنو سيمانو کړې راتاوده . يوه نړۍ لارچې زمور جيب پرې روان و ، هم داغزنو سيمانو د دوو ديوالونو تر مينځ تېرېده ، مگر داسيمونه په کتارو پورې نښتې وو حال داچې ددښتې نه چاپېر سيمونه دښامار په شان کړۍ کورې پراته وو او اورېدلي مې دي چې برقی جريان پکې ځغلبدلی و چې څوک دهغې غوڅولو ته زړه ښه نه کړي . هره خواقوي روشني اندازونه او دسيمانو بهرنۍ خواته ماینونه ښخ وو .

د کپتان کوټه هم دشین تاغي په شان یو ټپلرو ، یو بستر یوې
 خواته ، یو میز او دوه څوکۍ بلې خواته دیوال ته تکیه ، یوه کړکی چې
 خدازه خلاصېده او که نه ، یو بې شپته گروپ دمیز په سر څرېده .
 دمیز په سرد کپتان دشطرنج تخته درنگو بنگو دانو سره غوړېدلې
 پرته وه . کپتان دالماری نه دکنیا کونیم ډک بوتل د دوو گیلانو سره
 راواخیست ، یو گیلان یې ماته ونيو خو مامعذرت وغوښت او غوښتل
 مې چې ووايم چې ډاکټر منع کړی يم . خو ماته روسي نه راتله او روس ته
 پښتو . ماوې خپله انگریزي به ورباندې وازمیسیم . دی موسک شو او په
 داسې انگریزي چې روسي پکې گډه وه وویل ، « داڅنگه ډاکټر دی چې
 بهادر خان یې هم منع کړی دی » بیایې پاس وکتل ، « هغه خوبه نه بښي
 چې پاس په آسمان کې ناست دی ؟ » زه غلی شوم ده یو گیلان کنیاک
 په یوه ساگروت کړل . بل گیلان یې ډک کړ او شطرنج ته راسره
 کښیناست . تخته یې واړوله چې سپینې دانې او اول حرکت زما شی ،
 گویا دشطرنج ادب یې په ځای کړ . خو ماوویل چې سره شکېلویه یې .
 په اوله لویه کې دواړو ، لکه جنگي چرگانو ، یو دبل زور ازمیسه او
 تعرضي حملې مونه کولې اولویه مساوي شوه . دویمه هم چارگوت شوه .
 په دریمې کې ماد وزیر او دوزیر دپیل پیاده گان دوه خانې ورباندې کړل
 او گویا دوزیر گمبیت مې وکړ .
 یو پیاده مې مفت ورکړ او پوهېدم چې که دی یې واخلي نوبیا به
 دلوی تر آخره دهمدې پیاده په ساتنه بوخت وي او په همدې همدې کې

به ما ټول سپاره لويې ته ورگډ کړي وي . اوبيا نو دی د حتمي مات سره
 مخامخ و . مگر د پياده همداسې پر يښودل هم ښه نه دي . کپتان همدا
 کار وکړ په لومه کې ونښت او پياده يې نه يوازې واخيست ، بلکه دهغې
 دساتلو تکل يې هم کاوه . ډير ژرمې مات کړ . دريمه لويه ده وگټله او
 دڅلرمې لويې دڅوچالونو نه وروسته سره پاڅيد او دکنيا کو گيلاس يې
 داسې تر خولې ډک کړ چې د بوتل وروستي سور بخون څاڅکي يې پکې
 ځنځول . همداسې ولاړ و او تختې ته يې کتل او په عادي لهجه يې وويل ،
 « فکر کوئ چې ستاسې مجاهدين به يې وگټي ؟ » ما په تعجب ورته
 پاس وکتل - سړی په جدیت کې موسک و . ما وويل ، « اشرار ښيې ؟ » ده
 په هماغه موسکا وويل ، « اشرار دي ، که مجاهدين که دشمن او که
 ميتيرنيک ، که باسمه چی ، زما په مقصد پوهيږي ! » ما چې لاهم زنه په
 دواړو لاسو تکیه کړې او دخپل چال په فکر کې وم ، ناڅاپه مې پام شو
 چې روسی جدي خبرې کوي . مگر ما بيا هم په بيطرفه لهجه وويل ،
 « دوسلو خبره ده . جنگ په وسلو کيږي . اشرار خوستاسو په لسمه
 برخه وسلې هم نه لري » روس د گيلاس نه غوږپ تير کړ او په غوسه ناکه
 لهجه يې وويل ، « چتيا ت به نه سره وايو . وسله جنگ نه گټي . په وسلو
 کې مور د هتير د مقابلي نه وو ، خو کوکاري مو ورنه وايستلې . د جنگ
 گټه اوبايالات په نورو شيانو پورې دي . » داځلي زه ورته موسک شوم
 « مثلاً ايډيالوژي ؟ » روس نور هم په غوسه شو ، « داغلطه خبره ده چې
 گوندي زمور ايډيالوژي په نازيانو بروه نو ځکه موجنگ وگاته . حتی

ستالین هم په دې پوهیده او خلک یې دکمونیزم په ځای په موروطن ، په روسیې راتول کړل . «

روسی غلی شو . نه پوهیدم چې ولې یې تر اوسه خوله دومره کاواکه وه . بیرته شطرنج ته کښیناست او زه ددفعې چال لرم . بیانودیر وخت په همدې لوبې لگیا وو . په آخر کې لویه مساوی شوه . عجیبه ده چې لویان هم دماشومانو په خیر د لوبې په گټلو خوشالیږي . روسی پوهیده چې ما په لوی لاس گټلې لویه مساوی کړه مگر بیا هم خوشاله و . روسی کښیناست اوسریې دومره رانژدې کړ چې د الکولوبوی یې زما تر سپر مورسېده . په ټیټ غږیې وویل ، « زما پلار دستالینگراډ په جگړه کې منصبدار و اویا وروسته همدې ستالین دیوې دسیسې په نامه اعدام کړ . «

ماویل ، « دتاسف خبره ده . «

دده غلی کړم ، « داسې په سلهاوو منصبداران یې وژلې دي ، په کوم یوډبه یې سړی تاسف وکړي . مطلب مې داو چې ته پوه شې چې زه ولې ستاسو د مقاومت سره خواخوږي لرم . « بیا یې نوسر دتاسف په علامې وښوراود ، « عجیبه ده چې دقهرمان منصبدار زوی ، اوس دمیتیزنیک سره خواخوږي لري . « دجیب نه یې یوډبته وراوايستله اویوکوت کوت فوتو یې راوښودله « دامې ښځه ده ، دامې زوی دی یوري او دغه مې لورده ، لارا . دمسکوپه اپارتمان کې اوسي . «

زه همداسې غلی ناست وم او نه مې غوښتل چې داسې کومه خبره

و کړم چې که ثبت شي نو دا اعدام سند به مې شي. زه دروسي نه څه چې بهادر خان نه هم و برېدم او لاهم دهغه توکمار منصبدار په فکر کې وم چې څه دسيسې به يې راته سازې کړې وي. عکس يې بيرته په بتهوه کې کيښوده اولکه زما په زړه چې خبروي، وې ويل، « بهادر خان زما دوست دی. ماوډه شپې شپې بحثونه ورباندې کړي. دواړه منصبداران يو او يو د بل په درد پوهيږو. دلوگر په کاريز کې چې کپتان اليگ خرخردين زهر وپاشل، دبهادرخان کورنی هم دنورو سره په کې کسکر شوه. »

په کابل کې ماته صرف دومره ويل شوي وو چې يوناراضي روسی منصبدار دی چې ستاسره به مرسته وکړي، مگر دا يې هم ويلې وو چې شل زره ډالره غواړي. ما ناراضيتوب او شل زره ډالره يوله بله پخلاکولی نه شول. که ناراضي دی نو پيسې ولې غواړي؟ کپتان منتظر و چې زه څه ووایم خوزه ټکنی او سرېداله وم، په اول ځل مې يوه وطن پلورونکي ته کتل. خوده زما په ساده توب د جادوگر په شان د شيطنت خدا وکړه، « زه ستا په ټکنی توب هم پوهيږم. بس راوې شمېره. » ما هم دکوت استرو شلاوه او د ډالرو پلاستيکي کڅوړه مې ترې راوايسته، د شطرنج په تخته مې وغورځوله. کپتان بې دهغې دشمير لونه کڅوړه لکه چې تلي يې پاس واچوله او په بل لاس يې ونيوله او دبسترې لاندې ننه ايستله. نور نونه ده خبرې وکړې او نه ما او په کې ځاييدل هم نه. په جيب کې يې هوټل ته راوستلم. بهادر خان چې بهر ولاړو. دموتېر کلی راکړه او دروسي منصبدار سره يو ځای بې دخدای

پامانی دشیپ تیاره کې غیب شول. زه دویرې ریردېدم، ځکه چې که څه
 توطئه یې جوړه کړې وه نو همدایې وخت و چې دوسلو سره مې ونیسي.
 موټر مې چالان کړ، برقونه مې ولگول او سړک ته مې مخ په کابل سم کړ،
 هیڅوک مې مخې ته نه ودرېدلی. اکسلېتر ته مې پښه اړم کړه او مخ
 په دوشي مې را خپلې کړې. موټر دروند دروند کېده، پوه شوم چې
 د کیله گي جبهه خانه یې پکې رابار کړې ده. ښه و چې د جنگلک په
 فابریکه کې یې د موټر کمانی هم دېلې کړې وې. مافکر نه کاوه چې
 د مقاومت چلوونکي به دومره هوښیار وي او په زړه کې خوشاله شوم.
 سهار مهال خنجان ته ورسېدم دلرو یوه ترڅه گردله په وړاندې د سالنگ
 د پاسه لېدل کېده. هماغلته مې دنورو موټرو انانوسره په چایخانه کې
 سبناری وکړ او ځینو نه مې چې د کابل نه په سالنگ راتېر شوي وو،
 د سړک د حال احوال پوښتنه وکړه. ټولو د تگ نه منع کړم. مگر ما ویل
 چې زه خو پرې ورځم. یوه موټروان وویل، «د تانه مخکې یو بل سرویس
 هم پاس لاړ او زما نصیحت یې وانه ورید، خو که نابلدې را یوردا کار
 وکړي گیله هم ترې نشته، ته خو ماڅو ځلې په همدې لارې لېدلي یې.
 په هغه بل سرویس کې خو سپرلی وې، کلینر ورسره و. تاسره هیڅوک
 نشته.» چې پوه شو چې زه نه ایسارېرم خپل کلینر ته یې وویل چې زما
 د موټر په تیرونو کې ځنځیرونه واچوي. مگر ما ځنځیر نه درلود. نو بیا
 موټروان په کاکه گي خپل ځنځیرونه را کړل او چې ماد پيسو تجویز
 وکړ، هغه راته په غوسه غوندي شو او وې ویل «ته چې دومره لیونی یې

چې په دې ورځ په سالنگ تېرېږي نوزه داسې د ووس درته ښکاره شوم
 چې پيسې به اخلم؟ « کلينر ته يې ويل « هلکه يوبيل هم ورکړه چې هلته
 بيا خپل قبر ورباندې وکني. « بيا يې نوماته سترگه وټومبله، « دامې
 هسې ټوکه کوله، د سالنگ ليوان تا کله خښيدو ته پرېږدي. « څه وچه
 دودې او چای بوره مې دخو سرو کړو زرکانو سره احتياطي دځانه سره
 واخيستل او روان شوم.

شپږم څپرکی

چې دوشاخ ته ورسېدم گورم چې هغه بل سرويس په پيچو موکې
 زگيروي کوي او مخ په تونل روان دی. کلينر ډنډه پنج په اوږو پلې
 ورپسې روان و او چې هوارې ته به شوه د لاسه به وروخوت، لکه
 چې د گرده لې نه د مخه روان شوی و او اوس نشول ستنبډلی. واوره پيل
 شوې وه او شمال د زگيرويو سره په دره کې انگازې کولې او واورې يې
 کله د سرک په سر او کله کوز درې ته دوږولې. د ليد فاصله هم څو
 مترونو ته راکمه شوه. د موټر برف پاکونه او چراغونه مې چالان کړل او
 د ميري په يون ورپسې روان شوم. سرويس ته ورسېدم خود ډاره ترې
 مخکې کېدلې نه شوم چې د مخې نه به موټر راشي او سرک بې هغې هم
 نری و. واوره د گرده لې نه په څپولو بدله شوې وه داسې چې د هغه بل
 سرويس د ارا بومند، خوزه ورر سېدم، په واورو کې پټ و. سرويس څو
 ځايه شاته راوښوييد خو کلينر ډنډه پنج راتينگ کړ. ما هم خپله فاصله
 ساتله. په لارگي روسانو په هغو ځايونو کې چې د واورې د راشې د

بنويبدو خطر ه وه د سرک په سر دا لانو نه جوړ کړي دي چې واوره د غره
 نه د دالان په سر همداسې کوز درې ته وبنويږي.
 دريم دالان ته چې ورسېدم زما وړاندي سرويس چې ايله لس متره به
 لري وو، تری تم شو. ما موټر ودر اوډ او کوز شوم. هر څه چې مې سترگې
 غږولې سرويس نه ښکاره کېده، د واورو طوفان او شمال هر کار
 ناشو نی کړی و. د دالان لاندې ځای لاتور و او زه دوه زړی وم چې ترې
 ووزم که نه. مگر د سرويس ترې تم کېدو و سوسه را اچولې وه. په همدې
 کې مې د لري ځايه يو غبر واورېد. بيا مې هم د دالان نه هر څومره
 سترگې خښې کړې، غير له سپينو واورو بل څه نه ښکاره کېدل. زياتی
 بيصبره شوم خود سالنگ د واورې مې اورېدلی وو چې ډير خلک، حتی
 کلينران، چې يو څو قدمه د موټر نه لري شوي دي، بيا يې لار نه ده
 موندلې. د دالان نه بهر واوره تر زنگانه رسيدلې وه او وريالا په زور کې
 وه. يو ناڅاپه مې دشين تاغي ټول باکس ته پام شو چې هلته يوه اوږده
 رسی هم کړی کړی پرته وه. وپربدیم چې د جنگلک د ورکشاپ خلکو او
 يا بهادر خان به هغه بيخايه کړي وي، خو چې مې ټول باکس خلاص کړ،
 پري هما غسې کړی کړی پروت و. د هغې يو سر مې دشين تاغي د
 ورپورې او بل د ملا پورې ټينگ کړ، د بوتل غوټه مې وروا چوله او د
 دالان نه د غبر په لوري ووتلم. موزې مې نه وې او ايله بيله مې بوتان د
 واورو لاندې په پښو کې ټينگولی شول. په واورو کې روان وم او ډېر
 وپربدم چې د سرک نه کوز درې ته ونه رغرم، ځکه چې سرک د غير

سرڪ نه چندانې نه پېژندل كېده. يو څو متره لانه ووم تللی چې بیا عبر
 راغی، په احتیاط مې ځان د سرڪ څنډې ته ورساوه او کوز مې درې ته
 کتل، گورم چې، لکه موربه چې د هلکتوب په وخت کې په تښت،
 پتنوس، او کله لاهم هسې په کونوري د واورې د پاسه بنویندې کولې،
 یو ورو کې کنډو کوز بنوېدلې. ډېر لرې یو تورشي بنکاري. زه پوه شوم
 چې سرویس کوز خطا شوی. پری دومره اوږد نه و چې زه ورکوز شوی
 وای او که وای هم زه بیا څه د توري بنګری ووم چې ټولې سپرلې به مې
 راخیژولې وای. په همدې فکر کې ووم چې یو ورو کې تورشي ترسترگو
 شو چې پاس راخیژي. چې نژدې شو نو گورم چې بنیاد م دی او په خاپوړو
 راځي. ما ورغبر کړ چې وریب مه څه، په بنی خواته راځه، مه واز خطا
 کیږه. کتل مې چې په رښتیا یې لارزما خواته کږه کړه، خورفتاریې
 شیبه په شیبه سسستېده او په هر څو قدمه کې به یې دمه کوله. ما هم تر
 هغې چې پری رسېده ځان کوز وروڅکاوه. چې څو قدمې ته ورورسیدم،
 نور نو هغه له حاله لویدلې و او پس د ډیرې اوږدې د مې چې نژدې د نوې
 واورې لاندې پټ شوی و، په خاپوړو یو څو گامه نور هم پاس راغی. ما
 لاس وراوږد کړ او لستونې یې په لاس راغی. کش مې کوده او بیا مې نو
 پری د هغه نه هم چاپیر کړ او په مدار مدار پاس راختو. د پری د شلیدو
 وېره هم راسره وه، ځکه همدا زمور د ژوند یوازینی مزی و. د همدې پری
 په زور سرک ته چې اوس واوره تر نامه رسیده راوختلو او د څو ځلي د مې
 نه پس د الان ته ورسیدو. په غیر کې مې شین تاغی ته وخیژاوه.

هغه مې په بستر واچاوه او بيا مې يې چې د سر او پښونه واوري

پاکې کړې پام مې شو چې ښځه وه.

اووم څپرکي

غابښونه يې د يخني نه سره لگيدل. اول کار چې ماو کړ، د بستري نه مې قديفه راواخيسته او ددې د بستر مخې ته مې پرده کړه. د ځان سره مې ويل، زوی يې مړ کړې، په دې حال هم ستر. بيا مې د بکس نه لويه توليه راواخيسته او د پردې نه شاته مې دې ته ورکړه «واخله، اول خپلې جامې وياسه، چې ټولې خيشتې دي. په دې باندي ځان وچ کړه.» بيا مې نو خپل پاک کميس او پرتوگ د بکس نه واخيستل «بيانو همدا جامې واچوه.» ناڅاپه مې پام شو چې د ښځې به پښتو نه وي زده، خو بيا مې ويل، تکه توره بلا ورپسې. شيبه پس راووتله، خود سرونه ريردیده. کمپله مې ترې تاو کړه او ورته و مې ويل «اوس گرځه، چکرو هه، چې لږ وينه دې په رگونو کې و غړيزی، مگر هغه د چکرڅه چې د دريدو لانه وه. ځان يې په بستر کې واچاوه او لنډه لنډه سايبې ايستله او ريردیده. د پلار نه مې اوريدلي وو چې د کوم کوچي کيسه يې کوله چې همداسې يخ وهلی و او خلکو په ليمڅي کې تاو کړ او په مځکه يې داسې رغر او د لکه غره که چې ښځې موبښي. ايله يې په رگونو کې وينه وځغليده. پلار مې ويل په داسې وخت کې د ژوند علامه داده چې د وجود سوی شروع شي، ځکه پخوا هرڅه کرخت وي. يو خبرداری داو چې بنده خوب ته پرې نږدئ. ما هم همداسې په کمپله کې تاو د موټر په

غولی و اچوله او د غره کې شاربل مې پیل کړل. ورو ورو مې کتل چې د
نجلی سارا بنکل آرامه او منظمه کیږي. د پلار د نصیحت سره ما هم تر
هغې شاربله چې د سوي زگیروي یې وختل.

بیا مې په کټ و اچوله چې آرام وکړي. د هغې د لاس او پښو سوي
شروع شوي وو او ژړل یې. خو ځلی مې زړه وکړ چې پښې یې کښیکارم،
خو بیا به لاس نیولی شوم. د شین تاغي په نغري باندي یولوی چایجوش
و. هغه مې د اوبو نه ډک کړ او به مې تودې کړې او په یوه کاسه کې مې
اول د نجلی په پښو سرې او به و اچولې او بیا مې ورو ورو تودې او به پرې
تویولې. زه هم نه پوهیدم. پخوا هیڅکله د داسې حالت سره نه وم
مخامخ شوی، څه مې چې په پوهنځي کې لوستي او اوریدلي وو هماغه
مې کول. نور شی خونه و، تینگ سور چای مې په کاشوغه غوړپ غوړپ
ورکاوه او دې ته یې هم لکه چې خوندور کړی و، چې زه به لږ ځنډ شوم نو
د چای پیالې ته به یې سترگې کېږي وې. د بهتری یوه علامه دا هم وه چې
لر او بر یې د شین تاغي چوکیو، کړکی، نغري او نورو سامانونو ته
وکتل او بیا یې زه هم په سترگو وتللم. ما ورته وویل «ته نو اوس کرار
آرام وکړه او زه یو ځلې بهر وځم».

رسی مې راواخیسته چې گوندې یوه ستوې یې کړم چې لږه اوږده
شي. همداسې مې یوه ستوې کوله او تر ملامې تاووله دا کار مې وکړ خو
ویریدم چې اوس به نو پری او مری اوسست شي. یو سر مې بیا تینگ په
ورپورې و تارده او بهر ته شوم. واوره لا د پخوا په شان په زور کې وه. د

برنڊي نه ووتلم او په خپل اټکل مې ځان هغه ځای ته ورساوه چې سرويس
 ترې بنوييدلی و. واورې هر څه پټ کړي وو. په توکل مې لاندې بنوييدل
 شروع کړل او تر هغې تلم چې زياتی نو پری ترنځ شو. هر د خوامې وکتل،
 خود سرويس درک نه و. غبر مې وکړ، خو چوپه چوپيا وده او يوازینی غبر
 د واورې شرنګی و. بنايسته شيبه ودریدم چې گوندی کوم تور ځای
 صحيح کړم، هيڅ شی نه و. زده هم یخنی وارخطا کړم. بیرته مې قدم په
 قدم ځان پاس راوڅکاوه او د پري د شلیدو ویرې پسې واخيستم، ختل
 مې نور هم سوکه کړل، هسې نه چې وبنوييرم او په مزي زور راشی. چې
 پاس وختم نو داسې وم، لکه د واورې خیرد چې مور ماشومانو جوړوله او
 د پوزې په ځای مو گازره ياد جوارو توکه په مخ ورڅښوله. په برنډه کې
 مې کالي ټک وهل، خو پښو مې لکه چې اوريې اخيستی وي، سوی
 کاوه. په تادی مې د موټر د څنگ نه د هغه آنتن د برنډې نه بهر خواته
 راکش کړ چې د کانکریت نه بهر ووځي او په بیره موټر ته وختلم. بنځه په
 بستر کې وه. زرمې لږ اوبه وایشولې او سرد پياله مې په لاس کې د ټکور
 په شان بڼه لگیده. د چای سرد لږ سړی وزمه شوم. د شين ټاغی د ننه هوا
 تیاره کیده او د موټر کې هم براس نیولې وه.

بنځې سترګې پرانستلې او وچته کښیناسته. ما ورته وویل، «ته
 کومه ژبه کوي؟ کدام زبان یاد داری؟» هغې په کمزورې موسکاوویل،
 «پښتو» ماوویل، «بڼه نو زما خبره په غور واوره! زده لارم، کوشش مې
 وکړ، د سرويس پته ونه لگیده، لکه چې واورې پته کړې ده، څوک مې

ژوندي بيا نه موندل. « هغې سر وښور او ه او نور څه يې ونه ويل. ما دوام وركړ، « خبره وړانه ده او كه دا برنډه نه وای زه او ته به ه ختم وو. نو داسې به و كړو چې خدای يې كوي. « هغه منتظره وه چې زه ورته خپل پلان ووايم، خو ما كوم زيری نه درلود او ومې ويل « اول خودا چې مور او س ژوندي يو او تر خودا برنډه نریدلې نه وي غير د یخنی او لورې نه بل خطر نشته. يو څه شيان خودلته راسره شته، نغری هم لرو او اوبه هم. د موټر تودولو چل هم راځي خو خدا زده مور به خو ورځې، يا څو هفتې دلته نښتي يو، دومره تيل نشته چې بخاری چا لانه كړو. بس په همدې يوې پرستني او كمپلې به گوزاره كوو او گورو به چې خدای څه كوي. « ما لا خبره خلاصه كړې نه وه چې دا خوب وړې وه. د موټر هوا په څو ځلي خلاصولو او تر لود یخچال په شان سپر شوي وه او ما چكر وهل شروع كړل. چې پوره اته بجی شوې نو د دیوال نه مې د مخابراتې ماشین راوښكه او میز ته كښیناستم. د څو اشارو نه پس د هغې خوانه ځواب راغی.

« چیرته یې، مور درپسې خپه یو »

« په واورو کې گیریم، درختلی نشم. »

« مور هم ویریدو. بیا به سره گورو. »

« سره گورو به »

زه پوه شوم چې درې ساعته پس بیا بل هدایت راكوي. ماشینگی مې بیرته په دیوال کې پټ كړ. بنځې په كرار كرار ساراښكله. څیر مې ورته وكتل چې دا به څوك وي. بالاپوش او پتلون خويې د كليود بنځو

نه و. په رنگ بدو کې نه وه. اوږدې تورې څنې يې لاخيشتې او خورې
ورې پرتې وې. اوږده تور بانه يې د غنم رنگي مخ او جگې پوزې سره
جوړيدل. وروځې يې، لکه چې په نوسي ليندۍ کې وې، د سترگو خواته
پريږې او بلې خواته نرۍ.

لاسونه مې د سپرد زور د سرد سرويل او په غوسه وم چې يو بسترو،
هغه هم دې بڼارې شيشکې رانه واخيست.
پورده په يوولسو بجود مخابرې شرهار شو. زرمې ماشين
راو کيښ. ډاکتر زرورو.

«د شين تاغي مخه بيرته گرځولی شې؟»

«کوشش خوبه وکړم، چې لږ درناشي.»

«بس بيرته کوز شه، په هغه زرد لار راشه.»

«هلته هم د شيرنه سر کې د شنبل تنگی دی چې په اوږې کې هم

کنگل وي.»

«شيرته مه ځه، په دواب ميخ زرین کې به زموږ سپري درته ولا.

وي.»

«يو ميلمه هم لرم.»

«ناممکنه ده.»

«بس دواوړود مينځه راووت.»

«رخصت يې کړه.»

«نه کيږي. سيا سرده ده.»

«سياسره څه مرگ غواړي؟»

«بس دواورو نه راووتله. موټر يې اوښتی و.»

«رخصت يې کړه، امر دی»

«نه کيږي.»

«مه خو گيانې کيږه، ختمه يې کړه، امر دی. په دو آب کې به سره

خبر شو»

مخا بردهم ختمه شوه. ماشين مې ځای په ځای کړ. ډير د شيبه د

سړوله لاسه په موټر کې لراو برگرځيدم. د پښو گوټو مې سوی کاوه.

ناڅاپه بنځه په بستر کې کښيناسته، لراو بريې وکتل، په لور غبريې

نارې کړې «زه چيرته يم؟» ما وويل، «آرامه شه. ته په سالنگ کې، په

موټر کې په بستر کې يې.» په چرت کې لاړه او بيا يې ځان راټول کړ او

بیرته پريوته، خو چې ما ته يې وکتل چې ولاړ يم نو وې ويل «بل بستر

نشته؟».

ما وويل «نه، د شپې هم څه نه دي پاتې، خمله.» هغه پريوته خوڅو

شيبې پس بیرته را پاڅيده او په نری موسکايی وويل، «په دي بستر کې

خو دواړه ځاييرو؟» ما د شرمه ورته نور کتلی نه شو شامې ورواړوله،

«چه ستا خوب پورده شي، بيا به زه سره ولگوم.»

سهار مهال واوره ودریده. ما چای دم کړ، يو څه وچې شوي وې

هغه مې ورگډې کړې، وچه ډوډی مې چې راوړې وه اوس داسې کلکه او

گگړه وه، لکه داريا. هغه مې په نغري تاوده کړه. بنځه هم زما په ښکالو

راکبيناسته او د کوشيو په چوتې کولو يې شروع وکړه. هغې ته مې د
شو دوچای او يوه ډوډۍ بستر ته ورو ورده. او ما نغري ته هم ځان گر ماوه
او هم مې سبناری کاوه. وروسته راپاڅيده او د سيلانيانو په دود په
نغري وگرځيده، د کړ کي نه يې بهر دواورو او پرقنده لمر ننداره وکړه. بيا
يې ماته وکتل او په خندا يې وويل، «اوس نو ستا د خوب وار دی.» ما
نور ست ته ونه کتل او بستر ته وختم.

مازيگر مهال مې کوشش وکړ چې د موټر مخه کوز پلو و اړوم، خو
په برنډه کې دلته هلته باد واوره دلی کړې وه او کنگل شوې وه چې د بيل
زور هم چندانې ورباندې نه رسیده. په شوا خون مې ترمانښامه يوڅه
مخکه توره کړه خوبيا مې خپلې بې عقلۍ ته پام شو چې که مخه يې
راوگرځوم بيا هم د برنډې نه بهر لږ او بر په سرک ترنامه واورې پرته ډي
او چيرته موټر ورباندې تلی شی؟ چې موټر ته وختلم نو د سره کړي زرک
بوی و. دا زما وروستی زرک و. بنځی هرڅه تيار کړي وو او دواړو په
کراره او په اشتها وخورل. د چای په وخت کس مې هغه پوښتنې شروع
کړې چې په زړه کې مې يې غمباده جوړه کړې وه.

«اوس خو په يوه قفس کې لويديلي يو، نوڅه دې ويل چې يوبل
وپيژنو؟»

«تاوار راباندې پړومبی کړ. ما هم همدا غوښتل. زده به د ځانه درته

ووايم. نوم مې دی ترينا، په ما دا نوم بدولگيد.

«ترينا خو فرنگی نوم دی يا به روسی وي.»

هغې وخنډل « په اصل کې شاترينه وم خود نازده مي کور کې
ترينابولي. پلار مي مدير يار مامد خان د سپين زر شرکت د محاسبې
مدير و. خاوند مي نور الله نخباف... »

پوه شوم چې د پخې پرچمې کورنۍ ده، او ميرده يې د امين ورور،
عبدالله امين، په خپل امر په کندوز کې اعدام کړی و. خوهيخ مې ونه
ويل. هغې دوام ورکړ، « ميرده مې ظالم. امين وواژده، مور او پلار مې
کابل ته کډه شول. په کندوز کې مځکې لرو، زه يې په حاصل پسې
راغلي وم. وريژې مې خرڅې کړې او بيرته کابل ته روانه يم. » نوردنو
غلي شوه. ما وويل، « زه ډاکټر محب الله يم » هغې په خدا وويل، « بس
چې دا موټر مې وليد، و مې پيژندې. د کندوز او خان آباد ترمينځ دومره
لار نه ده، ستاد موټر ډنډورده ټولو ته رسيدلې وه. اوس دې ولې د
ډاکټرۍ نه موټروانۍ ته ترفيع وکړه؟ »

« ډاکټري ورکه کړې او د سوال کشکول يې ورک کړې چې هر
مريض ته دې نيولی وي. د مريض پيسې داسې وي، لکه د مړي خيرات.
اوس کابل ته روان وم چې موټر څه عوارض پيدا کړي، او بيانوزده پودشه
او د سرويس موټروانۍ. »

شاترينې په څير راته وکتل او بيا يې مر موزه موسکا وکړه، « د
مجاهدينو سره خوبه کار نه کوي؟ » ما وويل، « نه، اشرار گوره او ما
گوره، که هغوی راغله بيا به د ډاکټر په ځای کوډگر او حکيم جيان د
خلکو علاج کوي. » شاترينه يوه شيبه غلې وه او زما د خبرو جاج يې

اخيسته. بيا يې نو داشتی را خوشې کړه، «نويگادې د چاسره، گره
گته، گره گره، گته، تلگرافي مخابره کوله؟»

د خان سره مې وويل، محب گله، لارې. ايله مې په مخابره کې د
ډاکټر زور نصيحت ته پام شو چې بنځه ختمه کړه. اوس نو دا ضروري
شود. پخوا مې داسې گنله چې دا به په دوشي کې چيرته بنکته کړم او زه
به دوسلو سره دو آب ته روان شم. مگر اوس د بنځې ژوندي پرېښودل د
ملی مقاومت سره خيانت و. په هغه شپه مې شاترينې ته هيڅ ستونه کړ
او پخپل بستر کې پريوتم. څه شيبه پس دا هم راغله او د بستر په څنگ
کې کښيناسته. د سړو نه ريردیده او زه ترستوني په پرستن کې پټ وم.
ډير وخت هم داسې غلې ناسته وه او بيا چې ما شاور واپروله دا هم پاڅیده
او د زگړو يو سره يې په موټر کې قدم وهل شروع کړل. ما ته خوب نه راته
او په دې فکر کې وم چې په بنځې څه چل وکړم. يوه لاره يې دا وه چې د
برنډې نه يې وباسم او بيا يې کوزور غروم. بله يې دا چې همدلته يې
ژندې کړم.

مگر په زړه کې پوهيدم چې يو هم آسان نه وو. ما چې په هلکتوب
کې مرغی حلالو له هم به مې مخ بلې خواته واپراوه. پلار مې د نورو په
روايت يو څه نارامی او خونونه کړي وو، خو هغه په ځوانی کې وو، په
خوگيانو کې. کتغن دده نه هم د نورو په شان مړيې (پسه) جوړ کړی و.
مور خو مې داسې وه چې زه يې نه پرېښودم چې ما بنام چې مرغی ځالي
ته راځي، هغه وولم. خوله به يې راته جينگه کړه او په ژرد غوني آواز به

يې وويل: « مه كوه، خواره كى، خپل كور گنگي ته يې پناوړې ده. واړه
سوز گوري بچوړي به يې ورته ناست وي چې اوس به مې مور كى
راځي. »

بيا مې وويل چې اوس د افغانستان د مرگ او ژوند سوال دى او
زما وړې انگيرنې پكې نه ځاييږي كه دغه وسله زه ونه رسوم او يا
حكومت پرې پخوا د پخوانه خبر شي، نو گويا په لوى لاس مې ملي
مقاومت مات كړ او د خيانت دا كړنې به تل په غاړه گرځوم. شاترينه،
لكه كوكرى چې د كوټې نه بهر پاتې شي سونگيده او لراوېر گرځيده. ما
د ځانه سره ويل چې دروس نانځكې، اوس سالنگ ته نڅاكود. خود
ځانه سره يوڅه هماغسې خجالت وم چې په وړكتوب كې به د نورو د
لومونه د مرزانو د غلاكولو نه پس راته پيدا شو. د كوزې درې نه د
ليوانو غم لرلې ساندي راتلې او كله به داسې شور ماشور شو، لكه يود
بل سره جنگونه كوي. پوه شوم چې دا بلاوي د شاترينې د سرويس په مړو
لگيادي. د تنهايي او د پيريود نامراديو څپه هم د خوب په شان را
باندي راتله. يو ځلې مې كتل چې راغله او په بستر زما شاته راننوته زه
اريان شوم چې اوس به څه كوم. زه يې د مرگ تاييه نيسم او دا په بستر
راننوخې. يو عجيبه وېر مه ترې راتله، د پردې بوى. ډاكټران پوهيږي چې
هر بنيادم ځانله بوى لري چې پخپله پرې نه پوهيږي خو، لكه د گوتو نښه
د هماغه بنيادم د پيژندو علامه وي. سپى او غوا هم خپل او پردى په
همدې پيژني، خپل بچي ته پى راپريږدي او پردى وشړي. په اوله كې

سره نیولی او شیخ پروتوم خو ورو ورو بستر تود یده او ورسره د خوب
 خپې راتلې. نه پوهیږم چې د خوانی خپه وه او که د یخنی زور، خولکه
 مور به چې په هلکتوب کې د شارو د بچي د پاره د ملخانود نیولوتکل
 کاوه، په گوندو به کرار کرار ورنژدې شوو چې رانه توپ ونه کړي،
 شاترینه، لکه زنځه ورو ورو راوښویده، او ما هم ځان ترې لرې نه کړ.
 سهار مهال ږنگه ږنگه په غیر کې راته پرته وه.

*****

په خوب کې مې یو څه ښکالو واوریده او چې راوینښ شوم نو یو
 قسم کریغې او غرهاری و چې کله به راغی او کله به غلی شو. په ځای
 کې کښیناستم. شاترینه مې ولیده چې د چای د پاره اوبه ایشوي او د
 کرکې نه بهر خواته گوري. پاخیدم او د موټر نه کوز شوم. دا هم راپسې
 راغله. لمرداسې د واورو د پاسه ځلیده چې سترگې مې وبریښیدې. هیڅ
 شی نه ښکاره کیده. بیرته موټر ته ننوتو او نیمه وچه ډوډی چې د یخ د
 لاسه گگر گرځیدلې وه او زمور وروستی ذخیره وه په شریکه په چای کې
 لدوله او خورله مو. یونیم غبر او د موټر غرهاری لاهم راته. بیا ووتلو او
 داځلی مې یو تور لوگی ترسترگوشو چې د کوز له خوا په هوا او بیا ورک
 شو. شاترینه ته مې وویل «تاهم دود ولید؟» هغې وویل «هو، لکه چې
 د کوم موټر وي». ډیره شیبه پس د یوه تراکتور د دود نلی په یوه کور.
 لیچی کې راپیدا شوه او بیرته ورکه شوه. اوس نوموړو دواړو احساساتی
 شوي وو، هغې زما لاس نیولی و، درگړه یې سولا وه. ناڅاپه تراکتور

را پیدا شو او دا ځلې موغونډ ولید. دهغې تر شا دود نور تر اکتورونه وو. د سر تر اکتور د سرک په مینځ کې پل ایسته او وروستني یې هر یو د سرک یوې خواته سره غبرگ روان وو او واوره یې د سرک دواړو غاړو ته غورځوله. مگر ما ته یې یون د میړي بنکاریده، ویریدم چې بیرته ونه گرځي، پری مې را واخیست، ملامې و تر له او غوښتل مې چې ورپسې ورشم خوشاترینې مې لاس ټینګ ونیو، «مه څه، یو ته یې، چې تا هم رانه واوره و خوري بیا به څه کوم؟» یو څه حیران او ټکنی شوم. په غوسه مې وویل، «تا راسره څه پی پرینې دي؟» خو هغې نه خوشې کولم. عجیبه ده چې د شاترینې لاسونه هم پاسته وو هم محکم.

ناچاره مې پری له ملا خلاص کړ او بیرته مو ترته و ختم چې یو څه مې د زړه د رزا کمه شي. هم نجات ته خوشاله وم او هم ورنه ویریدم چې په ما پسې نه وي راغلي. د کړکې نه مې مخکینی تر اکتور ولید د برنډې بهر ځای ته راوړسید. شاترینې ته مې وویل چې ته ځان خلکو ته مه بنکاره کو، زه ورکوز شوم. که گورم یو سورسری روسی د تر اکتور په جلونا ست دی. کمیسی یې په ځان نه و، سگرت یې له خولې ځنګیده. روسانو د خپل د باو د بنودلو د پاره په ژمي کې همدا سې نمایشونه ورکول. کله به روسی چې نیم به لغړ و واورې په ځان موبنلې او سپرلیو به یې د سالنگ په ژمي کې ننداره کوله. مگر دې هم نتیجه نه وه ورکړې ځکه خلکو به د همدغو باتو روسانو پسې ویل چې د خوگ غوښه یې خورلې، ځکه په ځان نه پوهیږي. تر څنګ یې یو افغاني معابرو چې ټول

په سر جي جا مو کي پٽو، جرابي خولي يې وه چې يوازي او بلني سترگي
او خوله يې بنڪاريدنه چې براسونه تري ختل. دواړو په روسي خبري
کولي. اوريدلي مې وو چې هر روسي خانله يو افغاني گوداگي درلود. د
ترجمان نه مې پوښتنه وکړه چې تونل به کله خلاص شي. دد روسي ته
ترجمه کړه او روسي داسې په زورده وخنډل چې د خيتي گونځي يې سره
وپرپيدلي «تونل؟ زر خلاصيري. په دوو درو هفتو کې، غم يې مه کوډ.»
بيا جدي شو او په گوتو يې ورځي شميرلې، دوه ورځي تر تونله، بيا
لس يا دوولس ورځي، د تونل جنوب ته تر جبل سراجه....» ترجمان
وويل «ايله په دوو ورځو کې د خنجان نه دلته ورسيدو. هغې خوا خو
واورده بيخي زياته ده. نو بڼه به داوي چې د موټر مخ واړوي او بيرته
خنجان پلولاړشي.

په لاس مې شوروي ته هغه واورده وښوده چې لاهم د برنډې په مينځ
کې د موټر شاوخوا خړه وه. هغه تراکتور پرې راپريښود او پاکه يې کړه.
ماد موټر مخ بيرته کوز پلور او اړاوه. پخوا تردې چې روان شم ترجمان
ته مې وويل «لس شل متره برده خوا سرويس د سپرليو سره کوز لويدي
دی چې خبريې واخلي چې څوک ژوندي دی او که نه.» نور مې د هغه
ترجماني او دروسي ځواب ته ونه کتل او موټر مې روان کړ. له پيچومي
چې پناشو، شاترينه د بستر نه راغله او په څنگ کې مې کښيناسته. په
خنجان کې تم نه شوو او ماغوبنتل چې په بيره ځان دوشي ته ورسوم چې
له هغه ځايه زړه لار ونيسم. شاترينه خوشاله معلوميدو او ځان يې بې

سببه رانژدي کاوه. چي ما په اوږد پورې وهله. دې راته په معصومانه
 خدا وويل، « ډير تيز روان يې، د موټر ټکان مې خوځوي. » ما ورته و نه
 ويل چې دا څنگه ټکان دی چې بلې خواته دې نه ټيل وهي او نژدې ده چې
 زما په غير نې دې کښينوي؟ تر دوشي پورې مې په زړه کې د شيطان او
 رحمن مقابله وده. وژنه يې، مه يې وژنه. د اسلامي احکامو نه نيولې،
 تر پښتني عنعناتو او حتی د شاعرانو او حکيمانو پورې ټولوته مې روی
 ورووړ. نه پوهيدم چې کوم امر د شيطان دی او کوم د رحمن؟ که قسم
 ورکړم چې چاته به د مخابراتي حال نه وايې، نو د پرچمې په قسم څه
 اتبار؟ که يې وژنم، د هغه شاعر خبره راته ولاړه وده چې « تواز چنگال
 گرگم در ريوډی * چوديدم عاقبت خود گرگ بودی. » په دې خو خوشالي
 نه وده په کار چې د مخابراتي په موضوع نه وده خبره. پخپله مخابرات د اعدام
 د پارده کافي وده. يوې خواته دا متل راته ولاړو چې مار وژلی ښه دی او
 کار کړی. بلې خواته خوگيانې واله وده چې هغې بله سر نده غبروله. د
 خنجانو نه کوز هوانر مه شوه. واوره نه وده او د سرک سيند لوري کوز
 هلکانو د شولو په پټيو کې چې اوس يې مازې سوارې (وډ) پاتې وې
 وري پيول. داسې راته ښکاره شوه چې نجلی زما په انديښنې پوهيږي.
 هغې هم ځان را ټول کړی و او په فکر کې ډوبه وده. مازيگر دوشي ته
 ورسيدو. د بازار په لړ سر کې مې موټر د سيند په غاړه ودر و او ده. ورته و
 مې ويل، « شاترينې. ته همدلته کښينه چې زه لبر زهر او مرگ راوړم چې
 دواړه د لوري نه مرو. » هغې وويل، « زه به هم درسره لاړه شم؟ » ما

وويل، «نه. زده د سياسي سرد په بازار کې په چکر ووردی نه يم.» هغه
 موسکه شوه او نوريې هيڅ ونه ويل. بنکته شوم او يوه آشنا هوتل ته
 لاړم. هوتلی ته مې پس دروغبرنه د شلو سرو کړو زرکانو فرمايش
 ورکړ. هغه راته په حيرانتيا موسک شو، خو وريتول يې شروع کړل. خپل
 شاگرد يې واستاوه چې يو څه زرکان د نورو هوتلونو نه پور کړي او شل
 تودې ډوډۍ راوړي. په هوتل کې د مسافرو گڼه گڼه ونه وه چې د کابل په نيت
 روان شوي او د لارې د بنديدو د لاسه دلته دوشي کې گيرپاتي وو.
 اکثريې چين والا، موزې او کلوشې والا وو. خپلو بسترونه يې تیکه
 کړې وه او چايونه يې څښل. د ټولو ماته پام و چې په شلو زرکانو څه
 کوم. زما په ساده گۍ او بناري توب تخنيدل. د شلو زرکو په پيسو روغ
 پسه کيږي. ما يوه گرده ډوډۍ د هوتلي د څنگ پيچلي دسترخوانه
 واخيسته او په ولاړې مې شخوند پرې واهه چې گورم دوه منصبداران،
 چې سرې پټۍ يې په گريوان او بازوگانو لگولې وې هوتل ته رانوتل.
 ماتکان وخور او د هوتلي سرد په خبرو شوم چې مخ مې ونه ويني. خو
 چا په شاو تپولم. مخ مې وپراوه او د ټوکمار منصبدار په ليدو مې غونۍ
 زير شو. د ځانه سرد مې وويل «لا حول ولا، صورته، تيرد شه» او
 روغبرته مې خوله بيرته کوله چې هغه راباندې رومبي شو، «او هو،
 زمورد کندو شاته ختختي راغلي دينه. ته د کيله گي نه په دروشپو کې
 ايله تر دوشي راورسيدي او که دې بيا مو تر عوارض پيدا کړل؟» ما
 کوشش کاوه چې غبر کې مې ريرد ونه ويني او په سالنگ کې د بند پاتي

گیدو کیسه مې ورته وکړه. په همدې وخت کې هیتلي راباندې غبر کړ چې
 زرکان تیار دي. ټوکمار منصبدار ډک پتنوس ته، بیا یې ماته وکتل،
 «زه پوهیدم چې ته سرمایه داریې، خو په دې نه پوهیدم چې په یو سر
 دو لس زرکان گروت کوي او که سپرلی لري؟» ما یو گونگ ځواب
 ورکړ «دواړه صحیح دي.» زر مې هوتلي ته پیسې ورکړې، ده او دده
 ملگري ته مې په لاس سلام ورکړ او په داسې قدمونو چې بیرد تري
 ښکاره نشی، راووتلم. په منډه مو تر ته ورغلم. شاترينې ميز صفا کړی و
 او په غوره کې ناسته وه. د زرکانو او تودې ډوډۍ بوی ته یې د شوقه
 سترگې پټې کړې او بې د بسم الله یې پښه ورباندې وکړه. زما اشتها
 لاړدود په خپله مخه. د ډرایور سیت ته ور تلم چې په بیرد مو تر روان کړم،
 خو گورم چې ټوکمار منصبدار مې مخې ته شین شو. دالاڅه چې پاس
 راوخوت. د ښځې په لیدو یو څه ټکنی شو خوسړی ډیر جدی معلومیده
 او وارد وارد یې شروع وکړه، «خور جاني ته به لږد مو تر نه وو څې چې زده
 محب الله خان سره یو څو خبرې لرم.» شاترينه هیڅ وار خطا نه شوه، وې
 ویل «نه، زده نه کوزیرم. ته خپلې خبرې کوډ.» منصبدار ماته وکتل او
 بیا یې بې مقدمې وویل «ښه ده. ته په مو تر کې مخابره لري؟» ما په
 خدا ځواب ورکړ، «که لرلی مې، تا ته به مې مخابره کړې وای چې په یوه
 هلیکوپتر کې زرکان راواستوه او د سالنگ د یخنی نه مې بچ
 کړه.» منصبدار دې ټوکې ته ونه خندل، «د همدې سیمې نه ورمه شپه
 کابل ته مخابره شوې ده.» ما وویل «زما یې پرې څه؟» هغه وویل «تا به

کړې وي. «د» «به» د استعمال نه پوه شوم چې سړی د شک په حال کې
 دی. ما هم پیشرو وکړ، «په خلقي نظام کې خودزد گفتن او بریستن
 نشته، نو ته څنگه په ما ناطقه حکم کوي؟» هغه وویل، «ناطقه حکم نه
 کوم. دغه مخابراته یاد کوم مو تر نه شوې ده چې که دا کار شوی وي نو ستا
 مو تر د ډیرو بد او بلاو نه ډک دی. او یا به د کوم کور یا بل مرکز نه شوې
 وي، چې زموږ نور ملگري یې په لټون کې دي.» شاترینې خبره پکې گډه
 کړه، «مخابراتې څه ویل؟» منصبدار وویل «خدا زده، څه شفر به و ما ته
 یې مضمون معلوم نه دی، بس وظیفه را کړ شوه چې د دوشی او سالنگ
 ټولې توابعې ورپسې وغواړم. حتماً د اشرارو لاس پکې دی.» زما زړه
 درزا شروع کړه. خوشاترینې په مفصل ډول ورته د سرویس د اوښتو او د
 خپل نجات کیسه تیره کړه او بیا یې وویل، «دادری شپې کیږي چې زه په
 همدې مو تر کې يم.» منصبدار ورته وویل «خوږې، پوښتنه عیب نه
 دی، ته څوک یې؟» شاترینه موسکه شوه او د جیب نه یې یو عکس
 لرونکی کارت راوايست او منصبدار ته یې ورکړ. منصبدار د هغې مخ او
 شا او امضاگانې په دقت وکتلې او بیا یې وویل، «ملگري ترینا، موږ
 ټول د تادنامه او انقلابی کار نامو سره آشنا یو. ستا خاوند چې امینیانو
 مړ کړ هغه د ټول کندوز ولایتی امر و. موږ هم د امینیانو سټیه وایستله او
 کلیمه گوی مو ورپری نه بنود.» ما په تعجب شاترینې ته وکتل خو هغې
 خپله معصومانه موسکا راباندې ازمیيله. ټوکمار منصبدار په ډیر
 احترام وویل «ملگري ترینا، زما گستاخي معاف کړه، نه مې

پيژندلې. « شاترينې په رسمي لهجه وويل، « فرق نه کوي، مور تپول بايد د انقلاب گڼې تر هر څه مقدمې وگڼو. » منصبدار وويل، « که ستا اجازه وي مور به د دغه سړي موټر ولټوو چې د مخا برې ماشين پکې نشته او که نه. » شاترينې په آمرانه لهجه وويل: « ما چې د خپلو درو ورځو کيسه درته بيان کړه هغه ستا دسات تيري دپاره نه وه. ما ويل ته به پود شي چې که مخا بره شوې وای زه به پرې خبره وای. » منصبدار وپروکي شوی و خوبيا هم لکه ځيلي ماشوم د خبرې نه نه او بنته، « ملگرې، کيدای شي چې ته به هغه ساعت د موټر نه کوزه شوې وي او دده به مخا بره کړې وي. » شاترينې تر څه خدا وکړه، « ته وایې د سالنگ په هغو ساپرو کې به زه د موټر نه کوزه شوې وم او دده به بيا ماشين چالان کړی وي او هلته به په کابل کې سړی ورته تيار ناست و او دا ټول کارو نه به يې کړي وي او زه به د موټر نه بهر يخنې کنگل کړې نه وم؟ په رښتيا چې د لينن خبره، په انقلابيونو کې هم احمقان شته. » منصبدار بيا خبرې ته ځان جوړ او د چې شاترينې پرې برچ وهل: « بس په حيا کې ښکته شه او که نه ستا امر ته تليفون کوم. » د ټوکمار منصبدار مخ تک سور شو، ژبه يې په شونډو څو ځلې راښکله خو خبره يې ونه کړه او د موټر نه کوز شو. شاترينې راته ځير ځير وکتل، « د مارکس دا خبره مې ډيره خوښه ده چې د نړۍ سالنگ ځپلو سره يوشنې او په زرگانو مزي وکړي. »

خو د ودې زما ترستوني نه تيريدده. دادويم ځل و چې ټوکمار منصبدار د سپي په شان رټل شوی و، خوزه پوهيدم چې دا قسم خلک په

اسانه د خپل بنکار نه لاس اخیستوني نه دي. په ظاهره کې خويې زما
په کمزوري گوته نشوه ایښودلی مگر د زړه په کوم گوټ کې راباندې
شکې و، لکه خوروري سپی چې د فقیر نه چار چاپیره گرځي او کله یې
لستوني ته خوله واچوي او کله پایڅي ته، بس گرځي چې چیرته به یې
غابښ ونښلي. شاترینې ته مې وویل چې د دودې سره رابنکته شي او د
سیند په غاړه دې ناسته وي چې زه په موټر کې تیل واچوم. د بازار په بل
سر کې د تیلو ټانک وچې په لاس چلیده. دوه بوتلونه پکې ولاړو چې
د بمبه کولو سره به یو ډک شو او هغه بل به په موټر کې توییده. هلته زما
بیره وه او دلته د بودا ټانک والا مټې د کړکې په شان وچې وې او چې به
یې لس پمپونه وو هل بیا به ستړی و. زه هم ورسره کومکي شوم چې ایله
مو په نیم ساعت کې ډک کړ. هسې خود دوه فالتو ټانکی لاد کې وې مگر
نامعلوم سفر په مخکې و او زه چې له آره بې زړه سړی یم، تل احتیاط
کوم. هرې خواته مې کتل چې ټوکماره بلا بیا راپسې رانشي. چې د
سیند غاړې ته ورسیدم شاترینه د ما بڼام په لمانځه ولاړه وه. تر اوسه یې
زما جامې په ځان وې او د هلک په شانې بنکاریده. ما هم په بیره چار
اندام وکړ، دا اول ځل و چې پس له څلورو ورځو د مسحې په ځای اودس
کوم. او په لمانځه ودریدم، بس فرض مې وکړل. په بیره موټر ته وختم او
چالان مې کړ. هغې سلام وگرځاوه خو بیرته ودریده او نیت یې وتاړه. ما
ورغبر کړ: «لینن نه وو ویلي چې دین د ټولني اپیډ دی؟» خو هغې په
اوردو آیتونو لمانځه ته دوام ورکړ. د زیگمون فروید دا خبره را یاده شوه

چي د بنځي د تادي او بيړي سره وړانده ده. چي خلاصه شوه نو اوږده
 دعايي وکړه يا به ما ته د حده زياته اوږده بنکاريد. ددي هم زما بيړي ته
 پام شوي و او په زغرده مو تر ته راوختله. د دوشي په پله تير شوو او زړه
 لارمو ونيوله. سمدلاسه خوزمانيت دا و چي هر خومره چي کيداي شي
 د توکمار منصبدار نه لرې شم. نيم ساعت مو منزل وکړ او تر شا هم کوم
 خراغ راپسي نه راته. مو تر مي د سړک نه کوز د سيند غاړي ته کوز کړ.
 هماغلته مي ماشين او خراغونه مړه کړل او د سيند غاړي ته کوز شوم،
 شاترينه هم راپسي راغله. دواړه مخامخ د سيند د غاړي په تيرو
 کښيناستو او شاتريني وويل: « اوس ددي پت پتوني حکمت راته بيان
 کړه. » پس د ډيره فکره مي ايله د خبري لړي جوړه کړه، « يو خوشاعته به
 همدلته يو چي شپه پخه شي. بيا دي نو بيرته دوشي ته بيا يم او همالته
 دي پريردم. نور نو ته پوه شه او کار دي. » په تياري کي مويو د بل
 مخونه نشوليدلي او دا حالت زما خوښ و، ځکه چي سترگي مي کتلي
 نه شوې چي تري وشرميرم. هغي په تعجب وويل، « دلته مي په سارا
 پريردي؟ » ما وويل: « نه، خپل آشنا هوتلي سره دي معرفي کوم. هغه به
 يا کوته درکړي، يا به دي بل مو تر کي سپره کړي چي بيرته کندوز ته لاړه
 شي او يا... » هغي وويل « او يا څه معني؟ » ما وويل، « او يا به دي
 توکمار منصبدار ته وسپاري چي د خپل گوند دي او کومه لار به
 دروښيي. » هغي پوښتنه وکړه « ته بيا څه کوي؟ » ما په رښتيا هم خواب
 نه درلود. و مي ويل: « زه خواب نه لرم، بس ځان به چيرته پناه کړم، چي

د سالنگ لار خلاصه شي بيرته به کابل ته روان شم. « هغې پس له ډير
 فکره وويل: « ته وايي، هغه به درته لار نه وي نيولې؟ نورو تانو ته به يې
 خبر نه وي ورکړی؟ که يوازې او جرعه وای، ورځه يو قسم به تير شوی وي.
 داستا مو تر خود پتيدو نه دي. « ما وويل: « خدای را وستې ده. « بيا نو
 غلی وو. د تيارې د زياتيدو سره د دوشي د سيند غرمبهار هم زياتيده. د
 سيند نه پورې غاړې، له ليرې د چاد « کرو کرو » نارې راتلې زده پوهيدم
 چې کوم آس يا بهانې د کور نه بهر پاتې دي او خاوند يې رابولي. شاترينې
 د شپې چوپايي ماته کړه، « ته به حال وايي، که به يې نه وايي، خوزه يو
 څه درباندي پوه شوې يم. « ما وويل: « څه پوه شوې يې؟ » دا هم، لکه
 خبره چې جوړوي، ډير شيبه غلې وه. بيا يې وويل: « نوره نه پوهيرم خو
 څه پسات درکې شته. زما په تحليل د مجاهدينو سره يې. « ما يې خبره
 غوڅوله خودې دوام ورکړ، « زما په خيال کوم پيغام يا کوم شی،
 مجاهدينو ته رسوي. مخابره خودې ما وليده مگر زما په خيال په دې
 مو تر کې دې کوم شي پتې کړي دي. « زه هم حيران شوم او هم په خپلې
 ساده گۍ په غوسه. دا دومره شفرونه، دا اسرار آميزه حرکات، دا بهانې
 او نمايشونه، ټول يوې عادي بنځې ايسته په ډيران کې راته و غورځول،
 ټول طلسم يې راله مات کړ. نور نوماته د انکار يا اقرار د پاره څه پاتې
 نه وو. شاترينې زما وارخطايي نه لیده خوزه پوهيدم چې دا پوهيده. د
 هيليو بير سيل زمور په سر تير شو او وزرو نويې شرنگهار کاوه. د سيند
 پورې غاړه له کوم کلی نه د سور لنډيانو نول شروع شو او د سپو غيا هم

ورسره غبرگه شوه. د غوغرونو، لکه د تل په شان د يوازيتوب، خپگان
او د خپلی ناکامی د احساس خپه راباندې راوسته. په دې بې پایانه او
بې غوره دنيا کې انقلاب، جهاد، مقاومت، هسې لويې وې. سبا به مور
يو هم نه يو او بيا به هم د شپې سورلنډې نوليزې او د سپوږمۍ ورسره سوال
او خواب وي. شاترينه هم، لکه چې زما په فريکونسي راغلي وه، هغه هم
غلي وه. ډير وروسته يې، په داسې غبر چې د شپې خاموشي خرابه نه
کړي، وويل: « که زه ووایم چې زه هم د مجاهدينو سره کار کوم و به يې
منې؟ » ما وويل، « نه ». دې وويل « سمه ده. که ووایم ستا د ايديال سره
خواخوړي لرم و به يې منې؟ » ما وويل، « نه » دې وويل « د پرانگ او پان
ترمينځ گيریې. » ما ومنله. « همداسې خوبنکاري. » هغې کتې کتې
وخنډل، « د وتلو چل درځي؟ » ما وويل: « بس دومره پوهيرم چه تا بايد
دوشي کې پريردم. » هغې وويل، « دا يې چاره نه ده. زه به قوماندان ته
څه وایم چې ډاکټر د سرويسه سره په کوم سيند کې لاهو شو؟ » ما وويل،
« ورته ووايه چې ډاکټر د مجاهدينو سره کار کوي، مخابره همده کړې او
اوس په زړه لاره د کابل خواته روان دی. » هغې په خندا وويل « ستا سره
خو همدا بنايي. خو که دا مې کولی په دوشي کې يې ښه موقع وه. بله لار
راوښيه. » ما وويل « بله لار دا چې همدلته دې سيند کې لاهو کړم. »
هغې بيا وخنډل « دا سيند خود دوشي خواته بهيری. هلته چې د
مشهورې پرچمې مړی ستامنی قوماندان د اوبونه راوياسي نو بيا به
ښه ترې خلاص شې. » دې خنډل او ماته غوسه راتله. دې په جدي غبر

وويل «ډاکټر گله ته اوس غورښه. ته ښه سړی یې، نیک سړی یې خود
 انقلاب او تورې سړی نه یې. په دې درو ورځو کې مې یو څه وپېژندلې.
 که تاوژل کولی شوی، هماغلته په سالنگ کې به دې کوزه رغړولې وم
 چې هیڅ بیلگه نه وای پاتې. ما په پوهنځی کې روحيات لوستي دي. تا
 چې د ډاکټري د پرېښودلو په باب دا با نه راوړله چې د سوال د کچکول
 نه دې کرکه لرله داسې نه ده، ستاد مرگ او وینو نه ویره کيږي، نو ځکه
 دې ډاکټري پرېښوده. «ماتري پوښتنه وکړه، «ته چې دومره فالبينه یې،
 نو د آینده اټکل هم وکړه. «هغې وويل «دا فالبيني نه وه، د شواهدو د
 مخې اټکل و. «ما وويل: «مارکسستان د هر شي د پاره ځواب لري.
 بس د ديالکتیک منطق په ماشین کې یې واچوي او چې د ماشین نه وځي
 نو علمي نتیجه گيري شي. همداسې نه ده؟» هغې په قار وويل، «ته یې
 چې هر څه گڼې، ستا کار دی. خوزه ستا په ژبه د توکمار قوماندان نه
 ویره لرم، ستاد پاره نه، بلکه پخپل ژوند هم ویریرم. «زه د ځانه سره
 خوشاله شوم چې دا هم گيروه. ورته ومې ويل «اوس چې دواړه په ما ته
 بیږی کې سپاره یو نو ستا تجویز څه دی؟» هغې وويل، «بس هر چیرته
 چې ځي زه در سره قنوجو غه یم. تا د مرگ نه خلاصه کړې یم او ته به مې
 کابل ته رسوي. «شپه پخه وه او ستورود سیند د رڼو او بو په مخ دلته
 هلته سپرغی جوړولې. پس د ډیر فکر او تحلیل نه مې وويل، «ما د
 مارکسسټ نه د داسې احساساتو تمه نه درلوده. «هغې په خدا وويل،
 «مارکسسټ چې شو، کاپر خونه شو!» په اول ځل دواړو وخنډل.

ماوويل: «داسې به وکړو چې خدای وکړي. ما دې لمونځ وليدونو نور به دا خبرې پرېږدو خو يوه پوښتنه درنه کوم. ولې دې زه توکمار قوماندان ته په گيرور نه کړم؟» هغې وويل «بس داسې يې وگڼه چې دروغ ويل زما زور عادت دی. اوس خپله خبره کوه.» ما وويل، «خودو آب ته، هلته يو څه کار لرم، بيا به سيغان و کهمرد ته لار شو خو ورځې به زما د پلار د يوه دوست کره تيرې کړو، بيا به گورو چې خدای څه کوي. د سالنگ لار به هم خلاصه شوې وي.»

اتم څپرکی

زړه لار کچه ده، قير نه لري بلکه، د هغې ورځې چې د سالنگ لار خلاصه شوې بيا د زړې لارې د احوال پوښتنه چانه ده کړې او نه ورباندې د پخوا په شان دلته هلته معابرو کار کړی دی. د ټاپرونو نه مې ځنځيرونه خلاص کړل او په توکل روان شوو. په لار کې به کله کله کوم ځناورد سرک نه تيريده او د موټر رڼا به يې سترگې وځلولې. شاترينه مې څنگ ته په ناستې خوب وړې وه او کله به زما خواته راپرنگه شوه. ما ورته وويل چې لاره شي بستر کې پريوځي، خو هغې ويل چې د موټروان سره څوک په کار دی چې ويده نشی. ما د ځان سره ويل، عجب به مې وينوساتې. د کيان د درې نه چې پخوا په سرک او به راتلې او د سرک په سر سيند ته تيريدې او په عمر کې چاپول ورباندې نه و جوړ کړی، اوس هم روانې وي. دا لار لويشت لويشت ماته معلومه وه خو اوس پسکې نورې کندې او ژور غالي پيدا شوي وو او شين تاغی د کپچه مار د غاړې

په خير له يوې خوا بلې ته ځنگيده. د شپې چوپايي مې خوښيده او چې به
 شاترينه په ماو لگيده نو خداي شته چې لابه يې خوند را کاوه. سترگې په
 سرک خښې وې او فکر مې دې ته و. کاپره بنځه وه، هوبنياره، په خبرو
 پوهه، مهربانه. يره که کمونسته نه وای! يا به کمونسته نه وه او هسې به
 په کې نښتې وه. يوې سودا تخنولم. په ځنگل مې شاترينه راوښه کړه.
 هغې وويل «خه خبره ده؟» ما وويل، «هسې سودا را لويده چې هغه د
 لينن خبره چې تا منصبدار ته وکړه چې په انقلاب کې هم احمقان شته،
 لينن په رښتيا دا خبره کړې ده؟» شاترينې په خوښولي غږ وويل، «ما
 درته ويلي چې زه لويه دروغجنه يم.» او بيرته دتې موسکاسره په
 خوب لاړه. د شپې درې بجې تاله و برفک ته ورسيدو چې نوم يې غټ
 دی خونه ښار لري او نه بازار، پس يو پول دی چې هغې غاړې ته يې
 دوآب دی. د پله اړخ ته مې موټر ودر او د لارم بستر کې و غځيدم.
 شاترينه هم وښه شوې وه، راغله زما څنگ ته پريوته.
 د زرکو کرکړو د خوبه را پاڅولم، لمر ختلی و. هوا يوڅه نرمه شوې
 وه. شاترينه موټر کې نه وه. ووتلم. هغه د سيند په غاړه ناسته وه او
 سريې برمنځاوه. ورغلم. اوس چې يې د سفر خيري يوڅه لرې شوې وې،
 نو د خريدار په نظر مې ورته وکتل ښايسته وه. اوږدې څنې يې په مخ
 رااړولې وې او برمنځولې يې، بيا يې شانه واړولې او برمنځولې يې. ما
 يې ننداره کوله. عجيبه ده چې ښځې خپلو وينستانو ته هم ناز ورکوي.
 په خدا مې وويل «اوس يې هر تارمه شميره، راخته چې درومو.» هغه هم

د تازه كيدو سره يوڅه مسته شوې وه. پاڅيده او د نڅاپه دود يې لاسونه
جگ كړل او وخرخیده او په بدلوي يې پيل وكړ، « كينه پاڅي ځم، خواره
درته راوړم، سابه درته پاڅم. ځم در سره، خونه دې وړانه شه ډاكتره. » په
نڅا نڅا موټر ته راوختله، بيا نونه مستي وه نه بدلې، د اوږدو څڼونه يې
په مخ او به بهيدي، لكه باران وهلي څارو خيسته پيسته عاجزه په سيمت
كې كښيناسته.

د دوا آب دولتي هوټل د بازار نه وتلی، د غونډې په سر ودان شوی او
گرځندوی يې چلوي. هوټل ښه مضبوط جوړ شوی، او د لرې نه يوې
شاهي کوتې ته ورته دی.

سپين ديوالونه، آهن پوښ. مگر اوس يې ديوالونو پتري نيولي وو
او د لويې شنې دروازي يوه پله يې كمبود وه او د هغې په ځاي د بوجي
يوه پرده څړيده. موټر مې د يوې ونې لاندې ودراره او هوټل ته ور وختم.
د يوې کوتې نه يوڅه لوگي بهر راوته. چې ورننوټلم، آبدان لرونكې
بخاري د کوتې په مينځ كې چالانه وه او پر اسونه يې ختل. يوه سطرنجي
پرته وه او هرې خواته بستري د يواله ته تكيه وې. دې کوتې يوه
پسخانه لرله، هلته پنځه بريرې ناستې وې په دوو كاسو كې يې ښوروا
شرپوله. زما په ليدو لاس نيولي شول. يو يې را پاڅيد او دروغې سره يې
لاس نيولی بلې کوتې ته راوستلم. دلته يې شفره اسره تبادله كړ او، بهر
راووتو. موټر ته مې راوست. د شاترينې په ليدو ټكنی شو او بيرته د
موټر نه لرې يو ځای ودرید. ما ورته كيسه تيره كړه خودی، لكه چې

خبرو. ده وويل، «ته دي موټر، د سيند له غاړې ودر وه، مور به نن شپه
 كچرې درولو او وسله به درنه بار كړو. بيا به يې هوټل ته راولې» ما
 وويل، ښه ده. بيا نو ده د لارې او د كابل د احوالاتو پوښتنه رانه وكړه او
 يو عجيبه شانې سوال يې وكړ، «دا رښتيا ده چې شورويان د كلي ملايان
 او ملكان مسكو ته بيا يې؟» ما وويل، «نه ما خوداسې څه نه دي
 اوريدلي.» ده وويل، «دلته خو ناطقه همدا د خلكو خبرده او د دو آب نه
 نيولې تر چاردي غورښنده پورې، ټول ملايان او مشران تښتيدلي دي.»
 ما څه ونه ويل. عجيبه وه چې بښارونه قتليدل او دوى لاهم د خانانو
 او ملايانو په غم كې وو. هماغه زور متل و چې سل دي و مړه يودي مه
 مړه. نه دغه سړي خپل نوم راوښود او نه ما ځان ورمعرفي كړ. ما وويل،
 «ښه ده. مور به بازار ته سر وړښكاره كړو او بيا به د شپې موټر هوټل ته
 راولم.» زه روان شوم خوده راپسې غږ كړ، «ما ته يو بل امر هم شوى و،
 هغه به څنگه شى؟» زما زړه په درزا شو، «د هغې به هم چاره وكړو،
 خداى لوى دى.» او په بېرته ترې روان شوم. موټر ته په ختلو شاترينې
 ترور راته وكتل، «څه خبر وه چې داسې په بېرته موټر ته راوختلې؟» ما
 وويل، «خبر خيريت دى. يو څه شيان دي چې شپې ته به يې دي سړى ته
 وركړم، بيا زه او ته روانيږو، زما د پلار د دوست كور ته.» هغې نور هيڅ
 ونه ويل، خو پوهيدم چې پوهيږي چې كوم كار خراب شوى دى.
 د هغې د ساعت تيرى د پاره د دو آب دوو سيندونو ته لاړو. يود
 بلولې نه، د شيبه له خوا راته چې اوبه يې د اوبښكې په شان رڼې او

خپاندي وي. بل د سيغان او كهمر د له لوري، لكه ژير بڼامار مړ مړ هوار
 راروان و چې همدلته سره يو ځای كيدل. تر ډيره وخته اوبه نه سره گډيدې
 او د بلولي سيند همداسې مست د ژير بڼامار سره څنگ په څنگ روان و.
 موټر مې سيند ته وركوز كړ او دا مې ددې منظرې نندارې ته رابښكته
 كړه. دې اوږد ساعت ددې مقابلې ننداره كوله او بيا يې ما ته په مایوسي
 سترگې وغږولې او وې ويل: «دا اوبه به خامخا د خړو سره گډيږي او هغه
 به هم خرابوي. د نيك او بد مقابله تل همداسې وي. دا هسې چټي خبره
 ده چې نيك غالبېږي. يوه كاچوغه خاوره د يولوي بوتل اوبه خړوي. يو
 ظالم ټول وطن وړانوي. چې يو پوه او دوه ناپوهان سره يو ځای شي، تل
 نا پوهي غاورېږي. «ما خبره ورغوڅه كړه، «په دليل يې پوهيږي؟»
 هغې سر وښوراوه. ما وويل، «دا ځكه چې دوزخ ته ډيري لارې تللي دي
 او جنت ته يكي يوه لار وتلې ده. «شاترينې وويل، «اوس راته مو غظه
 كوي كه څنگه؟» ما وويل، «همداسې يې بوله. حرام و خوره، دوزخ ته
 ځي، قتل وكړه، دوزخ ته ځي، غلا، زنا وكړه، دوزخ ته ځي، مور او پلار
 وځوروه، دوزخ ته ځي او همداسې يې نور كوز و پاس درواخله. هغه هزاره
 د صراط د پله پسې خپل ملاتړ رښتيا ويلي وو چې، پاك راه نيه،
 مانالنده يې دا چې د تيريدو لار نشته. بل مثال به در كړم. دغه زمـور
 شين تاغي يوانجن لري چې د سلهاوو پرزونه جوړ دي. هره پرزه په
 شواخون جوړه شوې او بيا په شواخون د نورو سره جوړ شوې ده. كه يوه
 يې هم خرابه يا بيخايه شي دا لوی موټر د حركته پاتې كيږي. نو خومره

استادانو او ما غزوبه په دې کار کړی وی چې دا موټر چالان کړي. اوس
 نو د هغې خرابول ډیر آسان کار دی او ماشوم هم دا کار کولی شی. هره
 پرزه یې چې ترې لرې کړې، د انجن هر ځای چې مات کړې، هر ځای چې
 سوری کړې، موټر د کاره لویږي. مانا د موټر د جوړولو لاریکي یوه او د
 وړانولو لاری یې ډیرې دي. « هغې وویل، « اوس دې د موعظې په
 مقصد پوه شوم. ستا په نزد به یې بل ژوندی مثال حزب دموکراتیک خلق
 وي چې د هغه ناپوهو غړو په دوو کالونو کې بسته وطن د خاورو سره
 برابر کړ؟ » ما وخنډل « چې روسان دې هیر نشی. » دواړه په فکر کې
 لاړو او زه خوشاله وم چې د شاترینې پام مې د سملاسی خطر نه بلې ته
 کړی و. د سیند له غاړې هوټل وچته معلومیده شاته یې یو غړو چې دوه
 ځایه چاودلی و او چا کونه یې غیر طبیعي ښکاره کیدل. شاترینې ته مې
 وویل، « دا غروینې چې دوه ځایه غوڅ شوی دی. » هغې وویل « نوڅه؟ »
 ما وویل، « خلک وایی چې دلته د حضرت علی او د زرد دیو جنگ و. په
 ذوالفقار باندې یې د دیو سر دوه ځایه غوڅ کړ » هغې وویل، « دوه ځایه
 ولې؟ » ما وویل، « د علی ذوالفقار غبرگ تیغونه لرل. چې د یو یې
 وواهه نوبیا یې ورته وفرمایل چې تیره شه. » شاترینې په خوش طبیعي
 وخنډل، « ستا ډیر زده دي. » بیا نو په منډه موټر ته وختله او خوزرکان
 یې د وچې شوې ډوډی سره راوړل او دواړو د یوې لویې هواری پرېښې په
 سر وخواړه او په اول ځل، د ډوډی نه پس شاترینې د عاو کړه. زه لاړم
 ددې نه لرې په یوې بلې پرېښې مې ډډه ووهله او د سیندو نو د غبرگ

بهیدلو ننداره می کوله. اریان و مچی دا شوک ده؟ که کمونسته ده نو
 لمونخ ولی کوی، د عا ولی کوی، دا د حزب دموکراتیک خلق مثال یی
 چی راوړ دایې زما د پاره راوړ او که پخپله هم په همدې عقیدې ده؟ دا خو
 هسې د مړې گیدې سودا وه، اصلی اندیبننه می د نن شپې وه. زیور
 مجاهد خود شاترینی د مرگ گواښ راته بیان کړ. هغه هم گرم نه و، د
 ډاکتر زور په هدایت یې دا کار کاوه. هغه هم گرم نه و، د بد پیره
 کمونست سره بد مذهب مقاومت جوړیږي. هر څه می چی کول یوې ساپې
 پاکی نتیجې ته نه رسیدم. لوی سوال د او چی د شاترینی سره څه وکړم؟
 کله چی د سالنگ نه د راستنیدو په وخت کې په لاره کې شاترینی راته د
 مخا برې خبره وکړه، نو په رښتیا می غوښتل چی د ډاکتر زور په مشوره
 یې «فیصله» کړم. خو وروسته می بیا بله شاترینه لیده. په اول کې
 خواخوږې وه. کله یې چی د توکمار قوماندان نه د مخا برې خبره پته کړه
 نود احسان پوروی یې هم شوم. بیا می چی د دلیل پوښتنه وکړه او دې
 هسې بابیزه تیره کړه، نود هغې ځوانمردی راته معلومه شوه. ورپسې چی
 می د دې لمونخ ولیده، د دې په کمونستی کې می شک پیدا شو. اوس
 خبره تردې ځایه ورسیده چی د مرگ نه د هغې د بیج کیدو د پلان په فکر
 کې وم. په درو ورځو کې دا دومره بدلون؟ دا اندیبننه راسره وه چی ودې
 شي چی زما قضاوت د دې د ښکلا او ښځیتوب د لاسه داسې اوښتی
 وي. ښایسته خونووه، زه هم د چا خبره زلمی وم او شیطانی حرکتونه زیات
 وو. په موټر کې به می خدای خدای لرل چی راپورې ولگیږي. هغه شپه

چې په بستر کې يو ځای وو ما ويل چې ژوندی مې خوړلې وای. خو په دغو درو وړځو کې چې به کله ما ورته نيغ د خريداری په سترگه وکتل، دا به پوه شوه، مخ به يې سور شو او په دې يا بلې بهانې به يې زما پام بلې خواته واړاوه. بيا مې ويل چې کونډه بنځه ده، کابلی شوې ده که هر څومره بڼه وي، کمونسته نه وي خوزما سره چې د علم او کابل نه مې دهقانی ته تېښته کړې وه نه جوړېږي. خو عجيبه داده چې داویره هم راسره وه چې ددې به خوښ نه شم. نه پوهیږم ولې مې يو ځلې له خولې دا لنډی ووتله «د تادگل په شان غړی ده * زما شړی ده ستا به کله خوښه شينه. « ناڅا په مې پام شو چې يوازې نه يم.

شاترينې کت وختل او راغله څنگ ته مې کښيनाسته. مازيگر هوا مخ په سپريدو وه. تورې وريځې له غرونو راښکته شوې او ورسره پرځ پرځ باران راغی. دواړه مو ترته وختلو. باران زیاتیده، د سیند په مخ يې بوربوکی جوړولې. شاترينې چای دم کړ او دواړو ځانونه ورباندې تودول او بهر مود باران ننداره کوله چې اوس یو نیم څپولی واوره هم ورسره گډه وه.

ماسختن باران غلی شو او واوره په شرنګیدو شوه. شاترينه بستر ته وختله. له ځانه سره بڼګیده، ما ويل د خپل مرگ ویر به کوي، خو چې غوړ مې ونیو کومه بدله يې زمزمه کوله. ما ته غوسه راغله، «بيا دې ډمگړني شروع کړه که څنگه؟ بخاته خوبه نه تخنیرې؟» هغې په آرامه، خوږه لهجه وويل، «نه، هغه د شين خالی تکی رایاده شوه چې توره شپه

يې پکې ياده کړې وه چې خدای به يې رڼا کړي. « يوه شيبه خاموشه وه. پيا يې پوښتنه وکړه، «ته څه وايي چې رڼا يې به گوندي راشي؟» ما تعجب کاوه چې پرچمی گوره او د پښتوناره. په تمسخر مې وويل، «ستايې د شين خالو سره څه؟ د بخت زمينې سندرې کوه چې واسر بازه ياره، خيڙه په مور چل باندې* بيا به دې او ده کمه سيوري د اوزيل لاندې.» هغې کت کت وخنډل، «ماتل فکر کاوه چې وايي، بيا به دې او ده کمه سترگو په زنبل باندې، لکه هندي فلمونه چې يو لوی بوت وي او هلک د بوت په سترگو کې ولاړ وي، اوبنکې يې بهيري او د غم بدلې وايي. بيا مې ويل دا به د زلفو زنبل وي. خواره کې سرباز به، لکه ماشوم د زلفو په وروني کې تاو وي، سر او پښې به يې بهر وتلې وي او زور به وهي.» ما ته هم خدا راغله، «ويده شه، نه گوري چې نن شپه د ږيرور سره ملاقات لرم، خدا زده چې څه به پيښ شي؟» هغې په ساده انداز کې وويل، «د همدې کار د پاره راغلی وي، اوس ولې ټکنی يې؟» ما وويل، «خبره دومره آسانه نه ده، ويده شه.»

زما په فکر کې د ارزښتونو مقابله روانه وه. ږيرور ته يې ورکړه، مه يې ورکوه. آسانه خودا وه چې وسلې او نجلې ږيرور ته وسپارم. د ملی مقاومت د وړاندې به زما مسئوليت پوره شوی وي، مگر د خدای په حضور کې څنگه؟ دا به وایم چې بارِ الاها، ما پرچمی مرگ ته ورکړه، زما لاسونه سره نه دي، ما يې په مری چاره نه ده راښکلې. د اسلام او کفر، د مستضعف او تيري گر مقابله وه او ما د حق لاره ونيوله. داخو

هغه استدلال و چې سږي يې د يوه مسلمان قاضی په وړاندې کوي. آيا د

خدای او خپل وجدان په حضور کې دا استدلال ما تېرته کولی شي؟

په همدې کې د شپې درې بجې شوې. بهر د واورو يوه نرۍ دوره په

مخکې پرته وه. موټر مې چالان کړ، شاترينه مې راويښه کړه، د سيند له

غارې مخ په هسکه هوټل ته روان شوم. اته نه کچرې د هوټل مخې ته

ولاړې وې. د موټر د آواز په اوریدو سره پنځه بريرې راووتلې. د ټولو په

لاسونو کې لالتينونه وو. مشر برير ور موټر ته راوخوت. شاترينې ته يې

اشاره وکړه، «سيا سره دې لاړه شی هوټل ته.» شاترينې ترور ماته

وکتل. ما په موسکا وزته وويل، «ته څه هوټل ته چې دواورونه پناه

شي، مور دلته يو څو خبرې لرو.» هغه چې بنکته کيده، په مایوسۍ يې

ماته وکتل، خو ما ورته و موسل. برير ورو خپل لالتينونه ورته جگ جگ

کول، لکه مال چې اخلي، ټولو ورته څير څير کتل. بيا نو دوه ورسره

هوټل ته په بدرگه لاړل.

زما سږي وويل، «بسم الله» ده راته لالتين نيولی و او ما په خټک

او انبور د سينتونو سر پوښونه خلاص کړل. دوه نور برير ور هم راغلل او د

وسلو په ليدو يې وويل، «او هو، دا خولا په گريسو لړلې دي. ايله په ايله

چې نوې وسله راغله.» بيا يې نو يوه يوه وچتوله، تبصرې يې پرې کولې

او، لکه د جنازې کټ په احتياط يې يو بل ته تيرولې. دوه نور چې

بهر وو، هغوی وسلې په بوجيو کې نغښتلې او په کچرو يې بارولې. ما

هيڅکله داسې لويې کچرې نه وې ليدلې، دا به رښتيا وه چې د امریکانه

يې راوستې وي. ډيره وسله به وه، ځكه پوره دوه ساعته دوى په بنكته كولو او بارولو بوخت وو. په آخر كې ټول كوز شول او بارونه يې معاينه او بيا سره راټينگ كړل. زما سړى راوخوت، «نقشه چيرته ده؟» زه بهر ووتلم. د ټول باكس نه مې يوه زړه بوجى راوچته كړه، په هغې كې توره پلاستيكي كڅوړه وه، هغه مې ور كړه.

زير وروويل، «خير ويسې. اوس نو ستا كار خلاص شو، مور روانيرو.» ما وويل، «نه، يو كار مې پاتې دى. د هغې بنځې سره څه كوئ؟» ده وويل، «بس نور يې مور ته پرېږده.» ما وويل، «داسې نه كوم. بايد ما ته خط راكړئ چې هغه وژنى.» زيره ور كټ كټ وخنډل او بيا يې خپلو ملگرو ته امر وكړ، «داسې په مور بدگمانه دى، او گرم به هم نه وي. لارښى، سيا سره راولئ چې دده په مخ كې يې دوزخ ته روانه كړو.» ما وويل، «بدگمانه نه يم خو تاسو ټول مجردان يئ، بنځه هم پرچمې مكاره ده، ويريرم چې ستاسو زړه ورباندې ونه سوځيږي او په نن او سبا كې درنه ونه تښتي. بيا به زمور او ستاسو كړې خواري هسې درمسال ته خټې كول شي.» زير وروويل، «خط هم دز كوم او لوړه هم در سره كوم چې بله شپه به رانه تيره نه كړي. نور څه وايې؟»

ما وويل، «سمه ده. زه د بنځې سره يو څو خبرې لرم، يو څه اسرار دي چې هغه به په نيم ساعت كې ورنه واخلم. بيا به يې تاسو ته وسپارم، خو البته خط به را كوئ.» زير ورتكنى و. «د سهار رڼا هم دغه ده را روانه ده، ترڅو ته اقرار اخلي نيمه ورځ به تيره وي.» ما وويل، «نه نيم

ساعت غواړم. که دا کمونسته ده، زه به یې هم خوښ شم. « امر یې وکړ
 چې سیاسره راولي. او بیا یې په کرار غږ ما ته وویل، «ډاکټر زړور چې
 په سالنگ کې امر درياندې وکړ، ولې دې هماغلته فیصله نه کړه؟» ما
 وویل، «دوست ته حال وایه، دښمن ته لافې وهه، ما په عمر کې بنیادم نه
 دی وژلی. مور ډاکټرانو خود یونانی حکیم ابیغور قسم خورلی چې زنده
 سربه نه وژنو.» زړور وویل، «نو په دوشي کې دې ولې نه پرېښوده؟»
 ما وویل، «دومره کم عقل هم نه یم. هلته یو منصبدار تیار همدې ته
 ناست و چې دا ټول حال ورته ووايي. بیا به نه زده وای، نه به ته وای او نه
 به وسله وای.» زړور ورو شاترینه راوستله او د لالتینونو سره چار چاپیره
 ورنه، لکه پتنگان تاویدل. موټر مې چالان کړ او په بیرد روان شوو.
 شاترینې رانه پوښتنه وکړه، «دا څوک وو چې نژدې یې په سترگو خورلې
 وم؟» ما هیڅ ونه ویل او بس پښه مې په اکسلېټر ټینګه کړې وه. د خړ
 سیند په سر یو پول سیغان ته اوښتی و. په هغې تیر شوو او ټوله سودا
 مې دا و چې د ځان او بیره وور ترمینځ، څومره چې کیدای شي فاصله
 زیاته کړم. شاترینه هم لکه چې پوه شوې وي، غلې پاتې شوه. کچه غرمه
 مې د سیند په غاړه موټر ودر اوډ. د موټر انتن مې فعال کړ، د دیوال نه مې
 د مخابراتي ماشین راوايسته شاترینې ویل چې «خیر زه سیند ته
 کوزیرم.» ما وویل، «ما ته فرق نه کوي.» پس د څوکو ششونو نه د
 ډاکټر زړور شفر راغی.

«چیرته یې؟»

« ددو آب نه بهر. »

« تسليم دي ڪرڻ؟ »

« هو »

« وسله؟ »

« هو »

« نقشه؟ »

« هو »

« خير ويسې. ٻنڄه دي فيصله ڪرڻ؟ »

« نه »

« زموڙ نفر ته دي وسپار له؟ »

« نه »

« ڪله يي فيصله ڪوي؟ »

« نه يي فيصله ڪوم »

« پوءِ نشوم. »

« نه يي وڙنم. چاته يي هم نه ور ڪوم. »

« د مرکز امر دي. »

« مرکز ته و ايه ڇي رنگ دي ور ڪ شه. »

« دانشي ڪيداي. ڇي ژوندي وي، ٽول پلان خرابيري. »

« نه خرابيري. »

« امر دي. تاتعهد ڪري دي. »

« ما خپل تعهد پوره کړ. نور تاسو پوه شئ کار مو. »

« نو ته زموږ سره نه یې؟ »

« خواخوږي لرم خو نور درکې نه يم. »

« د تاسف ځای دی. »

« هو »

« پوهیږې چې هغه به ونه گټې، خپل سر به هم بای کړې؟ »

« هو »

« پوهیږې د چا د لاسه؟ »

« نه، فرق هم نه کوي. »

« که زموږ خلکو هر چیرته ولیدې... »

« ته ورک شې مقاومت دې ورک شه. »

« د تیر خدمت نه دې مننه »

« ته ورک شې، مننه دې ورک شه، خدای پامان »

د مخابراتې د ماشین سیمونه مې وشلول، د بهر نه مې آنتن را خلاص

کړ او بیا مې نو شاترینه د لاس نه نیولې سیند ته کوزه کړه. د سیند په

غاړه مې ماشین او سیمونه د سره تاو کړل او رسامی د سیغان د سیند

مینځ ته اړتاو کړل. بیا نو لاس په لاس مو تر ته ستانه شوو او د سیغان

لار مو ونیوله.

په لار کې شاترینې وویل، « څه خبره ده، ولې دې د مخابراتې په

وخت کې دومره اعصاب خراب وو؟ » ما وویل، « کاشکې مې د واورې

نه نه وي را ايستلې. « نور تر سيغانه پورې دواړه چوپ وو.

نهم خپرکي

زما د پلار دوست، پير علي، نيم تاجک و، نيم هزاره. په اصل کې د هزاره زوزات له دوشي نه پيل کېږي، په تاله برفک، دو آب، باميانو ته تيرېږي. پخپله دوشي گډو له دی. د سيند يوې غاړې ته هزاره، بلې ته چې او غان دوشي يې بولي، پښتانه. سيغان ته بنايي د سيند د لاسه هزاره گي سمه نه ده رسيدلې او د پير يو په اوږدو کې يې گډو له نسل جوړ کړي. په کابل کې چې هزاره د پښتنو يا تاجکو سره يوځای شي، نو تاجکان يې هزاره گډي بولي، نيم هزاره نيم غير هزاره. زما د پلار دوست، پير علي هم گډي و. پوزه لوړه خو سترگې با دامی، مخ هډوکن، لکه متساوي الساقين مثلث چې سر په خپري ودر وي، خو تار د بیره ورنه ځنگيده.

د پير علي کلي ته د شين تاغي رسيدلو هماغسې انگازه جوړه کړه، لکه په خان آباد کې يې چې جوړه کړې وه. ټول ترينه چاپيرو او هلکانو يې څنگ ته منډې وهلې. موټر مې د پير علي د کور مخې ته چې د آسونو د اوږي ځای و او ميخونه يې لاسکاريدل، ودر اوډ. شاترينه سرای ته لاړه او زده د پير علي سره قوشخاني ته شوم. پير علي چې ناروغ او زهير بنکاریده، زما د پلار د مړينې فاتحه يې را کړه او بيا نومرکه وه. د شپې بڼه قروتی راغله. داد کړو، يو بهتر شکل دی. کورت تاوډه کړي، په کاسه کې توده ډوډی ورته کړي، کورت پرې واچوي او بيا پرېمانه غوړ

چې پياز پکې سره شوي وي پرې راتوی کړي چې خزا يې خيژي. پس د
دوډی مرکه شروع شوه. زما زړه د چاودنې تر حده ډک او پير علی زما د
پلار او ټولې کورنۍ قديمي او فادار دوست او هوښيار سړی و. هر کال به
په مني کې په لري کې لم يا موغورې چې د پسونو د لم په پوستکي کې به
ځای شوي وو او چاري پسونه د ده له لوري راتلل. زما اول جنگی زرک
هم همده را استولی و. د موټر دروا جیدونه پخوا به ده هر کال په مني کې
په آس په خو ورځو کې زموږ ځای ته سفر کاود.

تر نیمې شپې مې ورته کیسه وکړه. ده هم په ډیر دقت اوریده او کله
به چې دده زوی نور چای او دشلمه راوړه او کیسه به غوڅه شوه بیا به ده
ویل، بڼه، نور څنگه شو؟»

په بله ورځ یې ترکان راوغوښت چې د موټر د سیتونو له لاندې
صندوقونه راوباسی، بیرته سرویس ورنه جوړ کړی. په دې باندې څلور
ورځې تیرې شوې. د ما شو متوب په وخت کې به چې پير علی زموږ کور
ته راغی نو د شپې به یې بوستان، گلستان راته په خپل مخصوص هزاره-
گی وزم لوسته. اول به یې څو ځلی غاړه تاز کړه او بیا به یې یو لاس غوږ
ته کړ او یوه اوږده «ایییییی» ناره به یې وایسته او بیا به یې نو شروع
وکړه، «یکی دیدم از عرصه یی رود بار* که پیش آمدم بر پلنگی سوار.
(چونان) چنان هول از انحال بر من (نیشست) نشست* که ترسیدم
پای رفتن (بی بست) بست. «ما ته د جزبوت او رقوم حساب همده
بنودلی و «دح کدین دادح کدین ددو...» چې هر توری یې یو ابجد

عدد و او ضرب او جمع يې په اسانه قافيه لرونکې طريقې سره بنوده.
پير علي هم دروسانو او کمونستانو خبرې کولې او نور معلومات
يې نه لرل فقط هماغه اندېښنه ورسره وه چې په سړي مرداره د خوگ
غوبښه په زوره خوري او مشران مسکو ته بيایي. ما تعجب وکړ چې د
روسانو او کمونستانو تبليغات خومره قوي وو او زموږ مجاهدينو ټول
ټال دخوگ د غوبښې او مسکو ته د بيولو تبليغ زده وو.

په وروستۍ شپه يې راته وويل، «ته هم جره يې، ځوان يې، څه وايې
چې دغه ښځه درته همدلته نکاح کړو؟ ملا به راوغواړم، بې غبر او غوره
به نکاح وټري. دوه کوټې به درکړم. موټر ته به دې موټروان ونيسم چې د
دوآب او دې ځای ترمينځ يې وچلوي. چې پسرلی شي، بيا به خدای لوی
دی، دا درکه هم تيره وي، بدر به کابل ته لاړ شي.» ما وويل، «دا ښځه
مې کله کوي. زه اطرافي، دا کابلې.» ده وخنډل، «ته خوښه پوهيږې
چې ټولې ښځې د لالانې دي. زما ښځگله وو ترې پوښتنه کړې. نجلی
راضی ده خو ويرېږي چې ته به يې ونه کړې.» ما وخنډل، «کاکا دومره
راته وگوره چې يو ځلې يې کابل ته ورسوم. بيا به يې مور او پلار ته جرگه
وروليرم او په درنگ و درونگ به يې واده کړم.»

په هغه ورځ چې روانيدو، موټر يې داسې راته رنگ کړی و چې د
نورو سرويسونو نه يې فرق نه کيده، طاؤسونه، گلان او کوټرې او زمري
يې دننه په ديوالونو باندې کښلي وو، گوياد سيغان د هنر ټوله پانگه
ورباندي لگيدلې وه. زړه مې ورباندې وسوځيد پوښتنه مې ورنه وکړه،

شین تاغیه، ته به وای په آلمان کې مې اوراخیستی وای، خو چې دې
لیونی ملک ته مه وای راغلی.

خه مې نه لرل چې ددې مهربان سړي د میلمه پالنې پور مې پرې
کړی وای. د موتر نه مې د لنډو خپو گرونډیک رادیو وبنکله، د یو درخن
بالتیو سره مې د پیر علی زوی ته ورکړه. ما لاموتر چالان کړی نه و چې
هغه رادیو لگولې وه او تاجکي پروگرام یې پرې اوریده. چې شاترینه
راوتله یو د لویه ورا ورسې وه. شاترینه هم د هغوی په شان وه، گل سيب
تکری، د گلدار سره چیت کمیس او د شنه الوان پرتوگ. د نورو په شان
یې پلونیم کنبونیولی و. پیر علی پخپله موتر ته راوخوت او لویه توکری
یې په سیت کې کینوده، بیا یې غیر کې و نیولم او زما مخ یې ټول په
اوبنکو لوند کړ. آخری خبره یې دا وه «بیا به په قیامت کې دیدن وکړو.»
دوآب ته په رسیدو مې موتر ته لته ورکړه چې بیا په زیر وروانه ورم که
خه هم چې پوهیدم هغوی به د غوربند او سیاه گرد ترمینځ لار کوي. تر
خو دوشی ته رسیدو خو خوځلې د سیند نه اوبنتو. کله به د رنواو بوخواته
راغلو او کله د خړو. د رنواو بوخواته مود غرمې ډوډی وخوره. په
توکری کې پریمانه سره کړی زرکان، بوسراقې (خجورې)، په وپړین
دسترخوان کې یو دلی گرده کی ډوډی او په کخورد کې پریمانه پوڅه
وه. د بلولې رنې اوبه لاد خړو سره گډې شوې نه وې. د الرحمن د سوري
آیت را په یاد شو: مرج البحرین يلتقین. بینهما برزخ لایغین.
شاترینې اسرار آمیزه موسکا وکړه، «ستا دا خبره رښتیا و نه ختله چې

یوه کاجوغه خاوره د ټول گیللاس اوبه خړوی. « ما وویل، « دا خوستا خبره ده! » خو هغې په رډ سترگی وویل، « د هر چا چې وه، غلظه وه. »

هما غلته موشپه وکړه. پلان داو چې د دوشي نه د شپې په تاریکه کې تیر پرو چې بیا راته سپی ولاړ نه وي. داځلې نور ست او شرم ته حاجت نه و، دواړه غاړې غجی په بستر کې پریوتو تر ډیره وخته مود وړکتوب خبرې کولې، هسې بې معنی خوږې خبرې. شاترینې په یوه واده کې د کومې بنځې د بنگرود پټولو کیسه کوله او د اول ځل خواستگاری کیسه یې کوله چې څنگه یې د دې صفتونه اوریدلی وو او اوس په جرگه راغلې وې. دا په باغ کې پټه شوې وه. د لالانې بیا باغ ته راوتلې وې چې سیل وکړي. هلته یې د الیدلې وه چې په یوې ونې ختلې او توتان یې خوړل. خواستگارانو د دې د مور نه پوښتنه کړې وه چې دا بیزوگی څوک ده؟ هغې ځواب ورکړی و، چې بیزونه ده، د کلی یوه لیونې یتیمه ده چې تل د خلکو په باغونو گرځي او په ونو کې شپې تیروي. ما ورته د خپل مور او پلار او سفرونو او شین، تاغیر، کیسې وکړې او ترڅو سپیدې چاودې مور یو بل ته ځانونه ورپیژندلي وو.

په بله ورځ ترڅو دوشي ته رسیدو تیاره وه او همدا سې نیغ په سالنگ وروختو. په ځنجانو کې مو په هوټل کې چې د گرځندوی دی، شپه وکړه او بیا د موټرو د نورو کاروانونو سره مخ په تونل ور روان شوو. مخکه توره وه خود سرک په غاړو لاهم واورو دیوالونه جوړ کړي وو.

ما په ډیر دقت چې شاترینه وارخطا نشی وویل، « زه فکر نه کوم

چې زمور يار منصبدار دې مور هير کړي يو. زه د دغسې خلکو په روحيې پوهيږم. دا داسې سپي دي چې پټه خوله اچوي او تا چې سپک کړ او س يې په زړه کې غوټه هم پيدا شوې ده. « هغې وخنډل، « وايي هر شی چې دود شي نو درې کيږي. »

په لار کې هر ځای عمومي تلاشی وي، خود سالنگ د تونل نه کابل پلور او بنتو سره، د سرويسونو لامل ولاړو. شاترينې راوښود، « هوغه دی زمور پټ خولی سپی. » هر موټر ته يې کتل چې مور ته راوړسیدنو تندي يې ورین شو، راوخوت، « د جلی خوی د مرغاوی دی * د گودر غاړه ورته نيسه رابه شينه. » ما ته يې نه کتل، يو خط يې د جیب نه راوايست او شاترينې ته يې ورکړ او بيا يې څو عسکرو ته چې کوز ولاړو و غبر کړ. هغوی د سيخانو او تېرونو سرد راوختل. د سیتونو د سر تختې يې په تېرونو ماتې کړې او حتی د غولي تختې يې هم يو څه راوايستې. ما ورته کتل او د شين تاغي په حال ژړا راتله. بيا يې په سيخانو ديوالونه سوري کړه او هغه ښکلې منظرې چې د سيغان د هنرمونې وې، هغه يې ټولې ابته کړې. بيانو ټول د موټر بام ته وختل او د اوبو او گازو د ټانکې پسې يې تېرونه خلاص کړي وو. ما ور غبر کړ، « قوماندان صاحب، پام چې څوک سگرت و نه لگوي چې کيله گي ته به دې اړتاو کړي. » د ډار د يې ټانکې سوري نه کړې. راښکته شو، موټر ته راوخوت، په اول ځل يې زه مخاطب کړم، « موټر دې نوی رنگ کړی دی! » شاترينې زه ځواب ته پرې ښودلم، « هغه شی چه ور

پسې گرځيدې پيدا دې كړ؟ « منښدار زما نه پښتنه و كړه، « ددوشي نه كوم پلوتري تم شوې؟ » شاترينې بيا خان شريك كړ، « ملگري قوماندان، زما ځواب را كړه، چې ورپسې گرځيدې، پيدا دې كړ؟ » قوماندان بيا لكه ځيلي ماشوم مقاومت وكړ، « ملگري ترينا، هغه خط ولوله او عمل پرې وكړه. » شاترينې وويل، « خط ماته ليكل شوی او په تا پورې اړه نه لري، زما سوال ته ځواب را كړه. » په قوماندان بيا دماتي خولې راماتي شوې، « نه، خه شي خونه وخو... » شاترينې پرې بېرچ وهل، « خو، خو معنی نه لری، دابه ليكلي راكوي چې موټر مې مات كړ، تلاشي مې كړ، خه شي مې پيدا نه كړل. بيا زه دا په كابل كې مقاماتو ته بنيم. » قوماندان دمقاومت تابيا نيوله خودې وويل، « ملگري قوماندان، ته بڼه سپری يې، انقلابي روحیه لري، اوس دې چې وظيفه ختمه كړه نو همدارته ليكلي را كړه اوبس نور نو كاميا به اوسې. » قوماندان له جيبه يوه كتابچه وايستله، يوه پاڼه يې ترې وشكوله او يو څو كړبنې يې پكې وليكلې، شاترينې ته يې ور كړه او پخپله په بېر د كوز شو او د چالانو سرويسونو د ډيزلو په لوگي كې ور ك شو.

په جبل سراج كې هم تفتيش و خودپشكي عسكرو، منښدار په يوه نظر معاینه ختمه كړه او ماته يې كړه، « خليفه، داموتر خودې شو كې پوكې دی، غلو خوبه شكولی نه يې؟ » ماوويل، « نه تفتيشانو وشكولم. » منښدار سروبنوراوه او وې ويل، « ياربه، د انقلاب په نامه

خه کاني روانې دي، غځي له خيره. »

تر د غونۍ ماښام کابل ته واوښتو. هم خوشاله وم چې ددې اوږده بدخوب نه په خیر راوینښ شوم او هم خپه وم چې له شاترينې بيليرم. ددې کور د خیر خانې په اوله برخه کې د هندوانو د کورونو په سيمه کې و. د کور نه بهر مې موټر ودر اود. دې وويل، « راءه همدلته شپه وکړد، ناوخته دی، چیرته به کور په کور گرځي؟ » ماسر وښور اود، « زما اوستا لارې همدلته بيليری. » هغې وويل، « حتمی نه دد. ما درته اوږده پلانونه جوړ کړي، کله دې داسې پریردم. » ما په ټوکه واړوله، « زما وزرې سوځيدلې دي، نور په کابل کې الوتی نشم. » بیا مې خبرد احساساتي کیدو ته پرې نه ښووه « رښتیا په هغه خط کې چې قوماندان درکړ څه پیغام و؟ » هغې وموسل، خط یې له جيبه وایسته، « پخپله یې ولوله » په هغې کې لیکلي وو: « رفیق ترینا، به ریاست چهار خاد بیائید. » ما وويل، « خاد درنه څه غواړی؟ » هغې په خندا وويل، « زمور یار به ورته خدازده څه جاسوسي کړې وي. دهمدې دپاردمې ورنه خط واخیست چې ستا په موټر کې هیڅ هم نه و. » ما وويل، « شاترينې، ته چې ورغلي، ټول حال ورته ووايه او که نه نو ستاد سر خطر دی. » هغه رانژدی شوه او په رسیدلی بریرې مې یې لاس تیر کړ، « زه دومره نامرده درته ښکاره شوم؟ نوردمې مه شرموده. » بیا یې وخنډل، « ته به څنگه ځان خلاصوی؟ » ما وويل « مقصد مې داوچې زما غم مه کوه، زه په کابل کې نه پاتې کیرم. همدا نن شپه جلال آباد ته روانیږم او تر څو ته خاد ته

رسیرې زه به په پېښور کې ناست يم « هغې په تعجب وويل ، « نو ماچاته پریردې ؟ » زما سره ځواب نه و . نه دا کوزیده او نه زما زړه کیده چې کوزه شي . تیر ماسختن مې ايله په الله په دلاسا قانع کړه .

پخوا تر کوزیدو یې اول په دواړه مخه چپ کړم او بیایې شونډې اوږده شیبه زما په شونډو کوشیر کړې .

لسم څپرکی

د جلال آباد په ټوله لاره مې زړه ژرغونۍ و . په بله ورځ په رښتیا هم د پېښور په کوز تا کال کې وم .

د هغې ورځې نه دوه کاله تیریري . د بدو ورځویار شین تاغي نه مې سم صفا فلاينگ کوچ جوړ کړ او بیرته مې آبی او سپینې لیکې ورکړې . د قوماندان د غویل نښې مې په خپل لاس ترې پاکې کړې او بادی مې ورته بیرته نوې نوزې کړه . خود واړه پوهیدو چې د زړه ستنې موماتې دي . د پېښور او سوات ترمنځ یې گرځوم او چې په پیچو مې خیزو نوډ واړه زگیروي کوو .

هره هفته یو ځلې د شین تاغي سره لکه ستن خورلی په اسلام آباد او د پېښور په حیات آباد کې چې د رټل شوو افغانانو ځایونه دي کوڅه په کوڅه گرځم او په تبجن انتظار خپله ورکه لټوم .

« ۲ »

لومړی خبرکی

زما د پلار د ونو سره جوړه وه. رسيدلې ونې به يې په خيله کې له بيخه وبنکلې او د باغ د يوه سر نه به يې بل ته يووړلې او همالته به يې کښينولې. ونې خواره کې به په ځان نه وې خبرې، د ژمی په خوب به ویدې وې. چې پسرلی ته وینې شوې رينوبه يې رد او روود ورک کړې و چې کوم پلو و غځيری. په هغه لور چې پخوا ورتلی اوس يې تير و لار بند کړې وه. داوبو او خاورې خوندي بل ډول و او څو نور کالونه په کاروو چې رينې لارې گودرې پيدا کړې. څانگې به يې هم ترورې وې. د لمر وړانگې چې پخوا به د دوی ورتنه مخ و اوس په بلې زاويې او په بلې څانگې، پريوتې. يوه څانگه چې پخوا دنورو نه دنگه وه او دنورو څانگو حق يې خور اوس به سيوري ته وه او نور د به نه لوييد.

پلار مې ويل چې داسې شي نو ونه چينجي نه کوي. پخواني چينجي همالته سر بداله پاتې شي چې يره هغه دخوړو رينبو ونه څه شوه؟ ددې دپارد چې ونه راو يښه نشي او به به يې ور باندي سپرې کړې، شپې به او به کنگل شوې او که به ونه دبيخايه کيدو په ټکانونو نيمه ويښه شوې و دنو بيرته به کرخته شوه.

زد چې پيښور ته رامنهجر شوم همدا سې ونو ته ورتته وم. هر څه پردي وو حتی د ملا آذان. په وطن کې چې دلر بر کلونه راته مور يې ملا پيژانده او دغبر دلريوالي او نژديوالي سره زمور غوړونه روږدي وو. که کوم غبر به داندازې نه زيات په زورده و نو حيران به شوو چې دا خو دپلانکي کلي ملا دی نو اوس ولې رانژدې شوی. همدا سې به هم وده. ډير کله به دلر کلي ملا دبر کلي امامتي ونيوله ځکه چې هغه بل ورتته لږه غله ور کوله او دې به ور باندي داو جگ کړ. نور علتونه هم وو. ملا خوهم پر بنته نه، په يوه هلک لاس تير کړی، په يوې نجلی سترگې سرې کړې. معمولاً دغه پيښې په دوو وختو کې پيښيدې. يوچه به هلکانو او نجونو په جومات کې سبق وايه او بل به چې ښځگلي دتاويزونو دپارد ورغلي.

خو په پيښور کې د ملا آذان لود سپيکرونو کې ټول په يوه اندازه لگيري. ټول غبرونه داسې نا آشنا لگيري، لکه دمصري موذن نه يې چې خراب ثبت کړی وي. دسهار په دې څړه کې يوازينی آشنا غبر دچرگ دی چې هغه سياسي سرحد او کلچر نه پيژني، بلکه هيڅ کلچر نه لري، چې

خدای یې په خټه کې څه اخیلي هماغه راوباسي. د کچه گړی د کمپ نه
 بهر د پاڅه سرک د پاسه یونیم د گاد یو د ډنگرو اسونو د نعل کړو پوندو
 کړپ کړو پ شروع دی. د آذانونو لړی چې خلاصه شوه نور نو چوپه
 چوپیاوډ. د لمانځه وار به وروسته راځی او ورسره به د سحر خیزو د توخي
 غبرونه او بڼکالو هم کمپ ته ورسیري. زه هم د وطن د خیالونو سره په نا
 آشنا وطن کې له خوبه پاڅیدم. د بورډ د نهر په خړو اوبو کې مې اودس
 تازه کړ. هغه سړی چې هر د ورځ مې لیده چې څادر یې د ځانه چاپیر کړی
 د پله په دیوال به د کونگ په شان په دوو پښو ناست و، نن هم هماغلته و.
 که رښتیا وایم د جومات نه ویریدم ځکه پښوریان مې د سپین جومات نه
 بهر په لمانځه لیدلی وو چې لاسونه یې د ښځو په دود د سینې په سر نیول.
 بې هغې یو څه شرمیندو کی هم یم او ویرد هم را سر دود، نو خیمې ته راغلم
 او دهغې او دخپل موټر، شین تاغی، ترمینځ مې په شگه لمونځ وکړ.
 تر څو زما کلینډر، منانی رارسیده ما سبناری کړی و. بیامې منانی
 پرېښود چې موټر د سیند په غاړه پرېمنځي، زه د حیات آباد په گشت
 ووتم چې وطنداران وگورم او دشاترینې پته ولگوم. دریم کال را د بره
 کیده چې ما په پښور کې کله په دې او کله په هغې پام غلطاوډ او
 هیچایې احوال نشوراکولی. زړه مې ورپسې مین مین و. هغې
 ځوانیمرگې هم، لکه چې هیر کړی وم. حیات آباد د کابل پوهنتون
 داستادانو او سکریستانو ځاله هم و. دا هغه افغانان دي چې
 دمجاهدینو د مشرانو په نزد د دوی د سکریست راکتیونو دورولو نه پس

مهاجر شوی وو، دپاکستان دمهاجرو کمشنري راشن نه ور کوي اودمجاهدینو تنظیمونه ورته گواښیږي. په دې ډله کې مایو شمیر استادان پیژندل او یو، دډاکټر زړور د کمونست ضد پټې شبکې غړی هم و. اوس هغه شبکه درې وړې وه، څه غړي یې پاکستان ته راوونډي وو او څه لا په کابل کې په سوږو ننوتلي وو، خو تنو لاتو یې ایستلي وې اودبیرک په حکومت کې داخل شري وو. پخپله ډاکټر زړور بندي و. عجیبه داده چې دشبکې فراري غړي چې اوس په حیات آباد کې وو، لا یې هم له ډاکټر زړور سره تماس درلود او که به ماته کوم پیغام و رارساوه به یې. البته پیغام په شفو او دده به یې هغه برخې راته ترجمه کولې چې زما پورې به یې اړه درلوده. په یوه داسې پیغام کې ډاکټر زړور ویلی وو چې «تیر به هیر کړو، ته خورانه پېښور ته والوتې، خو ما هم وړی شری نه کړه.» په بل پیغام کې یې دتحقیقاتو کیسې کولې چې څه قسم سزا گانې ورکول کیدې. په نوي پیغام کې یې دیوې پیغلې روسې مستنطقې کیسه کوله چې روانه پښتو وایي. بیانو خو میاشتي ډاکټر زړور پیغام رانغی. چې راغی نو بد زیری و، لکه چې همدې روسې ترې اعتراف اخیستی و. په دابل پیغام کې راغلي وو چې ده پخپل جرم اعتراف کړی دی، زما په گډون دټولو نومونه یې ور کړي دي او اوس دخپلې سزا په انتظار کې دی. دپیغام په آخر کې یوه نوې خبره وه او هغه دا چې روسې پیغله ډیره دغرب دژوند پوښتنه کوي او داسې ښکاري چې دامریکا سره نژدیکت غواړي.

دوهم څپرکی

پيښور راته د دروغو ښار ښکاره شو. آذانونه يې هم زما په نظر
تظاهر وو او جو ماتونه يې هم نمايشي وو. د جمعې په ورځ به له هرې
خوادگيدرانو دشور ماشو په شان په لوډ سپيکرونو کې د بلاغت سيالۍ
کيدې. په داسې يوه ښار کې نو زما ساه بندیده. د وطن نه هم يا خبر نه
راته او يابد خبر راته. شاترينه لا درکه وه. بس نو شين تاغي ته مې پناه
ويوړه. د سوات په لين کې مې چلاوه.

څوکي مې ورته نوې کړې وې، مينځ يې تک سور، ديوالونه او
سيتونه ټول د سره پلاستيک، د سيتونو ترمينځ ځای مې ارت پريښی و
او که څه هم چې باډي ميکر او نورو موټرو انا نور اته ويل چې که ډيرې
سپرلی غواړې نو سيتونه سره جوخت کړه، خوزه دلويو غرو کجیروم او
تنگ ځای د تنگ قبر غونډې راته ښکاریده او دخپل ملگري، شين تاغي
بار مې هم نه درناوه. که سپرلیو به دخدای وسې راباندي وکړې مناني
کلينډر به په لار د غرونه په رار غريدونکو او بويو وار په تگ او بيا په
راتگ دموتېر دننه او بهر، تر ارا بويو پورې وينځل او سپرلی هم راسره
عادت شوې وې. دنسوارو توکني او د سگرتو ايره تونونه مې هر ځای
ټينگ کړي وو او پخوا تر روانيدو مې په سپرلیو شرط ايښی و او
د هر سیت په ديوال هم ليکل شوی وو چې خپل سیت به هماغسې ستره
پريږدي چې دوی ته مې ور کړی. يوڅه ناغیرې او زړه بداوی په اولوڅو

پيرو کې راغی خومنانی دباچاخان نه په ونه جگ اودانخري غل نه په
 اورو کې پلن و. په چوپه خوله دسپرلیو سترگې ترې سوځیدې.
 دشین تاغې کرایه نظر فلاینگ کوچونو ته زیاته وه او په اول کې خلک نه
 پرې ماتیدل، خو ځلي خومې نیمه تش پیرې کولې خوبیا خلک، په تیره
 عصري ځوانان رامات شول، هغه سوټ والا پینبوریان چې دسوات
 هواخوری ته به تلل او یا پخپله دسوات ځایي شاه زلمیان. دمهاجرو
 افغانانو بنځې او نارینه هم پکې وو چې دهغوی بیا بله نیشه وه. په تیره
 چې زه به یې افغان ولیدم. یوه ورځ یو پنجایي دلکړې سره کور وور پاس
 مو تر ته را وخوت، څو نور لنگ والا هم ورپسې وو او سیتې جې سیتې جې
 یې ورته ویل. ټولو په پان شخوندونه وهل. په لاره کې سیتې جې پان
 دموتې په غولې توکړل، ماخوونه لید، مگر منانی پرې راغی او کش و
 کړپ یې جوړ کړ. ماموتېر څنگ ته کړ او ومې دراود چې څه شور دی.
 منانی ورته ټینگ و چې دا توکانی به په خپلو جامو وچوې. دسیتې
 بریڅو سرونه بنورول او په بناری پښتو یې ویل، داسې سې وې خان (څه
 څه وایې)، دا کې برابو دي، زر معافی به واخلي، خومنانی ورته ویل،
 « زه نور نه پوهیږم، بس دا بامېر به یې پاکوي » یو بریڅی راپاڅید چې
 جنگ غلی کړي او خپل خیرن دسمال یې راوايست چې هغه ځای پاک
 کړي، خومنانی دخت نه نیولی، بیرته پخپل سیتې کښیناوه، « نه
 همداتور کونی به یې پاکوي » سیتې په غوسه شو او وې ویل « کې پاک
 نه کوم، نو ته سې کوې؟ » منانی ورغی او هغه یې هم دخت نه نیولی

د توکاني په سر سر په سجده کړ، « داسې کوم. » سیت چې وکتل به هغې هم ورباندې پروت یې نور اڅه پاک یې کړه، نویې په دسمال هغه وچ کړ او بیا غلی خپل سیت ته ورغی. مامو تر چالان کړ خو د هیندارې نه مې ننداره کوله. سیت جې، لکه د ماشوم د لاسه چې پتاسه واخلي، ژړه غونې د ځان سره ایشیده او لاسونه یې لراو بر ارتول. بړیخو یې ځانونه ناگاره اچولي وو چې گویا مور هېڅ په دې حال نه یې لیدلی. دهغوی شاته یو دوه خط و بریت ځوانان ناست وو او یو د بل سره موسیدل. په پینځور کې چې سپرلی په اډه کې کوزې شوې، سیت په بېر د بړیخو سره ورک شو، پښتانه زلمیان چې کوزیدل، نو منانی یې په شا و تپاوه او په کرار غبر یې ورته وویل « شابس د نر بچیه. »

دریم خبر کی

منانی په دې نه و خبر چې زه ډاکټر یم. له هماغې ورځې نه چې ماد علی آباد دروغتون سره خدا پامانی وکړه، تر اوسه پورې چې یوه نیمه لسيزه یې تیر یږي، ما ډاکټري نه وه کړې او که به مې په خپل موټر یاد مهاجرو په کمپ کې کوم رنځور سړی، داسې چې علاج مې یې هم کولی شو، ولید سترگې مې بلې خواته ترې اړولې. په اصل کې زما ډاکټري سره جوړه نه وه او دهغې لارې د پیسو گټلو مې خوارا هسکوله. زمانه په ماغزو کې داگر څیده چې د خدای په دې ارته مخکه او د بنایستو په دې گڼه گونه کې، سړی د کپ ډوډی د پاره دناروغ، مرض

او دوينو او گنده گي پوري نښتي وي.

خو يوه ورځ مې بازي په بازار شوه. د پيښور نه مې غرمه مهال سپرلي راواخيستي. له هوارې ملکنډ غاښي ته شوو. د شاتني سيټ نه مې يو قسم ستميدل او زگيروي واوريد. په هنداره کې چې مې کتل يوه ښځه وه نس يې نيولې و او سر يې هرې خواته ځنگيده. خاوند يې هم ورسره و او په غوږ کې يې پس پس ورته کاوه. بيانو چوپيا شوه. شين تاغی هم په زگيروي زگيروي دملکنډ په غاښي ورخوت. بيا زگيروي شروع شو. ناڅاپه مې دخپل پخواني کسب له تجربو پام شو چې په ښځې دلنگون دردونه راغلي دي. شين تاغی مې ورو دغره ډډې ته کړ او ومې دراوه. سپرليو ته مې کړه چې تاسو ټول کوز شئ چې خبره در سره لرم. ټولو په اريانتيا راته کتل خورا پسې کوز شول. دموتې نه پناه مې حال ورته تير کړ او ورنه ومې غوښتل چې په بل بس کې دې لاړ شي. ځينو پنجابيانو او ښاريو ناغېرې کوله چې دپيسو خبر به ځنگه شي، مور خودوه ځلي کرايه نشوور کولی. مناني جنگ ته تابيا نيوله چې ماغلی کړ او ومې ويل دسپرليو پيسې ټولې ورکړه. ټول دسوات پښتانه او زياتره يې دشين تاغی هميشه گي سپرلي وې. يوې سپرلي، لکه چې دپښتنولي کوم چينجی يې په ماغزو کې غونځيدلی وي. وويل، مور به بل بس کې لاړ شو او خدا که ستانه آنه لس کيزه واخلو. مگر مناني چې په زړه کې هوبنيار و او زما په مطلب زر پوهيده، په زور ټولو ته پيسې ورکړې او له هغوی نه يې وغوښتل چې په سر کې لبر وړاندې لاړ شي چې دغې نه پناه

شی، اویس ته دې انتظار ویاسی. زه شین تاغی ته وختلم، د بنځې
 زگیروی اوس زیات شوی و او په خاوند یې خولې ماتې وې. دانوهر
 ډاکټر ته معلومه ده چې په بنځې دردونه راشي نیمایی ورسره په خاوند
 هم راځي. ما ورته وویل چې دموتېر په مینځ کوریدور کې یې وغځوي.
 خاوند یې په اول کې ټکنی و او زړه نازړه یې زما خبره ومنله، بنځه په
 زگیروي، زگیروي اوږده وغځیده. بیامې دواړو ته وویل چې زه ډاکټر
 یم، ډاکټر محرم وي، پروامه کوی، بنځې ته مې وویل، ژورده سا راکاره
 اویا د ماشوم د وتلو زور ووهه. همدامې ورسره تکرار اوه. سارا کاره،
 زور ووه، یو وخته یې سا بنده شوه او زور یې نه شو وهلی. مامنانی ته غږ
 کړ چې دریدیتر نه اوبه راوړه، هغه گیلنه کې سرې اوبه راوړی. ما په بیره
 لاسونه دموتېر نه بهر پریولل او دواړو خطایی نه مې نژدې لاسونه
 سوځیدلی وو. دځانه سره مې وویل چې همدا پاکي ورته بس ده، بیانو په
 کار لگیاشوم، په مدار مدار مې تر هغې لاس تپاوه چې د ماشوم پښې
 مې لاس ته راغلې، یوه یې چیرته نښتې وه، او همدې د بنځې درد زیات
 کړی و. ورو ورو مې د پردې نه خطا کړه. ماشوم چې سر په څیرې را
 وځي، په هغې کې د خدای حکمت دی، ځکه چې لاسونه او پښې یې درحم
 په کوتونو کې نه نښلي او لکه ماهی، بنوی راوړي، خودا طبیعی
 عجایبات دي چې په لکهاوو کې یو ماشوم داسی راوځي، لکه چې
 پخپلو پښو روان وي او همدلته دی چې درحم د پردې د څیرې کیدو خطر
 پیدا کیري او د بنیاد ممرسته په کار ده. په مدار مدار مې، لکه مېر ز چې

له لومې راخلاصوي د ماشوم پښې او لاسونه د پردو او گونځونه
 خطاکول، چې ماشوم ټول راووت نو هلک و. ښه مې یاد پری چې مور
 هلکان به په کلي کې په دغسې وختونو کې چې ښځې درد تیراوه،
 دکوتې بهر سره راغونډوو او دا خبره مو تکراروله « زریې کړې، نریې
 کړې ». ماشوم لاهم غلی و، نومې دعادت سره سم په یوه لاس له دوو
 پښو ونيو او په کوناتي مې خپیره ورکړه چې کریغې یې شروع کړې. پلار
 ته مې په غیر کې ورکړ، « امبارک دې شه » او زه د سرو لاسو سره له بس
 نه کوز شوم. زما سپرلی تللې وې. مناني په پنجگیلنه کې اوبه تر مې
 کړې وې. لاسونه مې پریولل. د ماشوم پلار هم شرمیده او هم خوشاله و
 او مور خویې، لکه د جنت حوره بیغمه او له ځانه راضي پرته وه. بچی یې
 د نس د پاسه لوخ لغر پروت و. خاوند یې لکه چې دارو یې خلاص شوي
 وي، د بوت په شان چوپه خوله او سریداله ولاړو. مایې په اوږه لاس
 کیښود، « ځان را ټول کړه، په ورینداری باندي خپل څادر وغوروه. » ده
 وویل، « اوس به څنگه شي، چیرته به ځم؟ » ما وویل، « غم مه کړه،
 چیرته اوسیرې؟ » هغه وویل مور د شانگلی یو، نو مامناني ته غبر کړ،
 پنجگیلنه او نور اسباب مو سره را ټول کړل، خپل څادر مې د ښځې د سر
 دلاندي بالښت کړ، او روان شوو. شپه پخه وه چې مدين ته ورسیدو،
 دهغې ځای نه یو نری خو پوخ سړک شانگلی ته بیل شوی دی اولس میله
 لرې د دغه سړي کلي ته ورسیدو چې ما ترې یو څو کورونه دي چې د غره په
 ډډ لگیږي. دموتېر بجلی مې دده د کور دروازی ته سیخې کړې، چالان

مې پرېښود. سړی په بېرته کور ته نننه ووت او د ډير ځنډ وروسته د څو
 ځوانانو سره چې يو کټ يې په اوږو کې و، راووت. ښځه يې په مدار
 مدار د شين ټاغي نه کوزه کړه او په کټ يې ځملوله، دغه ټول زلميان په
 هيجان کې وو او د واخله، جگ که، ټينگ کړه، پام کوه، شابه باړو چې
 دريدن يې نه و. ماموټر رپورس کړ خو کتل مې چې دوی د کوره ډله
 راپسې راغلل، په موټر وختل او زه يې له لاسه ونيولم چې راکوز شه، ته
 زموږ ميلمه يې. چې رالنډ يې کړم په هغه شپه مې ځان ترې خلاص کړ
 خوبيانو تر اوسه پورې د ميلمستيا وو، وريو او چرگانو، د ميوود
 کجاوو او نورو کليوالو نعمتونو نه خلاصيرم. منانی مې کله کله
 ملامتوي چې ته چې ډاکټروې نو د موټروانې په دې سپک کسب دې
 ولې زما ژوند خوار او د. داسې ښکاري چې په ټول سوات کې که نه وي نو
 زما په خپل لين کې، زما د ډاکټري آواز د خپره وده، خو ما بيا خپل
 پخوانی انکار جاري وساته او د ناروغانو خواته مې کتل قدرې هم نه.

څلورم څپرکی

زما لاین د پېښور نه تر سیدو شریف پورې و، خود سوات اصلي
 خوند د مدين او سیدو شریف نه بر، په بحرین کې شروع کېږي، تر کالام
 او وشو پورې ځي. نری لار، لکه د سالنگ د درې، کوزې نیلي اوبه چې
 سر په سنگرو ولي او عجیبه داده چې د سیند د نري شرنګهار غبر هم
 بدلېږي او غوړ مېهار ترې جوړېږي. د اوبو په سر سپین ځگونه زیات شي
 او نیلي رنگ يې اوس د سکروټو د لمبو په شان تريخ شين شي. د

سيلانيانو خوان ترمني په دې نورو کوزو بنارونو کې گوزاره کيږي، خود
 کالام هوتلونو مخ په خالي کيدو شي. په همداسې يوه مني کې مې يو
 فرانسوي سيلاني د ارتيني سره په شين تاغي کې، خپلې اډې، سيدو
 شريف ته ورساود. چې لارل نو مناني وويل، «يره دو خارجيانوله، لکه
 چې د کلدارو د گيلو چل نه ورځي که څنگه. ما ته يې زرگون راکړ. «زه
 هک اريان شوم، چې پنځوس روپي گورده او زر. مناني ته مې وويل «او
 دل منانه، که دوی پرې نه پوهيږي، ته خو پرې پوهيدي، ولې دې ماتې
 پيسې بيرته ورنه کړې. «، دده په خدا وويل، «مناني د خدای په داد
 دومره ناشکرده دی. « ما ته يو څه غوسه راغله. «وايي، خوار خدای
 کړې، کاپرچا کړې، راکړه دا زرگون. « او همداسې ورپسې روان شوم، په
 بازار کې خونه و، نو د سيند له غاړې هوتل ته پسې وختلم. هوتلي مې
 ددوی په ژبه واقف پاتې شوی و، د چايوست يې راته وکړ. ما کيسه ورته
 تيره کړه، چې داسې دوه خارجيان دي او پيسې يې ډيرې راکړي، هغه
 ورستونوم. هوتلي حيران حيران راته وکتل، بيا يې وويل، چې هوتل د
 خارجيانو ډک دی، چې کوم بڼيې. ما وويل، دا ميرد ارتينه همدا اوس
 هوتل ته ننوتلي دي. نښه يې دا چې د سړي په لاس کې يوه اوږده لکره
 وه. نوبيا موسر د چای وخور او انتظار موايست چې که مدعي راپيدا
 شي. خو هيڅوک نه و. هوتلي راجستر ته ورغی او د مينجر نه يې
 پوښتنه وکړه، هغه د يوې کوټې نمبر راکړ. زه ورغلم، ورمې وټکاوه، يوې
 نيم بر بندي بنځې دروازه نيمکښو کړه، لکه چې ويې پيژندلم، په

فرانسوي يې خپل خاوند ته غبر کړ او دا لاره. هغه نوبیخي لوخ لپرو. ماسترگي کوزې واچولې او زرگون کلداره مې ورته ونيوله، هغه ترې ترې راته وکتل، بيا يې ورپورې کړ او ډيره شيبه زه بهر ولاړوم، چې راووت نو کالي يې اغوستي وو، خود او بومرې يې لادسري فرعون وزمې ږيرې په تارونو کې پيرلې وې. په فرانسوي، يې پوښتنه وکړه، «پوغ کوه؟» بيا يې جرمني وويله «واغوم؟» او بيا يې انگليسي راباندې واز مييله «واي». ما ورته وويل، د موټر کرايه سري سر پنځوس روپۍ ده او تازر کلدارې راکړې، نه سوه واخله او سل راکړه. دی هم حيران و او هم موسک، خپلې ميرمنې ته يې غبر کړ، هغه هم ورسره ودریده او ده ورته زما خبره ترجمه کړه. هغې سروبنوراوه او وينتانويې اوبه راوشنلې.

دواړو يوبل ته څه وويل او بيا يې ماته کړه، «بکشيش» مانادا بخشش دي. ما وويل «مور افغانان په بخشش روږدي نه يو، ستاسونه مننه» او لاس مې د زرگون سره همداسې غځيدلې پريښود. هغوی، لکه چې باور يې نه راځي د جذبې وړي ملنگانو په شان سرو نه بنورول، او يو بل ته موسک وو. بيانو بنځې خپل خاوند په مخ چپ کړ او، خاوند يې لاس را اوږد کړ، ددې په ځای چې زرگون واخلي، زه يې ترمټ ونيولم او کوټې ته يې ننه ايستلم. هغې بلې خواته کوټه برنډې ته ور خلاصه شوې وه چې د چوترې په شان د سوات د سيند په تقريباً سرو لاره وه. هلته يې په چوکۍ کښينولم، دوی هم راسره کښينا ستل، همداسې خاموش وو.

بیا نو فرانسوی کوټی ته ننوت او بنځې یې زما سره په انگریزی د
 سوات ددرې د بنایست خبرې شروع کړې. زه پوهیدم چې څه یې په زړه
 کې دي خود شروع کولو چل نه ورځي. چې نارینه یې راووت نو هماغه
 د بانسو کوتک هم ورسره و. کښیناست او د کوتک نه یې دانتن په شان
 بل کوتک او د هغې نه بل، د هغې نه بل، همداسې پسې را ایستل او یوه
 اوږده لکړه ترې جوړه شوه. د هغې د سر پورې یوه د اوسپنې کړی وه،
 نایلونی مزی یې ورپورې غوټه کړ، په بل سر کې یې، د سربو غونډاری او
 کونډه (چنگک) وتړل، او بیا یې کوز سیند ته واچاوه، پوه شوم چې د
 کب نیولو شوقی و، یا به یې ځان همداسې بنوده. بنځې یې څه فرانسوي
 چا کلیت زما په مخ کې په میز کښنول، او د یوه ترموز نه یې کافی
 تویه کړه.

فرانسوی وویل، «زما نوم پویگ دی، ژان ژوزې پویگ» او دامې
 بنځه ده «ماغی». ما هم د ناچارې ورځې وویل، «زما نوم محب الله
 دی،» بیا مې نو، نه پوهیږم ولې، دا وورزیاته کړه «ډاکټر محب الله».
 کیري چې د پاکستان د تاثیر لاندې راغلی وم چې هر سړي په نامه پورې
 یوه د لعنت غاړه کی تړي، لکه، پروفیسر، ډاکټر، بیرسټر آف لا، ایم
 اې، ایل ایل بی.... ژان ژوزې وویل «زه پوه شوم چې ته افغان یې» ما
 پوښتنه ونه کړه چې څنگه؟ د هغې په ځای مې وویل «زما سره واړه لوتونه
 نشته، که ستاسو سره نه وي، خیر دی، بل وخت به یې را کړې، یا به یې
 د هوټلي سره ماتې کړم.» خود د د ځواب په ځای، خپل پایپ په ناز او

نخروډک کړ، بنځې يې په لایټرور ولگاوه، په گوته يې تباکو، چې نري نري لوگي ترې ختل، کنبیکاږل او په کوم چرت کې ډوب شو. ماد ځانه سرد ویل، شین سترگيه، په ما دې ورغ خرابه کړه، چې تر څو ته چرسې، ځان خوځوي، په مابه شپه راغلي وي او سپرلی به راته منتظرې وي. بنځې يې وویل، «مور افغانستان ته روان یو» ما وویل، «نن افغانستان د خارجیانو ځاله گرځیدلې.» بیا مې په ټوکو وویل، «کب نیولو ته څنې که څنگه؟» ژان ژوزي راته د سترگود گوټ نه وموسل، خو سیند ته ځیرو، «هو، یو ځلې د پنجشیر په سیند کې خالدار ماهي ونیسم، بیا مې ارمان نشته.» د ځانه سره مې وویل، خیر دی چې مور د وینې په رود کې لامبو، مقصد چې دی خپل خال داره ماهي ونیسي. ده مې، لکه چې خیال لوستی وی، پایپ يې د خولې څنگ ته کړ او بنځې ته يې ورغبر کړ. هغه چې راغله یو بوتل واین په یوه لاس او درې، یو په بل کې سره ننوتلی گیلاسونه يې په بل لاس کې نیولي اوسگرټ يې له خولې څنگیده. خو پخوا تر دې چه خبره انجړه شی، ما وویل، زه ځم چې ناوخته کیري، سپرلی راته ولاړې دي. زرگون لوټ مې په میزو غورځاوه او بې خدای پامانی ووتلم. ماسختن مهال چې مې سپرلی په اډه کې بنکته کړې او په کچه گړی کې خپلې خیمې ته راغلم. یو سپین کاغذد خیمې پورې سنجاق شوی و. «ډاکټر زړور يې اعدام کړ».

پنځم څپرکی

ډاکټر زړور مرگ او ژوند دواړه صفا او بې غوتې وو. څیره يې هم

همداسې وه.

صفا خرييلی مخ، زبې، تيرې څرزي سترگې، سپين، جو سر غاښونه،
ساده خو پاڪه دريشي په غاړه، هميشه گي موسكا په شونډو،
ددوستانو، بلكه دهرچا خدمت ته تيار ولاړ. يو وختې به دده سوانح په
كوم كتاب كې ايله دومره ليكلې وي. په لغمان كې پيدا شو، په كابل كې
يې پوهنځي ولوست، دجرمني نه د فلسفې دډاكتري سره راغی، څلور
كاله يې په پوهنتون كې درس وركړ، بندي شو او اعدام شو.

عجيبه داود چې حتی په وروستي پيغام كې هم چې دخپل اقرار خبر
يې راكړ دتوكو نه پاتې نه و. ويل يې چې « زه لكه چې دمجاهدينو دښې
ووتلم. ددې په ځای مې چې ستاسو په شان هغوی هلته په پيښور كې
مردار كړي، دكمونستانو دلاس شهيد ښه يم. »

او حتی دا يې هم وويل چې « دكاپر لور روسی اقرار رانه واخيست خو
ارمان چې يو ځلې خويې خوله راكړې وای. »

ددغه قسم سړي دا اعدام په باب به سړي څه وايي؟ دالماسو يو غمی
و، خو ورځې د خلكو سره و، بيا ورك شو. درې ورځې مې سوات ته پيره
ونه كړه او په حیات آباد كې لراو برگرځيدم، نه پوهيدم ولې؟ زما يې
پرې څه؟ ده دخپله انده ځان مرگ ته وركړ، ما خودوی ټولو ته ويلې وو
چې هندوان څوك او ښان څوك؟ دپروفيسرانو يې له جهاد او ملي
مقاومت سره څه؟ افغانستان له يوه سره سور او رواو دلته يوازي آتش
نفسان ځاييدل، پروفيسران دډاينا سارانو په شان وو چې ددې دورو او

زلزلو تاب يې نه درلود او زر محوه كيدل. دلته ټوله پوهه داوه چې څنگه
ماين خښ كړه، څنگه كلاشنيكوف سره وټړه، څنگه توپونه او هاوانونه
چو كړه. دلته پروفيسران داسې بيخايه ايسيدل، لكه بېړۍ د بكو په
دښته كې.

د تعليم بيوزلۍ او بابيزه توب ته مې پام شو، دو لس كاله مكتب،
څلور كاله پوهنځی، دوه كاله ماستري، څلور كاله ډاكټري، گويو
دوه ويشت كاله خواري په يوه مثقال مرده كې هيڅ شوه. خو مرگ هم
عجيبه شی دی، كه پوروري يې، كه پاچا يې، كه دې په سلهاوو
بنيادمان وژلي، كه دې ملك خرڅ كړی، كه دې شهكارونه ليكلي،
خو چې مرشې نوبيا هرشي په ټپه ودرېزي، ته همداسې كال بوت ترې
روان شي. كه دې څوك ستايي او كه دې كښی، دا ټول درته بې معنا
وي.

درسته شپه او درسته ورځ همدا فکرونه وو. د پام د غلطولو كوششونه
مې هم وكړل. يوه شپه دمجا هدينو د يوه دوست سر قوماندان
مولوی... كورته لاړم. په هغه مې رخه راغله، بس واړه قوماندانان او سر
گروپان وو چې بهير يې نه خلاصيده. يو به راغی مولوی به ورسره
دباغچې گوټ ته شو، څه به سره وپسیدل او بيا به هغه لاړ بل به راغی،
تر نيمو شپو همدا حال و، «مولوی صاحب! يو خبره می درته كوله» بيا
به دباغچې گوټ ته پناه شول. زه پوهيدم چې د وسلو او پيسو خبره وده خو
ما دوسلو سره كالونه پخوا آن په دو آب ميخ زرین كې خدای پاماني كړې

وډ. وسله مې دروسي قوماندان نه واخيسته او مجاهدينو ته مې ورسوله او هماغلته مې د مقاومت او ډاکټر زړور او دده د پټې شبکې سره خدای پاماني وکړه. اوس مې د تيرې چرې نه هم بد راتلل حتی که د ډاکټر د جراحي چاره وي. د پيسو دمورينې ډاکټري سره خومې خود اول نه سترگې خورلې وي.

زړه ته مې تسل ور کاوه چې ډاکټر زړور هسې يو بيباکه، خوشکه بانکه او په ځان مين سړی و او سزايې له دې بتره. د فلسفې د عالم يې ددې ناولو لوبو سره څه کار؟ مولوی... مې چې وليد نو ويل مې چې يره په ديني عالمانو کې هم همدا ليونتوب شته. دده پورې خومې نورې بلاوې هم تړلې. د پيسو د پارديې کوي. د امريکا او عربو پيسويې ايمان خطا کړی. په عمرو نو يې په ټوک، وظيفو او شکرانې ژوند کړی او اوس په ډالرو او ريالونو کې رغړي.

مگر ځان مې نه شوقانع کولی، چې د زړور او مولوی... محکومولو ته به ور لنډ شوم او په درو کتابونو به مې د فکر د کندی په درشل ودرول، څلرم کتاب به راغی او لکه پر بنټې چې د جلا د چرې لاندې لاس تړلی مجرم په منگولو کې ترې په هوا کړي، هسې به يې دوی د بيگناهی په جگه غونډی رانه يو وړل او د هماغه ځای نه به زړور او مولوی... په موسکا غير را خلاصه کړې وډ. يوه شپه مې د ډاکټر زړور سره داسې زور وړه جگړه وډ چې منانی څه چې د کچه گړی نژدې گاوندې مهاجر راباندې خبر شول او خيبر هسپتال ته يې بوتلم. خبره صافه وډ.

ماتري پوښنه وکړه چې « اي ، ډاکټره ، اي ساده سرپه ، ولې دې ځان

بينځايه تباہ کړ؟ »

ولې؟

هوولې؟

نوبله لاروه؟

هو

ته يې راوښيه.

اوس کار له کاره تير دی. ته مړ يې.

ته خويي لار راوښيه ، گوندي مړ نه يم او ته به خوب وينې ، چې بيا

داستا په لاره لار شم او که لار نه راښيي نو بيا به يو ځل بيا ځان همداسې

مرگ ته ور کړم.

نو تاوولې ځان تباہ کاوه؟

پوښتنې ډيرې مه کوه ، بله لار راښيه.

بله لار دا چې زما سره به وتلی وای ، اوس به دې دلته په پيښور

پوهنتون کې خلکو ته خه ورښودلی وو.

زه فکر کوم چې دا کار مې پخپل مرگ سره وکړ.

دا سلام دپاره دې ځان وواژه؟

نه ، اسلام زما تر زيريدو پخوا هم و ، اوس هم شته زما په ژوندونې هم

و او پس له ما به هم وي.

دوطن دپاره؟

نه وطن هم همداسې درواخله.

چې د دین او وطن د پاره نه و، نو اوس مې لږ ملا کړه چې دڅه د پاره؟

د ځان د پاره.

څنگه؟

که ما د اقریاني نه وای ور کړې بیامې سترگې ځان ته هم ټیټې وې.

څه مانا؟

ځان ناگارد مه اچوه، ته هم پوهیږې او زه هم. هغه ته وې چې

د پاتریک هنری دا وینا دې تل یادوله چې « آیا ژوند دومره خوږ دی چې

د غلامی د اټکړې په بیه یې هم واخلو؟ » زه نه پوهیږم چې دانور جنابان

به څه فیصله کوي، خو زما فتواد ځان په هکله داده چې یا آزادی

یا مرگ... داستا ترجمه او وینا ده چې زموږ غوږونه دې ورباندې کنول

او ما د همدې د پاره ځان مرگ ته ورکړ.

خدا زده چې ماڅومره بغارې وهلې چې مناني او یوه بل گاونډی سوټ

بوټو و تړلم او خیبر هسپتال ته یې بوتلم. هلته نو په رښتیا د لیونو سره

پروتوم. ځینی خو پکې بې آزاره وو خو یو دوه سروپ لیوني وو. یو

د آدم خیلو د درې یو بنکلی ځوان و چې ما په اول کې فکر کاوه زما په شان

به غم لیونی کړی وي، خودې ظالم په مور نورو داسې کارونه کول چې

یادول یې هم شرم دی. ځان به یې لوخ لپړ کړ او گرچا پیر به یې د متیازو

داره را خوشې کړه او پخپله به هم ور سره د لا تو په شان تاویده. یو بل غلی

بودا چې ټولو ته به یې زاری کولې چې خوله ورته خلاصه کړي چې دی

يې سپرې وغواړي. غم داو چې په هسپتال کې دليونو درجه بندي نه وه،
 دسودايي نه نيولې، تر خوروري ليونې پورې ټول په يوه لويه خونه کې
 يوځای پراته وو. يو افغان هندو هم راكې و چې هغه خدای خوار كړی په
 عين حال کې گونگي هم و او يو بل هندو يې كله ناكله پوښتنې ته راته.
 دې پا يواز راته كيسه تيره كړه چې داهندو يې داخوانی په نامه نيولی و
 او بيایې خدازده څه قسم شكنجې وركړې وې او په څه قسم خلاص شوی
 و. داهندو زما په دې خوښ و چې يو خو وطندارو او بل داچې بې ضرره و
 او په كونج کې د خپلو متيازو سره بوخت و. په غولسي به يې ورباندې
 رسمونه او هندواني ليكونه كول او كله به يې ورغوی ترې ډك كړ او هغه
 به يې دگلابو دگل په شان بويولې او نورو ته به يې هم دست په علامې
 ډك ورغوی وروړاندې كاوه. په دې خوار دكي به په كابل کې څه
 ناكردې تيرې شوې وي. زه فكر كوم چې جلادانو به دانه منله چې سپرې
 هندو دی او پكې بيا گونگي هم دی. دده بيوزلی مې زړه ته نورې زولنې
 هم را اچولې.

په هفته کې دود ځلې دډاكترانو د (ويزيت) ياراتگ وارو. مگر دوی
 به دپيښور دپوهنتون دطب محصلين دځانه سره ډله كړي وو او يوازي
 دهغوی دعملی درس دپارديې دا دوره كوله. ديوه يوه مريض تذكره
 (سوابق) به يې له يوې كتابچې نه كتله. مور، لكه بيزوگان په دوو پښو
 وزته ناست وو او دډانگ والا محافظ سترگې راباندې خښې وې چې
 ځناور توب ونه كړو. چې هندو ته ورسيدل، هغه ورته په موسكه كنداښه

خوله، دمتيازو ډک ورغوی جگ ونيو. ډاکټر محصلينو ته وويل، دامريض کوپرووللی دی او کوپروفجی ته ورلنډیږي. ورغوی پوزې ته جگوي خولایې څښلو ته تیار نه دی. کوپرووللی د خپلو متيازو سره لویې کوی او کوپروفجی یې څښی یایې خوري. تر آخره پورې، دهندو لاس همداسې په هوا کې پاتې و او لکه سپرې چې د عکاس مخې ته ولاړوي موسکا یې هم هماغسې په کر شو په ورانه خوله کې کنگل وهلې پاتې و. ډاکټر ویل دا سپری *ganser syndrome* لري او زیاتره خلک چې په جیل کې یې شکنجې لیدلې همداسې وي، خبرې یې بې واکه وي. مایه زړه کې موسل چې ډاکټر مازې دلوستلي کتاب خبرې کولې. خو مثال یې ددې گونگي هندو نه سل سیله لري و. د آدم خپلو اږیدی خو حق ناحقه لکه فواره خرخیده او رنې اوبه یې شیندلې. ډاکټر د هغه نه لري، دروازي ته نژدې داسې ترهنده دریدلی و، لکه د ځفاستي لوبغاړی چې درفري تومانچې ته قابو وي. له هماغه ځایه یې زما تذکره هم لوسته او بالکه گانو ته یې وويل، «دا کابلی ډیپریسیف مینیا لري او د اغوانستان د جنگونو سره په دو خوارانو کې ډیر پیدا کیږي.» زه غلی وم چې هسې نه نورې بلا وې راوکتیږي. یو بل ښکلی ځوان هم زموږ سره و، هغه هم مهاجرو. د نامه پوښتنه مې چې ترې وکړه نو ایله یې په لیونتوب خبر شوم. نوم مې چنگیز دی، د بابر زوی یم، د شاهجهان نمسی او د روس د نیکلې کپوسی. زه په اصل کې د بامیانو پاچا وم خو اوس مې د چین نیت کړی دی چې هلته شاهنشاه مقرر شوی یم او د چین دیوال یې

ماته جور کړی دی. سپری مکتب لوستی معلومیده او که تاریخ نه و نو
 جغرافي لړی یې پخه وه. ډاکټر وویل، دغه ځوان د سایکوسیس او
 Wanderlust بڼه مثال دی چې ځان د ټولې دنیا پاچا بولي او جدي
 هم دی. یو بل ناروغ د جلال آباد و او هر ډاکټر یې د گه. دده خبره دوی ته
 تل داوه چې تاسو پاکستانیان هم ځانته ډاکټران وایئ، خود یوه لیونی
 علاج موونه کړ. لارښی، هلته میا علی صاحب ته چې هره ورځ یې
 لیونیان په دلبار کې پراته دي. بیا به یې نود منطق ځولی شواړه شوه او
 د غم بنیادی او ودونو خبرې به یې کولې او په آخر کې به یې سپر د سا
 وایستله او په دې به یې ختمه کړه، «وای ادکی مورې!» نور به غلی و.
 منانی به هره ورځ پوښتنې ته راته او زاری به یې کولې چې رايه چې
 ودې باسما خوزما زړه د دنیا نه تورو او په ځان پوهیدم چې لیونی وم او
 ددغو خلکو مرکو خوندر اکاوه. یوه ورځ مې ډاکټري راو توریده او ټولود
 کوتې یارانو ته مې وویل، «هلکو، داربنتیاده چې مور ټول لیونیان یو،
 خودومره لیونیان نه یو، لکه چې ځانونه ښیو. دا چې ځان ته د چین
 شاهنشاه وایي دارک روغ دی، هسې یې د خپلې خیتې گټه دلته لیدلې
 ده. شاهنشاه څیر څیر راته وکتل، نور غلی شو. دې بل لاتوته مې چې
 متیازې یې شنلې گوته و نیوله. «وروره ته لیونی نه یې لیون غرتی یې.
 مور او پلار نازولی لوی کړی یې او اوس نور خلک درته بنیادمان نه
 ښکاری.» په مور تاسو کې یوازی هندو لالایو څه بانگساره دی او هغه
 هم د ډیرو وهلو د لاسه.

زه هم ستاسو په شان يم. ددې کوتې نه بهر مخکې ځای نه راکاوه او
بيا راباندې عصبی حمله راغله او بې واکه شوم، نو يې دلته راوستم. په
تاسو به همدا شان ناخوالې راغلې وي. نه گورئ چې غير ددې اوريدې
ماما نه نور مور ټول د ليونيانو د وطن نه راغلي يو، نو ولې به نه ليوني
کيرو. »

ټولو راته څير څير کتل او لکه زما خبرو چې ددوی د ماغزو کوم ځای
تخنولی وی، رانژدې کيدل او يو قسم د تعجب او ليونتوب نه په ډکه
موسکاغلي ولاړوو.

ما وويل، «د پاکستانی ډاکټر نه يې پټولی شی خود خپل وطن
ليونی نه شی غولولی.»

ددوی دلچسپي نوره هم زياتيده، حتی د اوريدی په مخ هم مړې
اوبنکې روانې شوې، لکه چې هغه هم زموږ د زړه په خواله کې شریک
شوی وي او يا به يې په مور خوارانو زړه سوځيده. په هغه شپه تر سهاره
مور يو د بل سره خبرې کولې او ناڅاپه مې کتل چې گونگی هندو هم
ټکنی ټکنی راوڅښيد او زما په مخ يې لاس رابنکه. هغه د چين
شاهنشاد په کرار خوزړه وپرونکی غبر د کوم نجر اوې دا سندره زمزمه کوله
چې «واگلنارې نارې نارې نازکه* ولې نه راځې هلکه» بيا به يې د
کومې لنډې وروستی برخه ورسره ټکی کړه «چاله (چاره) راواخله ما
حلال وکه (کړه) مينه، واگلنارې نارې نازکه، ولې نه راځې هلکه». د
دې ساده بدلې سره ناڅاپه شاترينه چې دا درې کاله مې د زړه په تل کې

ساتله، سترگو ته ودریده غونۍ مې زیر شو او نژدې مې کریغې وهلې وې. داشپه د جسمي، روجي او اجتماعي بیوسی او بیدردی او غمشریکۍ یوه مجموعه وه.

یوه هفته پس زما د معاینې وار راغی. ډاکټر له دې خونې وایستلم او خصوصي کلینیک ته لاړو. د لابراتواري تستونو نتیجې هم راغلې وې. هماغه د افغانستان د پخوانو روغتونونو خبره شوه چې هر مرض ته به یې د پمپوډر په نامه یوه پوری د خونې په شان سپین اوږد ورکړل. ډیر انگریزي توري یې راباندې استعمال کړل (دی خبرنه وچې زه ډاکټروم) چې و مې ویروي او بیا یې دوه نسخې راکړې چې یوه یې د خوب وده او بله د درد. خو ویل یې چې دا ناروغي په هسپتال کې علاج نه لري، نو بهتره ده چې دده خصوصي معاینه خانې ته لاړ شم. خپل کارت یې راکړ او رخصت شوم. مناني شین تاغی د هسپتال د دروازي نه بهر درولی و.

زه په قاروم چې دی بې لایسنسه موټر چلوي، په کومه بلا به ورسره واورم. هسې هم پاکستانی پولیس په مور په غوسه دی او په اندک شي مو کچری ته بیا یې. چې پاس موټر ته وختلم، گورم چې زما د کوټې لیوني ټول پکې سپارده دي. حیران شوم چې ددې به څه پرتوگ کوم. خو مناني په خوشالی لاسونه سرویل او سپرلی هم خوشاله او کوم نوي شي ته منتظرې بنکاریدې. د مناني، چې زما ترور تیا ته پام شو کت کت یې وخنډل او سپرلیو ته یې کړه «پروامه کوئ. شین تاغی زمونږ کور دی او تاسو مو میلمانه یئ.» ما چې فکر وکړ نو رښتیا یې ویل.

بس اکسلیتر ته مې لته ورکړه او ایسته په سوات ورشیوه شور. له
هندارې نه مې خپل لیونیان څارل. ځینو ترور ترور د غرو پیچومي څارل
او کله به بې واره یولیونی په خدا شو. هندو چې تقریبا شپه او ورځ به یې
په ویسبه تیروله، نه پوهیږم ولې، په داسې خواږه خوب ویده و. لکه مې
چې وي. شاهنشاه معتبره ځان ته خامتمانیغ ناست و له خپلورینسکې او
خیرنو جامونه یې په کتبه پیش دورې بادولې. منانی په خدا ویل «دا خو
رک روغ خلک دي. هسې یې ځانونه په لیونتوب وهلي وو.» مگر ما
سردا سودا هم وود چې په خه بلا مې ځان اخته کړ.

ډوډی خوبه د کوم هوتل نه راواخلو خودا لیونیان به د شپې چیرته
خوندي کوم. لکه چې منانی هم په همدې اندیسنه کې و. او ودي شي چې
د دزما د لیونتوب اندیسنه هم لرله. د ملکنډ له غاښي چې واوښتو
ناخا په هغه سواتی رایاد شو چې د بنځې په لنگون کې ورسره آشنا شوی
وم. ایله مې سوډه وشود او موتر مې کلی ته وروخیژاود، خو منانی پود
شو چې چیرته ځم، راته ویې ویل، «ته دا میلمانه یو ساعت ما ته پرېږده
چې یو څه حجامت ورباندې وکړم، دا خیرن لوغرن شرم دی چې د ملک په
نیالیچې کښینی.» خبره راته معقوله ښکاره شوه. بس سپرلی یې د کوم
نایي دوکان ته بوتلې چې هلته یې هم سروونه او ږیرې ورباندې اصلاح
کړې او هم یې په ورڅرمه حمام کې خیرې ورومینځلې. ما چې فکر
و کړنو دوی تیزو نیولې کراستی کالي هم نامناسبه راته ښکاره شول.
لارم بازار ته هلته مې د درزیانونه شپږ جوړې ملیشه جامې واخیستې او

د نايي دوکان ته مې ويوري. مناني، لکه چې ټوله کيسه نايي ته تيرد
کړې وده، ځکه هغه د کار په وخت کې موسک موسک کيده، خوزما په
ليدو دواړه جدي شول. لکه چې کوم کيسه مال هم دننه و چې يو يو يې
پاکول او لکه گدان چې په مني وسکولل شي، د حمام نه يې بهر را استول
اول ليونی چې راووت شاهنشاه و چې لونگ يې ترلی و. پاک ستره
بنکاریده، هندو په هماغه پخوانی موسکارا ووت او له بيري يې رنجي
او به خشيدي. ټولو جامې واغوستې او يوبل ته يې په خوشالی کتل.
مناني زده نايي په دوکان کې پريښودم او ليونیان يې رانه بوتلل، چې
راغلل نو د ټولو بري خپلکې په پښو وې. ايله مې زړه په کرار شو او د
خپل سواتي آشنا کور ته مې شين ټاغي سيخ کړ.

په سبامې دوی بيرته پيښور ته ورسول او د هسپتال په انگر مې
بنکته کړل، په ډيرو زاريو مې ورنه رخصت واخيست او بيرته د کچه
گرې خيمې ته راغلو. وروسته چې مناني د هغوی پوښتنې ته ورغلی و،
ويل يې چې يوازي هندو پاتي و او نور ټول رخصت شوي وو او ډاکټر په
غوسه و، چې دا کوم حرامي دده مريضان ترولي دي.

يو چربانگ، چه زده لا ویده وم مناني خيمې ته راننوت او له بيري يې
پوه شوم چې کومه ټکه راشکيدلې. راووتلم، گورم چې هغه د سوات
فرانسوی، ژان ژوزې پويگ، د خپلې ميرمنې سرد راته ولاړ دي. يو څه
ترور شوم خود خيمې يوه پرده مې ورته جگه کړه او هغوی هم ښوی
ورننوتل. مناني ته مې د چايو وويل او دوی مې په نياليچه کښينول.

منانی چایخوبنه راورد، درې پیالې یې په تفر کینودې، بیا یې نوهره یو په خپل وطنی رقم کنگالوله او په بل کې یې اچوله، وروستی د بنځې نوبت و. په هره پیاله کې یې بوره واچوله او د شودو چای یې ورتوی کړ. ژان ژوزې خو پروا و نه کړه خو زما پام شو چې بنځه ټکنی غونډې وده، خو میرد یې په سترگو کې شه ورته وویل او هغې هم خپله پیاله واخیسته. چې سبا ناری ختم شو او د تر خو چایو (چې دوی د هغې سره هم بوره گډوله) وار راغی بیا نو د وارد بستری ته تیکه شول. (وروسته به منانی ما ته په خدا ویل چې د پرنگیانو کون غیبي، لکه چې مات وي، سم کښیناستی نشي.)

شپږم څپرکی (د ژان ژوزې بیان)

تاتیانا خرخر دینواد اولیگ خرخر دین یا هغه خیتور روسی قوماندان لورده چې د لوگر په کاریزونو او د خلکو د کورونو په څاگانو کې یې زهرجن گاز شیندل چې مجاهدین، که هلته پت وي راوباسي. اولیگ خرخر دین یو وختې په واشنگتن کې د شوروي د سفارت پوځي آتسه و او تاتیانا لومړني تحصیلات په امریکا کې کړي وو. تاتیانا پښتو په مسکو کې د خارجه وزارت په بین المللی انستیتیوت کې زده کړې وده. د هغې پلار په اصل کې پولینډی و چې د هغې د نیکه سرده څیر ژنسکی په وخت د انقلاب په وختونو کې روسیې ته راغلی و. څیر ژنسکی د شوروي د ک.ج.ب پلار هم په اصل کې پولینډی و. نو تاتیانا د پخې کورنۍ وده او که نه نو د بین المللی روابطو په انستیتیوت کې کله

چامنله. دا یولوی امتیاز و او یوازی د کمونست گوند د نازولو مشرانو
اولاد او خپل خپلوان پکې اخیستل کیدل. عجیبه داده چې ددوی
بنوونکي په اول سر کې ټول افغانان وو.

په دغو کې یو لیکوال پاینده محمد زهیر هم ددوی بنوونکي و. زهیر
بیا په شوروی اتحاد کې په کومې مرموزې ناروغۍ مړ شو. داسې
غښتلي پښتو پوهان، لکه اسلانوف، لیبیديو او دوو ریانکوف پکې
پیدا شول. د پښتو د بنوونکي نور لوی وارده مرکزونه په لیننگراډ او
ستالین آباد (اوسنی دوشنبې) کې هم جوړ شول، خو نامن کلاتورا
یا نازولو به هماغه د خارجه وزارت په انستیتیوت کې پښتو زده کوله.
نه یوازی د ژبې زده کړه، بلکه د ک.ج.ب نورې مروجې ماغزه مینځني به
په همدغو نازولو کېدې. دوی به په ظاهره د پلوماتان روزل خو په شوروی
اتحاد کې په هر علمی انستیتیوت کې، جاسوسي د هر فن او هرې
خانګې یو ضروری ضریب او شرط و. ژان ژوزې ویل، همدا وجه ده چې
ځینې افغانان چې د کاندې ^{په} ناووک یا ناووک د شهادتنامو سره، د ژبې
خانګه وده او که د مخکې پیژندنې، بیرته افغانستان ته ستندل نونه
یوازی به د خپلې خانګې ماهر و، بلکه ورسره به «سرد» هم وو او دا
ذهنیت به ورسره و چې که ضرورت شي نو د شوروی چوپړي به کوي.

تاتیانا که څه هم چې د دویم نسل روسی وده خود ځیر ژنسکي په شان
تر خپل وطن نه روسیې ته ډیره وفاداره وده. دا او نور نازولي د خارجیانو
او بلکه عادی روسانو نه لرې گرځیدل او حتی چې چاته یې د کور پته هم

نه ورکوله او د سفارتونو په میلستیاوو کې چې به مجبور شول نو د پوست باکس لبريې ورکاود. تاتیانا او ددې نورو همکسبو ته بیلو متخصصانو د استخباراتو په هر درشته کې نظري او عملي درس ورکاود، اکثر به عملي کارونه د شوروی اتحاد په نورو جمهوریتونو کې ورباندې کیدل. په عملي کارونو کې بیدو دوی ته د فلمونو او ډرامو د لوبغاړو په شان درس ورکول کیده، په دې فرق چې د فلم د لوبغاړي او اتل د پارډبه مثلاً مو تر نه درالویدو، یاد غردنه د کولې کیدو په صحنه کې ځینې اسانتیاوې او فلمي غولونې او مهارتونه شامل وو خو دوی به د رښتونو خطر ونوسرد مخامخ کړای شول چې څنگه ترې راو ځي. مثلاً معلم شاگرد ته ویل چې لاړ شه د پلانکي مغازې نه (چې د هغې آمر هم د ک.ج.ب سړی و) پنیر غلا کړه او د مغازې آمر ته به یې پخواتر پخوا خبر ورکړی و چې شاگرد و څاری او که یې کاروبار د ساده گانو و چې ویې نیسي. دوی دا زده کول چې څنگه گناه و کړي او ځان معصوم وښيي، څنگه خپل ټاکل شوی قرباني په ځان باوري کړي، څنگه په خارجي ملک کې جاسوسان استخدام کړي.

ژان ژوزې ویل د ک.ج.ب تاکتیک کله ډیر باریک او نغښتی وي. د یوه ملک د کابینې یو وزیر چې ددوی سره مخالف وي، یا مثلاً کوم مذهبی مشر چې د کمونیزم سره یې وړانه وي، او د خپل حکومت په کوم هیئت کې روسیې ته ولاړ شي، ددوی سره په ډیر درنښت او امتیاز سلوک کېږي. زده به دلته د ملا شبه خي تجربه درته بیان کړم. د ژان ژوزې

دې خبرې ما ته ملا عبدالعزیز را په یاد کړ خو چې مې دده نوم یاد کړ،
ژان ژوزې وویل «هغه کندهاری متلا نیسي؟» ما وویل، «هو، هغه هم
اوس د شوروی مری دی.» ده وویل، ملا عبدالعزیز خود پخوانه په
پوست کې پاک نه و. په اول کې وهابي و، بیا خلقي شو او گويا د اول نه
دی په لومه کې گړو.»

ما وویل، «ته څنگه زما د وطن په باب دومره معلومات لري؟» ده
وویل، «چې زما خبرې واورې نو پوډ به شي. په اصل کې د ملا شبه خي
تجربه درته بیا نوم.» ما وویل، «ملا شبه خي خوزد نه پیژنم، دا نوم خو
ماته افغانی نه بنکاري!» ده وخنډل، «تر دې نوبل افغانی نوم نشته،
په اصل کې دی د دشت ارچی و، ملا شواخون نومیدد، یا به یې نوم بل څه
وي خو په ملا شواخون مشهور و. د دراته ویل پښتانه نومونه ورو کي
کوي. تاج محمد تاجی شي. نوزد هم شبه خي شوم. ته یو ځلی زما خبرد
واورد پوډ به شي چې زدولي نه یم. دا خبرد ستاسو نفر راته کړیده.»
میلمه پال ستاسو ملا شبه خي په جومات یا کلیسا گړځوي او هلته یې د
یوډ پاخه شوروی ملا، د مسکود امام سرد کښینوي (هغه هم حتمی
د ک.ج.ب سری وي)، دغه شوروی امام د کمونستی ثناصفت نه کوی،
بلکه بدیې هم وایي او هغه هم په داسې سپس او خفیه ډول چې ملا شبه
خي فکر کوي، دایې ماته راز ووايه. مگر که شبه خي هوبنیار وي او د
شپې په هوتل کې د روسي خبرې د ځانه سرد تحلیل کړي نو گوري چې
صرف هغه خبرې یې کړي چې په خارج کې د شوروي پورې کیري او څه

نوي معلومات پکې نشته، بس کمکي شکايتونه دي چې شوری رژیم ته
هیڅ ضرر نه لري.

ژان ژوزې و موسل او خپلې خبرې ته یې دوام ورکړ:

بیا نو کله چې دغه هیئت بیرته وطن ته روانیږي نو د ټولونه لوی
سوغات همدغه ملا شبه خي ته ورکوي. سوغات هم داسې بنکاره،
رشوت گویانه ورکوي. مثلاً شبه خي ته په غور کې وایي چې نن ما بنام
زما میلمه شه، نورو ته مه وایه چې بیا ک.ج.ب خبره نشي. زده بیا
درېسې راشم. کله چې میلمه پال دی کور ته بوځي نو گوري چې د میلمه
پال میرمن په لمانځه ولاړه ده. بیا نو دده راز و نیاز شروع شي چې زما
میرمن په اصل کې د چچنیا مسلمانانه ده او بیا د مسلمانانو د پاڅون او
باسمه چیانو تاریخ بیان کړي. میرمن یې هم چې د ک.ج.ب غړې او په
اسلامی علومو کې روزل شوې، د همدې یو د ما بنام د پارده دې کار ته
موظفه شوې ده او سباته به نه میلمه پال دا پیژنی او نه به دا میلمه پال.
خو په دې شپه دواړه مېرمنې او رته دي. کله چې ستاسو شبه خي
رخصتیري، بنځه یو د کڅورده لاس کې ورکړي چې دا په افغانستان کې
په خوارانو او بنو مسلمانانو وویشه خو پام چې په هوتیل کې چاته حال
ونه وایي چې یونیم د ک.ج.ب سړی هم پکې شته. په هوتیل کې چې ملا
کڅورده خلاصوی گوري دالر پکې پراته دي. کله چې د شوروی نه د تگ
په وخت کې په هوایي ډگر کې ددوی تلاشي کیږي، د شبه خي زړه
درزیږي، خو گوري چې غیر له دده نه د نورو ټولو بسکونه پرانستل

کيږي. (دا ټول د ک.ج.ب د پلان يوه برخه ده.) ته نوڅه فکر کوي چې
دی به دا ډالر په رښتيا خوارانو ته ورکړي؟ که انصاف وکړي هم ايله په
سلو کې درې يا څلور په نورو وويشي، او هغه به هم اول په افغانيو
اړوي. په بل ځل چې دی روسيې ته سفر کوي نو بيا همدا ميلمه پال او
ميرمن يې ور حاضر شي او د شناخت او دوستۍ بل گام واخلي.

دا يې يو مثال و. د جاسوسۍ په قاموس کې هم د اميد او بيم خبره ده.
دوی د سترار واپوه، پاولوف نه دا چل زده کړی چې د يو وخت د پارډ
سپي ته د گرینجی د غبر سره سم ډوډی واچوه او چې بڼه ورسره روږدی
شونو بيا گرینجی وکړنگوه خو ډوډی مه وراچوه، و به گوري چې دده
نارې په بهيدو شي.

همدا و چې ستاسو د دشت ارچی ملاد ک.ج.ب په لومه کې
کښيوت.

زده نه پوهيدم چې د افرانسوی ولې ما ته گډدی، خو خبرو يې خوند
راکاوه. ده ويل د ک.ج.ب او هرې بلې جاسوسۍ او حتی زموږ د
فرانسې د دوزيم، بيلې بيلې وظيفې هر د يوه ځانله څانگه او ما هران
لري. په دغو کې يوه مهمه يې په هر ملک کې د جاسوسانو استخدام دی
چې د شبه خي سره دوی همدا کار وکړ. بله د دښمن د جاسوسۍ د شبکو
کشف او شنډول دي چې دا د ک.ج.ب د څلرم ډاير کتريت کار دی.

په افغانستان کې خوان پخوا چې شوروی اتحاد لانه و د روسانو
جاسوسي فعاليت روان و. اوس يې صرف جامه بدله کړې او د خاورې په

ځای د ایډیا لوژی په نامه کیږي. حریف لوبغاړی پخوا انگریزو، اوس امریکا ده او په لوړه سطحه کیږي. هغه خبره رښتیا ده چې ستاسو صدراعظم هاشم خان د روسیې د سفارت لاندې د کانداران ویرولی وو چې د روسانو سره معامله مه کوئ. بیا دروسیې سفیر په یوې میلمستیا کې صدراعظم ته ویلي وو، «که مور جاسوسان استخداوو ولې یې ستاسو په وزیرانو کې نه غواړو چې بیسواد دکاندار ته ورځو.»

ما ژان ژوزې ته ویل، «زه پوه نه یم چې ولې دا خبرې ما ته کوې، او نه یې پوهیده غواړم. مور روان یو سوات ته ځو. که ته راسره ځې نو په لار کې به مې سم پوه کړې چې ولې دومره ډیر کړتیرې؟» ژان ژوزې موسک شو، «سمه ده په سوات کې به دې په هماغه هویل کې وگورم چې تارا ته پیسې راوړې. خو یوه هفته پس. مور اوس وځو، تاسو همدلته پاتې شئ چې څوک مو سره یو ځای ونه وینی.»

اووم خپرکی

د ژان ژوزې دویم بیان

د سوات هوا مخ په سپریدو وه او د آسمان هغه ترانگه چې د هویل د چوترې نه بنکاره کیده کله ترخه شنه او کله توره تاریکه وه. شین تاغی مې د جوړولو په نامه په ورکشاپ کې درولی و او زه د ژان ژوزې افسانې ته فکر وړی وم چې ویې منم که نه. زه چې دا پنځه کاله د تیر په هیر شمیرلو رورډی شوی وم د ډاکټر زرو و مرگ یو دوه هفتې راوینس کړم خو اوس مې تابیا نیوله چې د سمڅې د یارانو په شان بیرته شری په سر

راکارم او ویده شم. اوس ژان ژوزې بیا چوکه را اخیستی وه او هخولم

یې.

شبه خي اوس په پاریس کې د فرانسې د استخباراتو د شبکې سره و. هلته یې څه بلاغوبننه؟ که هر څه مې کول، په ژان ژوزې مې بیرته نشوه کولی، چې معلومه شي چې دا دومره پرېږد یې ولې شروع کړې ده، زما یې په شبه خي څه، د روسانو په شبکې مې څه، خو فرانسویان هم د بنځو په شان په خبرو کې نری نری بخی کوي، مهم د غیر مهم سره گډوي او په اوریدونکي کې زاره چه وي. لیکن د زرد په کوم گوټ کې مې د امید یو څرک هم ځلیده، چې گوندې په آخر کې کومه داسې خبره وکړي چې په ما هم ولگيږي، ځکه هغه هم لیونی نه و چې په دې آخر مني کې د خپلې میرمنې سره د سوات د هوټل په لغړې باغیچې کې په زیرو پانېوباندي کوز پاس چکروهي او ماغوندي یو بیطرف او بې زړه سپري ته لکچر راکوي. ژان ژوزې ویل، «د ک. ج. ب. او د هرې بلې جاسوسی د دستگاه سره د خلکو د راینکلود پاره درې مهمې وسیلې دي. یو پیسه ده چې دا د هر خندا او لوړې ژورې هواروونکي بولدوزر دی. خودا په درو کې وروستی وسیله ده. اوله وسیله د بنایستو نجونو او شهواني آسانتیا وو برابرول دي. ملا شبه خي د خپلې عنعنې له مخې د نجونو په کسب کې نه و او اوس هم چې نجلی ویني وار پار ترې خطاشي. مگر ک. ج. ب. ته نور چلونه هم ورځی، مثلاً د بنایستو کوروسي هلکانو تهیه کول. دویمه وسیله شراب دی. سپری بنه نیشه کړه، بیا یې روږدی کړه او بیا لکه

وريش خور خرهر ما بنام پخپله آخور ته درځي. شبه خي به روسی هلک ته سپارده وربښودله او هماغلته په لومه کې کښيووت. د سفير د وينا حقيقت ايله اوس معلوم شو. د افغانستان يو مشهور وزير چې تل به د صدراعظم قايم مقام او د پاچانا زولی و. روسی نجل درلوده او بله نکاح ښکلې ميرمن يې افغانه وه دغه روسی ميرمن هېچا په دعوتونو کې نه ده ليدلې. ژان ژوزې ويل دادرې وسيلې ټولې يوه مور لري او هغه دنيايي شهوت او حرص دی. د ملاشبه خي د ښکيل کولود پارډنه پيسې کار ورکړ، نه شرابو، نه نجونو، خوبالاخره يې ک.ج.ب تيزرگ پيدا کړ او ښکلې د برندو سترگو گرځي هلک يې وروشکاره.

ژان ژوزې ويل داسې نه ده چې تل به دې نوي استخدام شوي جاسوس ته همدا شيان ورکوي. دا داوولو ورځو عيشونه دي. بيانو چې رورډی شو، نو پکې کښيووت. که دده نه ناغیرې وشي نو ک.ج.ب مثلاً ورته وايي، «ښه ده نو، دا عسکونه (چې پټ يې اخيستي وي) وگورده، که زموږ سره کار نه کوي نوځه، په مخه دې ښه، موږ به دا عسکونه ستا حکومت يا کورنی ته ورکړو. دغه مرحله ده چې گویا ملاشبه خي ښکيل او د روسیې خبرويه.

د سوات هوا ورځ په ورځ سپريده او يو سهار چې له هوتل نه ووتلم د وارو و يوه نری دورد د غونډيو په سرونو پرته وه. د ما او ژان ژوزې ملاقاتونه تل پاس په غونډيو او يا هم کوز د سيند په غاړه وو چې دواړو به په کنجکونو کبان نيول يا مويښي کولې. په هوتلونو کې نور

نومیلمانه نه وویاتې. په دې ورځ نو ژان ژوزې پاریدلی بنکاریده او پوه شوم چې د کار خبره به ترې راووهځي. دواړو خپلو کنجکونو کې چینجې وپیرل. د سوات د سیند په بره خوا کې خالداره کبان هم وو چې اوس د ژمي له کبله کوز زمور د سیند برخې ته هم راڅښیدلي وو.

ژان ژوزې بې مقدمې پوښتنه وکړه «ډاکټر زړور چیرته دی؟» زه هک اریان شوم، لکه چې خبره زما د اټکل نه لاسې ژوریده. خو ما ځان ونه گراوه، «په کابل کې روسانو اعدام کړ». زما بې علاقه گۍ په دده اثر ونه کړ. بیا یې پوښتنه وکړه، «څه وایې چې هغه دلته درته حاضر کړو؟» زما زړه توپ کړ، «تاسو فرانسویان، لکه چې مې هم حضور ولی شئ». ژان ژوزې وویل، «که مې نه وي نو؟» ما وویل، «ولی مې کړوې؟ څه رانه غواړې؟» ژان ژوزې وویل، «بس ځان تیار کړه کابل ته» ما وویل، «لکه چې د ک.ج.ب په شان ستاسو دستگاه هم بیگناه خلک همدا سې ایساروي. ته څوک یې، د زړور نه څه خبر شوې، ولی ورسره دومره علاقه لرې. د زړور خلاصون خود فرانسې په آجندا کې نشته نو په دې کې څه مطلب لرې؟» ساعت ته مې وکتل، «نه بجې دي، شل دقیقې وخت لرې چې هر څه را ته ووايې او که نه درنه لارم.»

ژان ژوزې چې زما جدیت ولید نو نیغ په نیغه یې موضوع شروع کړه، «زه د فرانسې د جاسوسی ضد دستگاه کاریگریم. زمور یو ژورنالست الان گینو میږی او اول ځلې هماغه د اولیگ خرخر دین د زهر پاشلود قربانیانو عکسونه بیرون ته وایستل او په ټوله دنیا کې چاپ شول. نو د

خرخردین لور، یو خود خپل پلار کست اخیسته او بل د ک.ج.ب د
خلورم ریاست امر هم و. الن گيو په دې وختونو کې په کابل کې په لاس
ورغی. په تلویزیون کې یې اقرار هم ثبت شوی او ټولو ته ښودل شوی
دی. زه راغلی يم چې هغه خلاص کړم. د گيو مستنطق تاتيانا
خرخردینو ده چې ستاسو د زړور استنطاق هم هماغې کړی دی. نو اوس
به دوه چنچنې په یوه مرده کې وولو. ستا به زړور خلاص کړو او زما به
گيو. او دادي خبرد مې په درو دقیقو کې خلاصه کړه. اوس که پېښور ته
غې او که کابل ته، نوره ستا خوښه».

ما وویل، «دا خوناهوانی ده چې ما د خور گوتې نه نیسې او د ډاکټر
زړور نه دې ما ته د لومې دانه جوړه کړه.» ژان ژوزې وخنډل، «داسې هم
ده او داسې نه ده هم. یو خود ډاکټر زړور خبره ده او مور وویل چې ته به
همکاری ته زړه ښه کړې. مگر یوازې دا خبره نه ده. ته یو بل کمال هم
لرې او هغه دا چې په کابل کې یوه نجلی هم ستا په انتظار ناسته ده.»
زما زړه په درواشو چې شاترینه خوبه نه ښیي!

ژان ژوزې د شیطان ماشوم په شان سترگه و تومبله، «بس پوه شوې.
دا کار بې دهغې له مرستې کیدونی نه دی.» ما وویل، «پخپله د زړور
وینا ده چې زما نوم یې هم روسانو ته ورکړی دی، نو که بل چاته نه وي
تاته خود ک.ج.ب زور معلوم دی، درسیدو سره سم به یې نیولی يم.»
ژان ژوزې وویل، «په دې هم خبریو، نو اوس خوښه ستاده چې غې او که
نه غې.» ما وخنډل، «ته نو چې په هر شي خبریې ملا شبه خي به دا هم

درته ویلی وی چې محب الله د خرپ سړی نه دی، د ترپ سړی دی. «
هغه وموسل، «په دې هم خبریم خوشبه خی دا هم وایی چې محب الله
چې یو وار یو کار ته ددشی نوبیا یې نیمگری نه پریردی. «ما وویل
«مور ورته... غورول وایو، په انگلیسی کې په خولی کې د بنکې
تومبل وایی، چې تا سوبه خه وایی؟» ژان ژوزې داخلې په رښتیا او د
زرد د اخلاصه و خندل. پخوا تربیلیدو مې ورته وویل، «ته فکر مه کوه
چې بس ته هوښیار یې. له اول نه درباندي شکي وم.» هغه په تعجب
وویل، «څنگه؟» ما وویل، اول خودې زرگون لوټ په کرایه کې راکړ. زه
پوهیدم چې ته دومره کم عقل نه یې، خامخا به دې په دې کې کوم چل
وی» ژان ژوزې شرمیندو کې موسکاو کړه، بیا مې وویل، «بله دا چې
ستانه یو د سهود هم وشود. ویل دې غواړې پنجشیر ته لار شې او هلته د
پنجشیر په سیند کې خالداره کبان ونیسې.» ژان ژوزې وویل، «نود
پنجشیر په سیند کې کبان نشته خه؟» ما وویل، «شته خو خالداره کبان
یوازي د هندو کش نه شمال ته سیندونو کې پیدا کیږي، د پنجشیر ټول
شیر ماهي دی.»

اتم خپرکی

د گړو له لارې پلې کامې ته و او بنتم او له هغه ځایه په لاری کې لوړ
مازیگر کابل ته ورسیدم. توري وریځې او شمال و او پر خ پر خ یخ باران
چې یونیم دواورې خپولی هم ورسره و، وریده. اریان وم چې که د شناخته
کورته لار شم په هغوی ظلم دی او که په هوټل کې شپه و کړم هغه خو ټول

د خاد د لاس لاندې و. د لاری په تم ځای کې ولاړوم چې یو څو کړیزیری
 راپیدا شو او مخامخ زما خواته راغی. ما ویل، محب گله، لکه چې په
 اول دردنگ کې لاړې. څو کړیزیری روغې راسره شروع کړ او زه هم ترور
 وم چې لاس ورکړم که نه. په کرار غږ یې وویل، «ملا شبه خی ستاسو په
 خدمت کې دی.» بیایې نوبې غږ او غورږه زما دوه بکسونه وچت کړل او
 یو د ټکسي موټر کې یې کیښودل. بس نور څوک نه وو، پخپله ډرایور
 شو او ایسته یې د بنار مینځ ته روان کړم. کابل بڼایسته زیات فرق کړی
 و.

د مکروریانو نوبلا کونه زیات شوي وو او حتی د مطبعې لراو برد
 هوایي ډگر خواته هغه ځایونه یې ډک کړي وو چې یو وخت به زمور د
 حبیبې د لیسې هلکانو پکې سپورتونه کول. لوی سرکونه یو څه د
 پخوانه ستره بڼکاریدل او ځلي ملي هم زیات شوي وو. خو خلک نظر
 پخواته یو څه زیات په بیرد کې وو او په سرویسونو باندې گڼه گونه ډیره
 وده. شبه خی، لکه چېرې زما په ترورتیا پورې و. ویې ویل، «دا ستا پښه لکه
 چې د زانې په شان لمدده. دا خلک، یو خود باران نه تښتي، ځکه د
 هواد حالاتو اټکل وایی، چې نن شپه به واوره پیل شي. چې خلک به د
 یخنی سره څه کوي. بې هغې په اتو بجو قیود شب گردې لگیري چې مور
 هم بیرد وکړو.»

کابل دومره هم نه و بدل شوی چې زه به یې ونه پیژنم. موټر د هارتن د
 پله نه تیر شو او د گذر گاه لاره یې ونیوله. د چاردهي حکومتي ودانۍ

ته مخامخ د شاغاسيانو كلا وه. هلته يې موټر د كلا په لويه دروازه دننه
كړ او بيا ترې كوز شوو.

پاس يوې ماني يا بالا خانې ته يې بوتلم چې نيمه لوڅه وه. ما دغه
كوټه هغه وخت ليدلې وه چې په سرو غاليو فرش وه او د شاغاسيانو د
خانانو به په كې غورو دربو. اوس نه ناصر خان ونه يې سره پيلان، بس
زه وم او د غه مررت.

د كوټې په يوه گوټ كې يو برقي منقل ايښی و او ترڅنگ يې د اوبو
آودان د تشت سره. تشت د مردارو اوبو او د پيازو او هگيو د پوتكو نه
ډك و. ملا شبه خي په ديوال كې د يوې بې بنسټې المارې نه يوه غوټه را
بنكته كړه او د هغې نه يې هگي او پياز وایستل. د پياز ځينو غوټو شنه
نېټونه وهلي وو او داسې بنكاريدل چې ډيروخت هلته پراته وو. دغه
المارې گانې يو وخت د كيمخت او جانان د سرو شنولوبنو نندارتونو نه
وو. ما پوښتنه وكړه، «څه سول دا نازولي؟» شبه خي د ځواب په ځای
راته وويل، «پس د ډوډي به د سبا ورځې پلان سره وڅيرو. يو څو خبرې
لاحل شوي نه دي او زه تاته منتظروم.» لكه چې سړی ډير جدي و، نوزد
هم غلی شوم.

د ډوډي نه وروسته شبه خي د سبا ورځې ډير تفصيل راكړ، پلاني
ځای ته به دې بيا يم، پلانكې به وينې، داسې به ورته وايي، داسې به
كوې. دی لكه ما ته ژرنده گډو خوزما چرت بل پلوو. يوه خوربه تلوسه را
سرد وه، لكه چې ماشوم د اختر د سهار په انتظار وي. بهتره ده ووايم د

مکتب د وختونو په شان پخواتر دې چې په کالني امتحان کې ښوونکي پارچه را کړي تروروم. شاترينه ليونۍ همدلته، په همدې ښار کې ده، خدازده چيرته، خدازده څه کوي، خدازده زده به يې ياد يرم که نه، چې دا ووينم څه به وایم څه به کوم څه پوز به نيسم؟

د بالاخاني د ماتو کرکيو نه سوړ باد راته. يو دغلو لالتين چې ښيښه يې نيمه توره و د بليده او ژنگي يې د باد د خپې سره لړزیده. واورده نو سمه په شرنګهار شروع شوې و. د کابل د ژمي نه مي بد راتلل او بيا هغه د ليسي وختونه ستر گوته راته دريدل چې په ليليه کې به موزري شدلې کمپلې د ځان نه تاو کړې وې او د سرونه به ريريدو. هغه بل کابل، د کابلانو او نازولو کابل، ماته پردی و.

هغه کابل چې په ژمي کې به خلکو د حلیم په نامه حلواو زمه خوارده په غورو کې ډنډ خورل، لاندې پلاوو نه به يې پخول او په تاودو سندليو کې به ترستوني پت و و او د شپې تر نيمایي به يې کيسې کولې او هغه زينغوزي او توتان چيچل چې په سندليو باندې دلې پراته وو. موږ اطرافيان د خدای ددغو نعمتونو نه بې برخې او پخپل کابل کې جلا وطنه وو.

سهار چې پاخيدم يود لويشت واورده د کرکيو په درشايي پرته وده چې زما په اټکل، په مخکه به نو دود لويشتې واورده و. د پاخيدو سره سم شبه خي د پيري په شان له بلې کوټې نه د پتنوس سره راووت. توره المونيم (ارمونيہ بي) چاینکه، د بيگاپاتي سره ډوډی، په پياله کې يود

کاچوغه بوره تياره اچول شوي. خوزه تلوسي وزي کري وم. ما چاي خور
 او د خپلو خپليو غم راسره و چې اوس به څنگه وغم؟ خوشبه خي، لکه
 پيري ورک او دسترگو په رپ کې دموزو د روسي پري د پوستکي د
 خولي او کوټ سره راپيدا شو. بيا چې ما دالرو برکول نويې دريشي
 راورد. يود بتود يې چې پوهيدم پيسي پکې دي، د کاليو په سر کينبودد.
 چې د شاغاسي دکلانه وتلم نوبلا تشبيه، تيار روسي وم.

نهم خپرکي

روسان، لکه بناپيرکان داسې دي. بناپيرک چې ځيني ورته څکالي
 هم وايي او په عربي يې خفاش او په فارسي يې شب پرديا شپ پرک
 بولي، د نمجن او تياره ځاي، مارغان خونشو ورته ويلى، ځناوران دي.
 روسان يود ژورده ويره لري، له بنيادم نه، له طبيعي آفت نه، له خداى نه.
 پت پتوني يې خوښ دي، تياره او اسرار آميزه ژوند يې خوښ دي. ژورده
 غولونه او خطا ايستل دروس خصلت دي. يود ليکوال / الکسي
 تولستوى / د روسي خصلت نومي کتاب کې همدا خبرد، البته په ژورولي
 لهجه کړې ده. دا چې د شطرنج نړيواله قهرماني اکثر د روسانو په لاس
 کې وي، ددې چينه هم همدا روسي خصلت دي چې په خطا ايستلو، ژورو
 توطئو، او د کاسي لاندې د نيم کاسي په پتولو بنادى. په روسيه کې يود
 نانځکه جوړيري چې با بوشکايي بولى، يود نانځکه، پکې بله، پکې
 بله.

شبه خي زده په دې سهار له ډيرو کبرليچو لارو يو ځاي ته بوتلم، موټر

يي ودر اود، په يوې توري پتي يي زما سترگي وترلې او يوې زير خانې ته
 يي ننه ايستلم. پتي يي رانه لرې كړه. چې سترگي مې سره وسرويلې،
 اول شي چې ما هلته وليد يو بنا پيرك وچې دننه په كوته كې لراوږ
 الوته. كوته نيمه تياره وه. خدازده خو دقيقې په همدې كوته كې روان وو
 چې يو ميز ته ورسيدو. يو تې برق د چت نه خريده. د ميز تر شا په يوه
 كرسی يوه بنځه چې په اول كې مې صحيح كولى نه شوه ناسته وه.
 وينستان يې د غوشايو د تپي په شان په كوپړي تپي كړي وو. د ميز بل
 سر ته دود كرسى تشې وې، شبه خي په يوې باندي كښينا ست او ما ته يې
 په بلې د كښينا ستو اشارده وكړه. اوږده شيبه چوپايي وه. ما د نجلي د
 كړو وړو جاج اخيسته، نه بنايسته وه او نه بدرنگه، خود پيغلتوب په
 جوش كې بنكاريدده. د چت د كوم خاي نه، د ديوالي ساعت په شان په
 منظمه وقفه خك خك او به خخيدلې. په چت كې نلونه، لكه ماران هرې
 خواته غخيدلې وو. خاموشي تر حده زياته شوه. زما په خيال هغې هم زما
 جاج اخيسته. بيا يې په كړار غږ په رسا پښتو په كندهاري لهجه وويل،
 « ترينا غواړې؟ » ما بې خوده وويل، « هو ». بيا يې وويل، « زورور
 غواړې؟ » ما وويل « هو » بيا نو غلې وه او شبه خي ته يې كتل. شبه خي،
 لكه چه وار خطا و، خپله زيرد يې داسې گروله، لكه چه اور ورباندي بل
 وي. خوبيا يې هم وويل، « زده هم خپل سړي غواړم. » خو هغې لكه د
 شبه خي خبرد يې چې نه وي اوريدلې، غلې وه او ورته كتل يې. شبه خي د
 زيرې گرولو ته زور وركړ او بيا يې په نري غږ وويل، « هو، ستا شرط هم

منم. « ايله دنجلی دمه راسته شود. بناپيرک لا زمور په سر دورې وهلي
خود اوبو خخواکی ختم شوو. نجلی پاخیده او د کوتې بل سرته چې تپه
تیار دود روانه شود. کوله به البته ډیره اوږده و چې بنايسته ډیر وخت يې
د پنبو بنکالور اتله. شبه خي بيا راباندې سترگې و تړلې او مو تری يې
چالان کړنو ما خپله پتی لری کړد، خو هيڅ گټه يې ونه کړد، د بنی بشر
غبر غورنه و، فقط د واورې خپولي وو چې په شرنگهار را پریوتل، داسې
چې په سرک نه د پنبو پیل و او نه د ارابو.

د شه به خي والگا په جیب بدله شوی و او بیغمه بیرته مخ په گذر
گاد، د شاغاسی په کلا ورو روان شوو. د غرمې ناری بیا هماغه هگی او د
سیلو تورد ډوډی و. شبه خي یوڅه راضی معلومیدد، کله به موسکی
شو. ماد خانه سرد ویل، اوس به یوڅه د زرد خواله راسرد و کړي. ماد
پوښتنې تابیا نیوله خودد پرې نښودم او په جدی لهجه يې وویل، « درې
ساعته آرام و کړد، نن شپه میلما نه یو. « ما ویل، « چیرته؟ » او هیله مې
داود چې داسې خای وي چې شاترینه یو خلم و وینم. خودد، لکه د حال په
ژبه چې خبرې کوي، سروښور او د اوبلی کوتې ته روان شو او زد په چرت
کې ډوب پرمښی یو ورم.

یو وختې د شبه خي بنکالور اوینس کړم چې لگیاو لالتین يې لگاود.
دو مرد زر تیار د شوی و. وروسته نوبلی کوتې ته لاړ او د یو د تور بکس
سرد بیرته راغی. لکه جراح چې پخواتر جراحی خپل سامانونه په دقت
قطار بردی. ددهم اول د بکس سر خلاص کړ، بیا يې پلاستيکی

دستکشي په لاس کړې، نور يې قسم قسم بوتلونه، پتي، بياتي او نورې بلاوې. بيا يې په يود سطل کې ترمې او به راوړې چې زه په کناراب کې ځان پريمينځم. که ماد خدای وسې وکړې چې ساړه دي، خوده خپل کار کاود. په ناکامی مې ځان پريوله، غابونه مې برس کړل. بريد مې لالتين ته وخريله او د شبه خي جراحی ته کښي ناستم. اول کار يې چې وکړد سرو زرو درې څلور قالبونه يې زما د کوز او پاس غابونو په سر کښودل او بيا يې سرو نه دننه کاږد کړل چې د غابن د پاسه تينگ شي. بيا يې نو بڼه ډبل ستاليني بریتونه په شونډو راسپارد کړل. يو قسم ترخه آبی قلمخونه يې په زحمت د سترگو په گاتوراله کښودل. ما ويل «نن سهار دې ولې نه سينگارولم؟» ددو ويل، «سهار خومور يوازي وو، نن شپه مجلس دی.» بيا يې نو سپين کميس، سور نکتاي او نیلی رنگه بڼه لیسې دريشی را کړد. د سپينو زرو سور بيرغ يې راله په گريوان وټومبه، قوي بدبويه روسي کلونيا يې په مخ راو منبله او څه تيزبويه عطر يې په جامو راوشنل، مگر بوتان يې چې راوړل ددو سره نه جوړيدل، بلکه سرد ساقدار د بوتان وو. ما ويل په دې کې به يې هم حکمت وي، او په تره غونی ما بنام د کلانه ووتلو.

اوږد روښانه سالون له افغانانو او روسانو ډک و. په تعجب مې وليدل چې روسي ښځې خوږې چې وې، افغاني ميرمنې هم په شمير کې دومره کمې نه وې. شوخي سرې شنې جامې، د خټ گريوانونه د V په شکل، پاس ارت او کوز نري چاک، تر ملا رسيدل. زما په نظر دا جامې

ښکلې نه وې، سکسي وې خو يو ډول بې بندو باري او افغانيت ته يو ډول
 سپکاوی ترې ښکارېده، مگر بيا هم افغاني ميرمنو څه کول څه يې
 پرېښودل او خپله طبيعي ښکلا يې برېښوله. روسي ښځې لکه پيلانې،
 د اوږو نه تر پښو پورې روغې استوانې وې او ما ته يې د پښتو دا متل
 رايا د او د چې « يې نری، بې نری، تنډه خيټه پښې نری »، سپينې، بې
 مالگې او د کاسير توب نمونې وې. بيخايه يې خندل او خپل طلايې
 غاښونه يې ځلول. زما خپلو غاښونو ته پام شو او شونډې مې نورې هم
 سره وروستې، خو موسکامي ورپورې سرين پرېښوده. خادمانو په
 پتنوسونو کې د شربتو او شرابو گيلاسونه پاس نيولي، د مار په شان د
 پينډو ترمينځ کاره واړد تيريدل، په هرې پينډې تم کيدل چې ميلمانه
 گيلاسونه ورنه واخلي. لراو بر مې وکتل خو شبه ځي لادرکه و. گيلاس
 زير ليمکوناد مې واخيستل او د مصنوعي موسکا سره مې په
 ترورتيا هر د خواکتل. د مچيو د بان په شان زور و. گيلاسونه سره کړ-
 نگيدل او د (مير، دروژيه، ده وي) شعارونه تکراريدل. دلته هلته د خره
 د نريدا په شان يوه کرکجنه خدا هم راتله نور نو بې مفهومه غومبرو چې
 هيڅ خلاصيدن يې نه و. د زياترو نارينه وو عسکري دريشي وې چې زما
 ترورتيا يې لاهم زياتوله.

يو ځلې مې پام شو چې يو روسي منصبدار ما ته ځير دی، خو چې
 سترگې په سترگو شوو، نو يې مخ واړاوه. زه پوهيدم چې د خوشالي
 فضا هسې برغولي و او د ديگي په مينځ کې د جاسوسي، توطئو،

دسیسو، وینو او قتلونو ننگولی پخیده. هر سړي بل خاره او هر سړي په خپلو خبرو، حرکاتو او حتی کاتو باندې سانسور لگولی و. لږ وروسته په همدې پتنو سونو کې په بشقابونو کې ساړه خواړه راغلل. د بادرنگو ترازې، ایشیدلی خو ساړه کچالان، کلبسې (یو ډول د خوک د غوښې اوږده ساسیج) دا ټول په یوه پتیر پاستی کې تاوشوی وو. زما تر څنگ یو افغان منصبدار دوه د پاستو لولې واخیستې، یوه یې یوې روسی ته ورکړه چې، زه فکر کوم میرمن به یې وه. دواړو په یوه لاس کې د شرابو گیلاسونه نیولی وو. داسې ښکاریدل چې دوی هم دومره زیات بلدنه دي او زما په شان دیواله ته تکیه ولاړ وو.

پتنوس والا زما مخې ته هم تم شو. ما یوازې بادرنگ د پاستي نه واخیست او خپل افغان گاونډي ته مې و موسل. هغه په غوږ کې راته وویل، «خداي دې د روسانو ډوډی ووهي.»، ما ورته و موسل او نور مې هیڅ ونه ویل. اوس نو مجلس زور اخیستی و او شرابو د خلکو خولې پرانتي وې او یا به ټولو ځانونه همداسې صمیمي او مخلص او ساده گان ښکاره کول. په همدې وخت کې یو ډېر ښکلې روسی ښځه چې آبی کمیس یې تر زنگنور سیده او نظر نورو ته سنگینه بریښیده، گیلاس په لاس زما خواته راغله. په رساپښتو یې ځان معرفی کړ، «زه تاتیانایم». بیا یې ماته څیر څیر وکتل او پوه شوم چې زما د ځواب منتظرده. خوزه نه پوهیدم چې خپل نوم څه ورکړم. خو هغې په خوږې موسکا وویل، «که زه غلطه شوې نه یم، ته محب الله یې» ما په وژ خطایي شاوخوا ته وکتل،

خو هغې مې په اوږده لاس کيښود او ويې ويل، « تاخو هر سړی پيژني! »
 ما وويل، « تاسو خطا وتلی یی، زه محب الله نه يم » خو هغې مې
 خبر غوڅه کړه، « ټول دې پيژني چې په شوروی کې دې تحصیل کړی او د
 سالنگ د تونل په جوړولو کې ستا کار نامې ما ته معلومې دي. اول جيب
 د سالنگ په غاښی تا وخيژاوه، هغه وخت لا تونل جوړ شوی هم نه و او
 يوازي يوه نری لاریې د سامان چلولو دپاره پاس په سر تیر شوې وده، خو
 چا ورباندې مو تر چلولو ته زړه نه بڼه کاوه. گویا ته د سالنگ قهرمان
 یې. » ما به چې خبرې ته خوله خلاصوله، دې به غلی کولم. آخر کې مې
 وويل، « هو، هماغه يم، خو اصلي اتلواله د شوروی ملگرو وده. » تاتیانا
 کت کت وخنډل، لاس یې را کړ او نورو پینډو ته د روانیدو په وخت یې په
 کرار غبر او همیشه گي موسکا په عادی لهجه وويل، « دریمه ورځ. »
 دا هماغه تاتیانا، د قوماندان خرخر دین لور وده چې زموږ ډاکټر زروړ
 یې په مرگ محکوم کړی و. دا په رښتیا هم پیمخې وده او یا به داسې وي
 چې خارجي پښتو وایی په پښتانه لاهم خوږ شي. په هر صورت، ملا شبه-
 خي پوښه او دده حرامزاده گي، زما تلوسه شاترينې ته وده، چې گوندي
 دلته یې ووينم، خونیمه خوا پاتې شوم. په همدې کې وم چامې په اوږو
 لاس کيښود. په اول کې خو مې د ډاردهیخ شاته ونه کتل. لکه سړی په
 خوب کې، د مالوچو په ډیری کې منډې وهي او هیخ خپل هدف ته نه
 رسيږي، ما هم شاته د کتلو کړ او همداسې اوږد تیر کړ او پیری راباندې
 تیرې شوې چې ايله مې مخ شاترينې ته واړاوه. هماغه د ژوند د مستیو

ډکه نجل وده چې څلور کاله پخوا مې د تاله برفک په دښته کې خواپورې
 نیولې وه. هغې چې ولیدم ئو، لکه چې سم مې نه پیژني تندي تریو کړ.
 خو ما خوله دعاشقانو د راز و نیاز په علامه غور ته ورنژدې کړه. یو قسم
 د سنځلو د گل په شان خوږ عطر چې د سړي زړه هم وړانوي او مریدن هم
 ترې نه وي، زړه راتازه کړ. ما ورو وویل، «مه ویریرد، زه پخپله یم،
 ډاکټر محب الله.» او هغې هم ځان راټول کړ، انگي یې یو څه د شرمه وه
 که د بل احساس نه سره شول، لکه چې ټینگه مې په غیر کې نیولې وي.
 بې ډیله د سالون نه بهر برنډې ته راووتلو او په نیمه تیاري ډیوډی کې
 مو غاړه سره ورکوله چې ناڅاپه زوی مری، شبه خي غماز را پیدا شو.
 داځلې نه بریرد وه او نه بل څه، صفا سوت بوت و. ټکسي یې په سرک
 چالان ولاړو او د برقونو رنایي په واورو ځلیده. بې له غبر او غورډي په
 موټر کې کښینولو او داځلې یې خیر خانې ته روان کړو. هلته، دی
 مخکې موږ ورپسې په یوه کورننه وتلو. یو د ښکلې په سرو قالینو فرش
 خو نه وه چې یو لوی تلویزیون ورکې چالان و او نیمه برنډې عربي
 نڅاگانې پکې روانې وې. په دې کې د روسانو او داخلي کمونستانو
 عجیبه چل و، عجیبه باریک بینی وه، حتماً د شبه خي په شان
 جاسوسانو د اسلا ورکړې وه چې د خلکو د حیا پرده وشلوئ خو ددوی په
 خپل دود. عربي موسیقي، عربي ساز، هر عربي غږ خلک د اسلام او
 قرآن پورې تړي. خلک فکر کوي چې په عربي، د قرآن په ژبه کې، به
 هیڅکله د داسې ناکړدو د پاره ځای نه وي. پریرده چې وگوري چې په

عربی او عربانو کې څه ناکړې دي چې نه کيږي. هدف داو چې د خلکو په بې کچه انگيرنو کې د شک درز پيدا شي او پدې کې ډيرې گټې وي. يودا چې عربي ژبه به د سپيڅلتوب او ملکوتي حالت نه ووځي او د خلکو پام شي چې په دې ژبه او قوم کې هم داسې بي حيايي کيدلی شي. بله دا چې د عربو به هم نوم بد شي او دا ځکه مهمه وه چې د مجاهدينو زياتره مالي مدرک همدغو عربو برابر اوده او خلکو ويل چې دا خود ديني ورور گلوی په احساس کوي. اوس به خلکو ته معلومه شي چې عرب په اسلام چندانې اړنه دي، ددوی او امريکايانو (امپريالستانو) ترمينځ تفاوت نشته.

شبه خي ورک شو او مور په دې لويه کوټه کې يوازي پاتې شوو، مور دواړو يو قسم د سترگو پټ پټونې کاوه. شاترينې ځان ناگاره اچاوه او د تلویزيون ننداره يې کوله، خوبيا به يې په موسکا ماتو وکتل. ماد هغې بخاری شانيولې وه چې د خونې په مينځ کې ولاړه وه او نری نری تودوخه يې راپو کوله خوبه چې دې ماتو وکتل م به ليمه کوز کړل. زه لاړم او تلویزيون مې بند کړ. دا يود شوخي وه چې د شاترينې نه د نه کتلو بانه واخلم، خو په همدې وخت کې شبه خي په يود پتنوس کې د چای د درو پيالو سره راغی. مور ته يې په اشارت په کوچونو د کښينا ستلو امر وکړ. بيانو لاړ تلویزيون يې بيرته چالان او د هغې غبريې تر پخوا لالور کړ. يوه شيبه درې واړه کرار ناست وو. بيا نو شيبه خي شروع شو.

«تاسو به دواړه سم نه پوهيرئ، چې تاسو دلته څه کوئ، زه دلته څه

کوم او پلان څه دی. نوماته غورښتی ځکه چې دا وروستی ځل دی چې
 تاسو په پلان خبر کړم. دا اوږده کیسه ده خو زه به یې په څو دقیقو کې
 غټ ټکني چې تاسو ته په کار دي ووايم چې بیا وړانې رانه شی.
 فرانسويانو د تاتيانا سردبس دا تجارت کړی دی چې الڼ گيو به
 ورسپاري او فرانسويانو ورسره منلې ده چې هغې ته به امریکا سیاسي
 پناه ورکوي. دا معامله زموږ په گټه ده ځکه چې د تاتيانا سرده
 ک.ج.ب ډیر اسرار دي، هغه به ټول غرب ته ورکړي. اوس به د هغوی د
 وتلو بندوبست وکړو. « ما وویل، « دا خوبی شکه چې تاسو بڼه گټه
 کړې ده، خوزمایی پرې څه چې ستا سره مرسته وکړم.؟ » شه به ځي
 وویل، « زه په خپله دې خبرې ته راتلم. په دې ما مله کې بله گټه د ډاکټر
 زروږ خوشې کیدل هم دي چې تاتيانا راسره منلې دي. اوس به راشود
 وتلو پلان ته چې تایی هم د یوې برخې ذمه وهلې ده. « شاترینه او چته
 پاڅیده، ساعت ته یې وکتل او ویې ویل، « دا خو په رښتیا هم بڼه ما مله
 ده، هم فرانسو خوشاله، هم تاتيانا او هم محب الله خان » او بیا یې
 پسڅند وکړ، « زما وجود ته ضرورت نشته. « شبه ځي اریان اریان ما ته
 وکتل. ما وویل، « په دې ما مله کې ته هم شریکه یې. د سرڅکان ترپله
 به موته رسوي، په لار کې پاتکونه دي، خو که ته راسره یې نوستا زور
 خو په سالنگ کې ما ازمیلي دي چې څنگه په امنیتي مقاماتو جادو
 کوي. « شبه ځي په خبرو کې راگډ شو، « ما ته دا ټول معلومات شته، زه
 په خپله یو وخت د روس سړی وم. « ما په زړه کې ویل څوک څه پوهیږي

چي اوس به هم يې، خوځه مې و نه ويل. شاترينې ما ته د ملامت گوته
 ونيوله، « بسن نو ته دومره په ځان غره يې چې زه به ستا د پاره خدایي
 خدمتگاري کوم او که د سالنگ د واورو نه د بچ کولو اجوره غواړې؟ ».

ما ته هم غوسه راغله او هم په دې وشرميدم چې شتاترينه به په رښتيا
 همداسې فکر کوي. بې واره د ځايه پاڅيدم. د سرو مصنوعي غاښونه
 مې وايستل، شبه خي ته مې گوزار کړل. بریتونه مې په داسې زور
 وشکول چې نژدې مې شونډه ورسره شلیدلې وه. د سترگونه مې هغه شنه
 گاتې په داسې شواخون وايستل چې اوبنکې مې په مخ ماتې شوې. د
 لينونتوب څپه راباندې راتله خو ناڅاپه د خپل تحصیل د وخت د
 سایکولوژي د استاد دا خبره رايا د شوه چې ويل يې، په هغه ساعت چې
 ډير په غوسه يئ او د کومې وړانکارۍ او انفلاق ویردوي، نو شونډې
 سره وگنډئ او د ځانه سره په ورو ورو د يونه ترلس پورې حساب وکړئ،
 بيا بيرته د لس نه يو ته راشئ، و به گورئ چې غوسه په مدار مدار
 کښينې. نو ما هم د شونډو لاندې خپله وظيفه شروع کړه او بيا بيا مې
 گردانوله، ترڅو په رښتيا مې هم روح په کرار شو. شبه خي او شاترينه
 دواړه په يو قسم غير طبيعي انداز راته ځيروو او خاموشي د حدنه او برده
 شوه. ما وويل، « ډاکټر زروور بيشکه چې زما ملگری دی او خدای شته
 چې زه دده د مرگ په غلط خبر تردې حده سرسامه شوی وم چې شفاخاني
 ته يې بوتلم. خو چې شاترينه نه ځي، زه هم نه ځم. د سرخکان د پله پورې
 به درسره لاړ شم، تاسو به خپل اطمیناني قوماندان دوست ته وروسپارم

چې په خیر خیریت موان تر پینښوره ورسوي، خوزه بیا بیرته کابل ته
راځم. که شاترینه نه وځی نو ما هم پاتې بویه. « شبه خی وارخطا شو،
« تر سرخکانه به څنگه ورسیرو؟ » بیا یې ماته په قهر وویل، « تاخولوز
کړی و، د لارې نقشه خوتا جوړه کړې وه، زه خویوازی د تاتیاناد
موافقې او تصمیم مسئول وم، اوس به هغې ته څه ځواب وایم؟ » زه غلی
پاتې وم او نور د خبرو حاجت هم نه و. د پلان د ځنځیر اصلی کړی همدا د
کابل نه د سرخکان تر پله پورې رسیدل وو. شبه خی هم زما په شان حیران
ناست و. شاترینې ته مې کتل، په هر کاته مې ددې د بنایست ځلا زیاته
لیده. په انګویې نه پوهیرم د شرمه و که د قهره، د هغې مشهورې لنډی
په وینا، د سرخی خاصه غوړیدلې وه. ورو ورو راغله او زما په سر یې
لاس کیښود، « ظالمه، ته دا څلور کاله چیرته وې؟ » او بیا شبه خی ته
موسکه شوه، « بس ډاکټر زما وکیل بالتوکیل دی. چې دی په ما دومره
اتبار لري چې پش شازماله خوا ذمه وهي نو توکل په خدای. » شبه خی
چې هیڅکله مې دده تنډه بې گونځو نه وه لیدلې هم موسک شو.
شاترینې خپله چوکۍ ما ته دومره رانژدې کړه چې بیا یې د سنځلود عطر
ورمه راخوریده. تر نیمې شپې مو د تینبتي پلان جوړ او څو ځلې گردان
کړ. شبه خی به په هر قدم او هر کبر لیچ کې نوی خنډ او نوی غوته را
اچوله، چې که داسې شي یا داسې شي، بیا به څه کوو؟. بیا به مور په
گډه ورباندې تر هغې بحث کاوه چې د خنډ د هوارولو لار به مو پیدا کړه.
مگر په دې پوهیدو چې ډیر داسې واړه کبر لیجی هم شته چې مور یې

اتکل نه وي کړی. خوشبه خي ويل، «غوته هله پرانیستل کيږي، چې پرې واوړې، توکل په لوی خدای.» ها او شاترينې دواړو، زده فکر کوم چې یوې خبرې ته وخنډل او هغه دا چې ملعون شبه خیه! ته خدا زده د خو دولتونو جاسوس یې، ستا یې د خدایي توکل سره څه کار؟ البته ده ته مو هیڅ ونه ويل او دده هم سر پرې خلاص نه شو او یا به دومره هوښیار و چې مور او زموږ انگیرني به ورته د ماشومانو لویې ښکاریدې. زما خدا ختمه شوه خوشاترينې لاخنډل او ما ته یې گوته نیولې وه. زده حیران وم چې څه خبره ده، خو چې پام مې شوه د مصنوعي گاتې د لرې کولو نه پس مې لاهم او ښکې په مخ روانې وې او چې خدا مې ورسره کوله نو عجب شی رانه جوړ شوی و.

د تینبتي نه پخوا ورځ مې د شاترينې سره د کابل آخري دیدن وکړ. واوړه لاڅپولې څپولې وریده او د ښار جم و جوش نه و، نه یې گڼه گڼه وه. شاترينې، لکه زما په زړه چې خبره وي وويل، «مرگ او واوړه دواړه پرده پوښ دي، خو زما خوښيږي. د سالنگ شپې، رایادوي،» او بیا یې خبره تیره کړه، «هغه شین تاغی چیرته دی؟». ما ويل، «په پښور کې دی او ډیر درېسي خپه دی.» دې ويل، «زه هم ورپسې خپه یم.» بیا نو دواړه همداسې خاموشه دده افغانان په بازارونو وگرځیدو، د سپین زر هوتل نه په شهرنو ورشیود شوو. ددې د پلار او ورور پوښتنه مې وکړه. معلومه شوه چې ورور یې د روسیې په لار جرمني ته تللی او پلار یې مړ شوی دی. ما نه غوښتل چې چکر ختم شي خوداد شهرنو په تم ځای کې

بس ته ودریده. زه په زړه کې خوشاله وم چې د کور د تگ ست به وکړي.
خو چې بس راغی دې په لاس خدای پامانی راسره وکړه او وروپې راته
وویل، «سبا به سره گورو.»

لسم څپرکی

خلک د قوماندان عبدالحق د کارنامو کیسې ډیرې کوي او دده نه یو
افسانوي قهرمان جوړ شوی دی. رښتیا هم دی د روسانو د لکې لاندې
لوی اغزی دی، مگر زما خپله دیو دورک نومی مجاهد، تورن
عبدالرحمن سره ډیره جوړه ده. دیرس کله عبدالرحمن نه په جوسه پهلوان
دی او نه د خبرو پرانگ. نه د قاری بابا په شان پلن دی او نه د حقانی په
شان ببر. یو عادی تورن دی چې د عسکری په طریقه جنگ کوي. ده په
مصر کې د چریکی جنگونو درس لوستی دی. لاپې نه وهي د خپلې
ماتې او تښتې کیسې په لادیر خوند کوي. ږیره یې تر هغې صفا خریله
چې دده د مجاهدینو ډلې په زاری ورباندې پرېښوده. خو اوس ورته په
کور کې میرمن په غوسه وي او یو روایت دادی چې کله یې ډبوی هم.
تورن عبدالرحمن هم د عبدالحق او حاجی دین محمد په شان د جبار خیلو
د خانانو د توکم دی خو چې ورته وگوري نو یو فقیر، خوار نجوکی انسان
دی چې زړه به دې پرې وسوځی. تاري لونگی تری او خپلی په پښو
کوي. دی وایي چې افغانستان، په تیره د ننگرهار سیمه غرنی ده او
دلته یوازې غرنی وسلې ښه کار کوي او دده خپل شق هاوان دی.

دلته ده چې دده شاهکاري معلومېږي. دی وايي هاوان يوازينی
ميرنی دی چې د غره له هغه بل لوري نښه ولي. دده سره تل يو ورو کي
شلخی د حساب ماشين وي او د ننگرهار مجاهدينو به دده پورې ويل
چې د هاوان د يوه ډز د پار د يو ساعت قصيده پخوي. زاويه برابروي، د
هاوان ځای بدلوي، او ترازو ورسره وي او د هغې اړخ ته تيرېږي چې
د توغولو په وخت کې شورونه خوري. دا کار په داسې تکرار کوي چې د
مجاهدينو زړه خوړين شي. ترخو دی خپل غرنی تياروي، هدف بل ځای
ته رسيدلی وي او دده خواري او بوورې وي. خود ننگرهار مجاهدين
وايي کله چې د تورن د هاوان ډزو او وري نو ټول وايي «يو بل هم په کې کم
شو.» پوهېږي چې د نښې خطا کيدن نشته. قضا داسې راوسته چې زه
او دی سخت ملگري شوو. يوازينی افغان چې په ما خبرو چې ډاکټر يم او
تل يې مشورې رانه اخيستې همدا تورن و. او يوازينی افغان چې ما
ورسره د روسی د تښتې خبره برسيره کړه، همدی و. ده په عادي
خوارنجو کې غبرو ويل، «په کابل مې زور نه رسېږي، خو ته يې د
سرخکان ترپله پورې راوړسوه، نور به خدای هر څه اسانه کړی.»
د تښتې په شنه سهار په ټاکلی وخت چمن حضوری ته ورسيدم. يوه
لوښت واوره ولاړه وه. يو مردار خور، کور کړو پ و اگون د صدر بازار
يوه ترلي دکان ته نژدې دريدلي و. شبه خي د ډرايور په سټ کې ناست
و، په وار خطايی يې کله ساعت ته او کله چارچاپير کتل. زه چې
وروختم د شاتني سټ اشاره يې راته وکړه. درې قطاره سيتونه وو، ټول

شليدلي، گور گور او دلته هلته د پلاستيک نه د پروري په شان وابنه
 راوتلي وو. زه يې آخري ته لارم. هلته په گوټ کې يو هسې تش کالبوت
 په کمپلې کې تاو په سيټ باندي اوږد غځيدلي و. سترگې کور اغې
 راوتلې او شونډو يې تور پتري نيولي وو، داسې چې پاسني په کوزني
 تقريباً سرين و. تيار د يهودانو هغو سکليټونو ته ورته و چې د نازي
 آلمان د مرگ له کمپونونه راوتلي وي. ما ويل دا به هماغه فرانسوي الان
 گيو وي چې لوږه او شکنجه پرې تيره شوې ده، خونري او کمزوري
 موسکا يې آشنا لگيده. ما د زور په پيژندو نژدې چيغې کړې وې چې
 شبه خي راباندي د ډرايور د سيټ نه غږ وکړ، «غربه نه باسي» زما سره
 سودا شوه چې دا مر ژواندي شي به څرنگه د ځان پسې راکارو؟ شبه خي
 د ځانه تيار بریتور ظاهر هویدا جوړ کړی او د دوو سره تير راتيرو سرو
 بيرغونو نښان يې په روسي پکول وهلی و. په همدې وخت کې يوه
 کوچاني پيغله د پڼو په ژغهار موټر ته راوختله. ټيک او پيزوان يې
 ځليدل. اوږد سور الوان کميس يې د گنډ د پاولو شرنگهار کاود او د تور
 ټکري لاندي يې پيکي په ټنډه راخوړو، د لونگوبوي يې ټول موټر په
 سرونو. سخته بنايسته وه. توري برندي سترگې، چپه او بنستي تيرد
 پانه. مافکر کاود چې خواره کې غوليدلي او په واگون يې د کرايي
 سرويس گمان کړی دی. خود شبه خي د التفات نه پوه شوم چې زمور د
 دلې ده، خو څوک ده؟ که تاتيانا وای نوروسي سينگار خوداسې نه
 وي. بايد شونډې روې سرې رنگ کړې، په مخ د اندازې نه زياته سرخي

وهلې، د قره قلی پوستکي خولی او بالا پوښ او د سره ستوري نښان به
یې په خولی وهلی وای. خو هغې په هماغې کوچانی، رسا پښتو
راباندې غږ وکړ، «لالا، ته دې مینځوي سیت ته شه چې زه مې د خپل
مریض سره کښینم.» د تاتیانا سره یو د دوه تاره بریږې سره یو هزاره گي
هم و چې په مینځوي سیت کې زما سره کښیناست. پوه شوم چې دا
هماغه فرانسوی الن گیو دی چې په کابل کې یې د عکاسی په وخت کې
نیولی و او تاتیانا ورنه اقرار اخیستی و او په تلویزیون کې هم خلکو
لیدلی و. شبه خي په ډیرې وراخطاېی ساعت ته کتل. زړور نري زگيروي
کول او کوچانی هم رنگ الوتې ښکاریدله. شبه خي د وروستی ځل د پارډ
ساعت ته وکتل او موټر یې چالان کړ. په همدې وخت کې وو چې شاترینه
د یوډ بکس سره د جادهء میوند له خولې راښکاره شوه. زه ورکوزیدم چې
د هغې بکس ورسره واخلم، خو شبه خي مې په لاس لارډ بنده کړه.
ساده نیولې راوخته او په اول سیت کې د ډرایور څنگ ته کښیناسته.
موټر د جلال آباد په لوري روان شو. یو قسم د بیم نه ډکه د خاموشی
فضا په ټولو خورده وده او غیر د زړور د نري زگيروي نه، حتی د تنفس
ښکالو هم نه راتله. اوله تانه په ماهیپر کې وده. د خاد سړی راوخت،
یوډ پښه یې په رکاب کیښوده او هر د خوا یې وکتل. د شبه خي په ستوري
یې شک راغی، خوبیا یې چې دده نورو بې سلوکه جامو ته پام شو چې په
یوډ پښه کې بوت او بلې کې خپلی، او برد لیلامی کوټ اغوستی او هغه
یې په وندنی په ملا پورې ټینگ کړی، موسک شو او که موټروان ورته

چندانې دلچسپ ښکاره نه شو، سترگې يې په شاترينې ولگيدې. د
 قدیمي پیژندگلو ځلايې په سترگو راغله، «کجا به خیر رفیق ترینا!»
 خادیسټ شبه خپه اشاره وکړه، «ای کیس.» ترینا وویل، «مه نمیدانم
 چطو ده بلای ای موتر غرازه ماندیم. بخیالم ادې زنک که ده پشت کت
 شوهر بویگینش شیشته، ایره اندریس کرایه کده و آلی از ما مردم کرایه
 جم میکنه. دریورم دیوانه س و چنان مې دوانه که عاقبت ماره خدا بخیر
 کنه.» بیا دواړو وخنډل. خادیسټ موتر ته راوخوت زما د هويت پانه يې
 واخیسته د خولې نه يې دووډ کابوی راته. عکس يې زما سره مقایسه کړ
 او په پته خوله يې بیرته راکړه. د هزاره گي د هويت پانه يې هم وکتله،
 ډېر د شیبه يې کله عکس ته او کله ده ته کتل او بیایې وخنډل «بخیالم او
 کابل گنده شده که جلال آباد میری؟».

زده ویریدم چې اوس به الن گیوڅه وایي، ځکه د هغه خوتکی پارسی
 او پښتو نه وده زده خو یا به يې هسې په هزاره گي مسخرې کولې او یا به د
 شاتني سیت نه د پاولو شرنگهار او کوچاني پیغله نظر هزاره گي ته
 ورته ډیر د دلچسپه ښکاره شوې وي، د هويت پانه يې بیرته ورکړه او
 گویا دده پوښتنه ځواب غوښتونکې نه وده. چې تاو کړې کمپلې ته يې پام
 شونو د هغې پیڅه يې بیرته کړه، «او هو، ای پانقروغه کجا میبرین، ای
 خوبندی واری مالوم میشه.» تاتیانا ځان ناگاره و اچاوده، مانازه خوپه
 پارسونه پوهیږم او په زگیروي زگیروي يې وویل، «هو، ورورده، خدای
 دې په ځوانی برکت که، مریض مې راوستی و، په چارصد بستر کې يې د

خدای وسې ورباندې وکړې خود خدای رضا به وه، اوس یې میالی صایب
 ته بیایم چې که پیران راوننگوم او خدای یې راته جوړ کړي». خادیسټ
 د مریض نه کمپله یوڅه لرې کړه. د لاسونو او ډډو پتري وهلي زخمونه
 یې چې ولیدل نو په کړکیچو پښتو یې وویل، «ادې، دا زخم کې د جنگ
 او چاقو دي دا څوک کیلی یې؟» کوچانی ورته ویل، «ورورده اهیچانه
 دي کړې دده خپل قسمت به کوته و، بس ځان وهي او په ځان چک
 لگوي، اوس یې میالی صایب ته بیایم چې که خدای یې لیونتوب ښه
 کړي نو نذر مې ایښی چې یو ښه پسه به خیرات کړم.» بیا یې د جیب نه
 یو موټی وچ توتان راوايستل، «واخله، دا و خوره چې خوله دي لږه خوره
 شي، ته هم د مور الواد یې او هغه خواره کی به څومره درپسې خپه وي
 چې په دې یخ کې د خدای او اسلام خزمت کوي!» پرچمي په ناغیري
 توتان په موټي کې واخيستل خو لاهم مریض ته ځیر و. زمور ترشاد
 موټرونو قطار ورو ورو اوږدیده. پرچمي کله مریض ته او کله کوچانی ته
 کتل. زما په خیال د کوچانی ښکلایي زړه وړی و او تیاره مړی ورته
 ښکاریده. یا به په یوه واگون کې د دوه مرد پنج پدرد او ارجلو سپرلیو
 موجوده گي ورته اشتباهي ښکاره شوې وي. زمور شاته د موټرونو
 هارنونه وو. خادیسټ د موټر نه د ښکته کیدو په وخت کې شاترینې ته
 وویل، «تریناجان، مام کت تان جلال آبات میرم، شما صبر کنین، که مه
 بکس خوده بگیرم. مه امرای ادې زنک یک دو گپ دارم.» بیا نو ښکته
 شو او یوه شیبه پس، لکه چې بل سړی یې په ماهیپر کې د ځان په ځای

موظف کړی وی د یوه تور بکس سره بیرته راوخوت او درایور ته یې
دروانولو امر وکړ.

اول خوزمور په سیت کې کښیناست او د ترینا سره یې چې په اول
سیت کې وده مرکه شروع کړه، « ترینا جان، اینالی فامیدم که مارکس
تحلیل درست کده بود که انقلاب آسان خونگه کدن او مشکل اس. »
ترینا وویل، « راس گفتی. انقلاب که آمد باز دینا میزم خوده داره و
بسا که راهی ره بگیره که گرداننده گان انقلاب نه اوره پیش بینی کده
باشن و نه اوره کنترول کده بتانن. مگم رفیق رزم نیا، کار مل مغز مغز
مارکسه بلد اس و از عمق به سطح اوره ده کنترول داره، امین فاشیست
واری نیس که هی سره میبرید. » خادیسست د موافقې سر و خوځاوه اود
هغې د تسلی د پاره یې زیاته کړه، « روح شوهر مبارزتو، شاد باد، مام
نچک امین و امینیان را زنده نمائیم. »

په سروبی کې بله پوسته وه او بل خادیسست د منصبدارۍ په یونیفورم
کې راوخوت. د رزم نیا په لیدو یوڅه حیران شو خو ځان یې راټول کړ،
عسکری سلام یې ورکړ. رزم نیا هم په لاس سلام ورکړ او ویې ویل،
« هموادی زنک که ده پشت همراي یک مریض شیشته، هر دوی شان به
نظر مه اشتباهی استن. »

منصبدار وویل، « کاغذایشانه چیک کدین؟ » رزم نیا وویل، « هر
چیز چیک شده، مگم مه فکر میکنم که ای زن زیبای جوان همراي ای آدم
که یک پایش ده لب قبر اس، هیچ جور نمایه. تویک وار برو، ببین. »

منصبدار شاتني سيت ته لار، د کمپلې پيڅه يې بيرته کړه او د مريض په ليدو يې تنده تروده کړه. بيا يې کوچاني او دهغې ځوانی او بنکلا ته وکتل، سريې و بنوراوه او بيرته دويم سیت ته ستون شو.

د موټر نه د کوزيدو په حال کې يې وويل، «رفيق رزم نيا، ياره بيشک که اټاک استی، برو نوش جانت.» او يولاس يې د بري په علامه وچت کړ، «برادر رزم نيا، همه چيز در خدمت انقلاب!» بيا يې نو شاترينې ته لاس ورکړ، «پيروز باشيد.»

رزم نيا بيرته د کوچاني سیت ته لار او دهغې په څنگ کې کښناست او موټر د سروبي په درې ور خلاص شو. مور ټول په پټه خوله په ويره کې وو، خو چې شا ته مې کوچاني ته کتل هغې د رزم نيا سره خورده مرکه روانه کړې وه. خاديسټ د خپل تور بکس نه د وود کابوټل ايستلی و او غورپونه يې ورنه کول. هغې په خندا ورته وويل، «دا څسې دی چې دومره مردار بوی يې ځي؟» خاديسټ، بوټل د هغې خواته نژدې کړ او ويې ويل، «دوا دي، د هفتادو دو مرض علاج دي.» کوچاني وويل، «زما خاوند ته به يو غورپ ورنه کړې؟» خاديسټ وويل، «هغې سې کوي، د بيمار په لحاف کې خپول ځان مه واچوده. توو خورده که عيش وکې.» کوچاني وويل، «زهر نه وي چې ايسته مې د دنيا نه تيرد کې.» خاديسټ يو بل غورپ ترې تير کړ، «کې زهروی بيان که مامول وکې.» کوچاني لاس ورتير کړ، بوټل يې ترې واخيست، يو وړوکی غورپ يې ترې تير کړ او په تريو تندي يې خپله مری ونيوله، «دا خوبيدر که ترخه

دي! «خاديست کت و خندل او بل غورپ يې وکړ. موټر د الکولو
 بوی په سراخيستی و. شاترينې خپل سينگار کاوه، هينداره يې مخ ته
 نيولې وه او شونډې يې سرې کولې. په هينداره کې يې يو نظر خاديست
 هم خارده او کله به چې آينه ما ته برابره شوه نو خپله خورده موسکا يې
 رالوروله. يو وخت مې پام شو چې خاديست لاس د کوچاني نه تاو کړی
 دی او هغه شکايت کوي، «پام چې مريض رانه ژوبل نه کړې، لږ لږې
 شه!» په خواب کې يې هغه بيا بوتل شونډو ته ورنژدې کړ. اوس نو سړی
 نشي خوروی کړی و په زور يې ورباندې بل غورپ وکړ. د کمپلې نه د
 زړور نری زگيروي راته او کوچاني يې په مخ لاس تیراوه. خاديست
 لگياو په لاسونو يې ددې ټټر لټاوه. شبه خي شاته وکتل او د کوچاني
 بيبا که موسکا يې چې وليده نو بنکاري چې يو څه مطمئن شو، بس
 اکسلټير ته يې لته ورکړه او دا بدله يې شروع کړه، «اې سربازد ياره،
 خيژد په مور چل باندې + بيا به دې اوده کمه...»، خودا بله برخه به يې
 ورو د خانه جوړه کړه، «بنه بنايسته کمپل لاندې.» د کوچاني له سيته
 غير د زړور د زگيروي نور غبر نه راته. د کمپلې يوه برخه په خاديست او
 کوچاني وپرده وه او هغوی سره بنور بدل. داسې پوه شوم چې خاديست
 نشه دی، د کوچاني سره يې لويې شروع کړي او هغه هم ددې حالت نه
 راضي ده. واگون کله د سيند يوې خواته او کله بلې خواته تيریده.
 شبه خي د شاترينې سره مرکه کوله خوزه يې هم په غور و هلم، «په دې
 سيند کې ما ډير د مزې ماهی گيري کړې ده. دلته په گردابونو کې ډير

لوح کمان پیدا کیری. یو وختې مې یو ماهی په کنجک کې راگیر کړ خو
د خدای وسې مې وکړې، پاس مې راخیژولی نه شو. ماهی دې هغه وخت
نیولی دی چې سپینه خټه د اوبو سرته راووخې ترڅو د اوبو لاندې وي،
ماهی ستانه دی. دا ماهی ډیر کفار و او هیڅ نه راخوت. زه دیو د شوروي
انجنیر ډرایور وم. هغه هم لري کنجک اچولی و. چې زه یې ولیدم چې د
ماهی سره پهلواني کوم نوراغی او لاس یې زما په اوږد کینبود او ویې
ویل، زور مه وهه، تار ورکړه. نو ما هم یوڅه مزې سست کړ، خو ماهی
دومره زور و چې د مزې په تیریدو مې نژدې گوتو او راخیستی و، خرڅ
همداسې خلاصیده او ما د ماهی سره لږ او برمنډې وهلې. شوروي
راباندي غبر کړ، اوس یې په مدار مدار درکاره. نو ما مزې تر هغې رابنکه
چې شخ شو. شوروي وویل چې که نور نه راځی نو بیا تار ورکړه. چې دی
یې کاري ته تار ورکړه او چې دی ودریږی نو ته یې راکاره، خو هیڅ وخت
مزی درنه سست نه شي. لنډه دا چې ماهی مې راوايست، یره د دروغژن
خبره پنځه منډه به خوت، خوزما لاسونه یې هم زده زخمی کړل. «
ما فکر کاوه چې خاديست به نشه ویده وی خو تیروتی وم، ځکه د
شبه خي د کیسې په آخر کې هغه غبر کړ، «زه هم همداسې یو ماهی گیر
کلی یوم، خو شوروي نیشته که چل ووايي چې سینگه وباسم. «زما زړه
ډیر تخنیده چې ورته ووايم چې د ظالم بچیه شوروي دې غیر کې پرته
ده. شبه خي بې ربطه خواب ورکړ، «د سرخکان پول نژدې دی، همدا دوه
پیچومي پاتې دي بیانوله خیره هوارې ته کیږو. په سرخکان کې به د

غرمې دودې وخورو. «خاديست غبر کر، «دودي ماته پريده. زې د تاسو
 تول پيسې به ورکوم. «د کوچاني خوابي غبر راغي، «خير ويسې سرپه،
 د تادوا خوپه ماتک پتري ولگيده. ته خودې په دې تورې بنې کې لږه
 نوره دوا راته وگوره!» خاديست د لافوپه لهجه وويل، «دوا دير دي.
 نور هوتل ته لال شي، زې او تا په واگون هم دوا وخورو، هم دودي.»
 چې د سروبي له تنگو کړليچو ووتلونو بيا ژمی نه و، د پسرلي پسته
 هواو، د سرک دواړو غاړو ته د غزانو ونې مخکې ته راشلمې شوې وې
 او لروبر، هوا د مخکې او اوپړد خاوره وه. د کابل سيند غاړې تر غاړې او
 بې غورمبهاره، آرام بهيده او نري لښتي ترې دلته هلته باغچو ته بيل
 شوی وو، پتي شنه وو. د سرک څنگ ته خال خال کوډلي وې، د ځينو
 مخې ته اخير شوې سفه وه، يو چيلم او يو، کنډول په سر، د اوبو گړی يې
 هم گوټ کې ايښی و. داسې ښکاريدل چې د دهقانانو ديره وه. زده چې تل
 په همدې وخت کې د کابل نه په دې لارې جلال آباد ته راغلی يم چې دې
 ځای ته رسيدم نو د زړه نه د کابل ساړه او کنگل وځي. په اول ځل چې زما
 کنگل مات نه شو، څلور کاله پخوا هغه ژمی و چې د شين تاغي سره د
 کابل او ورسره د شاترينې نه تښتيدم. دويم ځل يې همدا اوس و که څه هم
 چې شاترينه را سره وه او د تښتې چانس هم و، مگر په زړه مې د ويري
 کنگل ولاړ و. پخوا خويوازي زه وم، اوس د نورو خو لاشه کوي د
 شاترينې د ژوند مسئول هم زه وم. د واگون هرې سپرلي د ټاکلي پلان
 سره سم خپل مسئوليتونه پوره کړل، يوازي زه او فرانسوی الن گيو تر

اوسه د خير په غونډې ناست وو. هغه خوبې هغې د خدای کالی و او دا
 د مامه د همدې د پاره جوړه شوې وه، مگر زه خو لوبغاړی وم، او اوس چې
 زما د کار نامې وخت رالڼدیده زما غړي تنبیدل او په ټوپونو وارخطایي
 ته ورلڼدیدم. په سلهاوو بې ځوابه انډیښنې : که خادیسټ د نشې په
 بهانه هر څه کشف کړي وي؟ که شبه خي مور ټولو ته یو زبردست پلان
 جوړ کړی وي چې په یو وار موک ج. ب ته وروسپاري. د شبه خي د کب د
 کیسې یو د معنی دا هم کیدای شي چې مور ته یې د شوروی د ک. ج. ب
 په سلا ان تر سر ځکانه تار را کړ او دلته مو د سیند نه راباسي. د ژان
 ژوزې یو د خبره دا هم وه چې په خپله په ک. ج. ب کې دوه درې ډلې دي
 چې هر د یو ډلې ته لومې ږدي، تاتیانا خرخر د یواد یوې داسې ډلې وه
 چې د څیر ژنسکی د مکتب په اصولو روان وو، لور منصبونه همدوی
 لرل، ددوی اولاد په خاصو مکتبونو کې روزل کیدل او رخصتی یې په
 اروپا کې تیروولې، خاصې مغازې یې لرلې چې په هغې کې د هالینډ او
 فرانسې نه بهترین خروستال یا بلوري لوبښي او کوچ چوکي، او ان د
 افریقي نه د آبنو سود لږگی د خوراک میزونه ورته راتلل. د پیر کاردان
 د کمپنی د کال د مود جامې، دا چې او د اوږې بنگلې یې لرلې. دا د
 تاتیانا ډله وه. بله د ځوانو تعلیم یافته تکنو کراتانو ډله وه چې د خپل
 پرمختگ لاره یې بنده لیده او لوی منصب او امتیاز یې په کوم خارجي
 سفارت کې د ټیټې رتبې کومه سکرټري وه. دوی ته په ک. ج. ب کې
 علی البدل مخبران ویل کیدل، مگر پخپله د ک. ج. ب په داخل کې او د

فرانسوی ژان ژوزې په وینا په سیاسي بیرو کې دې ډلې هم خپل خلک لرل، چې د هغې سیالې ډلې یې پښې وهلې. په دوی کې یوه مشر د پخپله د بریژنیف لور وه. دا گویا د منورو ناراضیانو ډله وه چې د شولزینتسین، پاسترناک او یو کوفسکی آثار یې لوستي وو او په دې عقیده وو چې د ک.ج.ب د وروستي مشر، لاورنتي بیریا، د اعدام سره نور نو د زرو میرزایانو دوره ختمه ده. شک یې مه گڼه چې شبه خي د همدغو سپری وي. په ده کې دومره جاسوسي او جاسوس گيري، هم په میخ او هم په نال وهل اغبرل شوي وو چې پخپل پلار یې هم هیله نه کوله، نو په مور به څه صرفه وکړي. په ځان خو ویریدم چې، ویریدم او په دې کې زه بڼه تکره یم، خو اوس ورسره د شاترینې د ژوند ویره هم وه. سم دم ژوند یې و او ما په دې بلا اخته کړه.

مو تر په سرخکان کې په داسې ځای کې تم شو چې کین لاس ته موبول و او بڼې لاس ته څنگ په څنگ یو خود کانونه. اول خادیسټ کوز شو. نه نشه ونه څه، رک روغ په سد خپله ستوماني یې وایسته، د گوتونه یې تقونه وایستل، لکه خیشت سپی چې ځان څنډي، سړیې و بنوراوه چې د نشې پاتې شونې له سر نه وشیندي. بې له دې چې شاته وگوري، ویې ویل، «تاسو شور نه خورین،» او مخ په رستوران ور روان شو. مور په مو تر کې پاتې شوو. عجیبه دا چې د حکومتي قواوو یو اوږد قطار هم لږ لږې ولاړو. شبه خي کوز شو او لرو بریې توس وواهه، چې بیرته راغی نو رنگ یې زیر تنبیدلی و. په نیولی غبر یې وویل، «قطار جلال آباد ته

روان دی. یو سړیې دلته او بل سړیې نزدې درونتهې ته رسیدلی دی. «
 ټولو سترگې په ماخنبې کړې وې. ما خپل پلان بیان کړ، «شبه خیه، چې
 ډوډی راغله نو ته به په کوم چل مو تر د بنار نه کوم گوبنه ځای ته
 وباسې. زما نږبه د سرخکان د پله نه ها غاړه مور سرد یو ځای کیري.»
 کوچانی تاتیانا، بد بد راته وکتل، «تا د سرخکان پول بنودلی و، اوس
 مو د پله نه هم تیروي؟» ما ویل، «هیڅ پلان و اتر پروف نه وي، مور خه
 پوهیدو چې ستاسو پوځي قطار به د سرخکانونه ان تر درونتهې پورې
 رسیدلی وي... زما تورن خبرداری راکړی و او ما هم تا ته وویل چې د
 پله نه دې خواد شوروی پاچایي ده. بله دا چې ستاد عاشق خاد است نه
 ویریرم چې دستوري راغلی نه وي.» بیا مې نوددې دپاره چې د ملگرو
 ترور تیا په کرار شي. په کرار د وویل، «زروړ خانه، څنگه یې؟»، هغه
 سرد کمپلې نه وایسته. د پخوانی خوش طبعی موسکا به یې په شونډو
 تیرد شوی وای خوارمان چې شونډې نه وې، خوشترگې یې په رضایت
 چونگې کړې ما وویل، «رای مه وهه، ډیری لارې، لبر و لارې» خوزه
 پخپله په خپلې خبرې باوري نه وم. شبه خي ته مې کړل، «مور باید
 تر د غونی ما بنام دلته رسیدلی وای، تالکه چې بیرد وکړه.» او مخکې له
 دې چې د هغه عذر یا بهانې شروع شي زیاته مې کړه، «تاتیانا، ډوډی
 به په مزې خورې، که کوم بل بوتل هم ورسرد تې کړې، غوري لا غور.
 شاترینې، ته دومره وکړه چې مور له دې سینده تیر کړې.» شاترینې په
 حیرانتیا وویل، «څنگه؟» ما وویل، «بس د رزم نیا سرد خه بابولاله

شروع کړه او همداسې په چکر چکر یې د پله نه تیر کړه، مور به درپسې
یو. «

خادیسټ راوړسید او ترشایې دوونفرو پتنوسونه او شکرونه راوړل.
شبه خي د خوشالی نه لاسونه وهرورل او د بوی د خوند نه یې پوزد
رابنکله. بیا یې په خوشالی وویل، « امر صایب، تا چه داسې ډوډی
راوړد نوزد به تاسو ټول هغه ځای ته بوزم چې ما خپل پنځه منی کب
پکې نیولی و، چې ډوډی خوند درکړی. « او موټر یې چالان کړ.
خادیسټ د دوو پیش خدمتانو سره راوخوت. شبه خي په رښتیا هم د
سیند داسې یوې غاړې ته نژدې واگون ودر او د چې اوبه تر غاړې
راتیریدې او په شنو وینو کې بهیدې. هاخوا گارې او لوبې پرېښې وې،
یو د یې داسې و د چې سر یې تیاره سفه و د. غیر له زرورنه ټول کوز شوو،
چا په مخ اوبه اچولې، چاستومانې ایسته، د هوتلی شاگردانو پتنوسونه
کښنودل، په خټ روان شول. خادیسټ پلټی ووهله او تاتیانا ته یې خپل
څنگ کې د کښیناستوست وکړ، خو هغه داسې کښیناسته چې دواړه
پښې یې یوې خواته وې. خادیسټ په حیرانتیا ورته وکتل، « چارزانو
زده نه دي؟ « زما زړه درز کړ. ک. ج. ب، لکه چې ټول افغانیات
ورښودلي وو خو پلټی و هل یې نه وو ورزده کړي. عجیبه ده چې څنگه یو
بې اهمیت عمل، یو د وړو کې سهود، د مرگ او ژوند د بیلټون کرښه شي.
مگر تاتیانا بې غمه معلومیده، ویې ویل، « تاسو یې دلته وخورئ، زده به
یو د مړی د ځانه سره واخلم، د خپل مریض سره به شخوند پرې ووهم. دا

دودورځي کيږي چې هغه خواره کي په ډوډي څکه نه ده کړې. «
خاديست په تيمی قابگي کې څه وريژي او د چرگ قورمه و اچوله او
تاتيانا ته يې ونيوله، «بوزد مريض ته ورکه، بيا پس به راشه. وعده
کوډ. «کوچانی، پاخیده، پتنوس يې واخيست او په زرد ورونکې
موسکا يې کوزده ته وکتل، «په دې شرط بيرته راځم چه يود پيال دوا
راکړې!» خاديست وويل، «پيال نه، بوتل راځوم.» زما زړه په کرار شو
چې له دې ډډه کې خو په خیر خلاص شوو. مگر خاديست شاترينې ته
چې هغې هم دده په شان پلتي وهلې وه وويل، «ای ادي زن خواشتماهی
مالوم ميشه، زن کوچی که چارزانو شيشتنه ياد نداشته باشه اتما کدوم
فسات ده کونش اس.» شاترينې وويل، «اصلش، ما و شمارد نبايد
واهمه بگيرد، نبايد که زیر هر سنگ فکر کنیم که گژدم اس. زن کوچی،
زن کوچیس، ما توجه ميدانيم که کوچی چه قسم ميشينه، پای دراز يا
به پالو، يا سر به تالاق. رای نزن رفیق، انقلاب بخیر همه اين چين هاره
هوار ميکنه، وخت کار داره که تمام مردم پنج پدره او غانستان کلش مثل
انسان شوروی یک دست شود.» په همدې وخت کې کوچانی تاتانیا
بیرته راغله او بیرته د پخوا په شان، دود پښې یوې خواته کښیناسته.
پونډی يې تر زنگنو لوڅې کړې، «داشنه رگونه وينئ چې پرسیدلي دي،
میرات برینبونه مې ناستې ته نه پریردي.» گویا هم يې د پخوانی
ناستي عذر کاوه او هم يې خاديست په خپلو سپینو پونډیو ورسور کاوه.
هغه د بکس نه بل بوتل راوښکه، سرې خلاص کړ، ښه مست غورپ يې

تري وکړ او دې ته يې وړاندې کړ. کوچاني هم نري غورپ وکړ او بيا يې
 سارا بنکله، «دا خودوانه ده سور او ردي، ژبه يې راوسوده.» شبه خي
 خوشيبي ورک و خو په وار خطايي بيرته راغي، «تاي ريج شوي دي او
 شتپني هم نه لرم.» خاديست له تيري نه کوز توپ کړ او شبه خي ته يې
 يوه بڼه خاپيره ورکړه، «پدرنالت خوک، چرا شتپني ناوردی؟»، بيانو
 يوڅه په فکر کې شو، «اگه ده يک سات پنچري رده نه گرفته بودی،
 همرايت خات ديدم.» د مازيگر او ماينام ترمينځ وخت و. خاديست په
 چرت کې لر او برگرځيده. داسې سر بداله وچې که کوچاني هرڅومره
 شرنګ وپرنګ جوړاوه او خني يې لر او برار تولې، دده ورته پام نه کيده.
 د حکومتي قطار موټرو هم چالانيدل شروع کړي وو او د لوگيو لوخړې د
 سرک په غاړه ترليرو ځايو پورې بنکاريدي. شاترينه خاديست ته
 ورنژدې شوه او د هغه سردي يې قدم وهل شروع کړل. څه ويل يې سره پيل
 کړي وو. مور نه شو او ريډلي خو ټول يې نتيجې ته منتظر وو. ورو ورو د
 چکر د تگ او راتگ فاصله زياتيده. خدازده چې شاترينې په څه ورته
 ويلي وي چې خاديست ودرید او کوچاني ته يې غبر کړ. بيانو دی په
 مينځ کې او پيغلي يې دواړو خواوو ته د پله په لور روان شول.

هغوی له پله تير شوي وو او په لاروان وو چې زده او هزاره گي الن گيو
 پله ته ورسيدو. هلته مو ځانونه د سيند د اوبو سره يوڅه نور هم بوخت
 کړل چې تره غوني ماينام شو او د خاديست او ملگرو درک يې معلوم نه
 شو نو مور هم وروځنبيدو د پله سر ته وسله وال محافظ ولاړو. دريز يې

کړو. د شناخت پانې مو ورکړې. عکسونه يې زموږ سره مقایسه کړل او بیا يې پرینودلو. د پله په بل سر کې محافظ بیا زموږ کاغذونه وکتل. د تیریدو سره سم مو هغې باغچې ته لار کړه چې د سیند د غاړې نه شروع کیده او تقریباً دوه جریبه دیوالونو ايسارده کړې وه. د باغچې په لړې گوټ کې د لو خود يوې کودلې نه دوه خرخادري راووتل. ماويل چې لارې محب گله، دا ټول احتیاطونه دې د کابل سیند يو ټول. یوه خرخادري د ترخ نه خپله تمانچه راوښوده او بل ته يې ويل، پخپله همدا دی» د هغه بل په لاس کې یوه اوږده چارده وه چې موږ يې پیشقبضه بولو او ځینې ورته سه ته وده وایی، هغه يې زما په ډوډي سيخه کړه او په اشاره يې کودلې ته ننه ایستلو.

هلته د تمانچې والا وویل، «که ډاکټر محب الله يې نوزما د امر نوم وښی» ما ته غیر د توکل نه نور څه نه وو پاتې، ومې ويل «تورن عبدالرحمن» نو دواړو و مو سل او روغبريې راسره وکړ. د تمانچې والا وویل، «دا هزاره گي خوبه فرانسوی نه وي؟» ما ويل «پخپله دی.» بیا يې پوښتنه وکړه، «بس که خیر وی هغه روسی کاسیرد، هغه بله پرچمی او د هغوی انډيوال به اوس زموږ د خلکو سره وي.» ما وویل، «ډرايور او زموږ ناروغ ملگری په موټر کې پاتې دی.» هغوی وویل «خدای به هر څه اسان کړی.» د وچې ډوډي ست يې راته وکړ خو ما ويل موږ په مارد نس خورلې ده. موږ يې هماغلته پرینودو او دوی ورک شول. د تيارې د خوریدو سره سیند هم راژوندی شوی و او یا به زما غور څک و، خو اوس

يې په غورمبهار شروع کړې وه. يا به د قطار د حرکت غبرو چې خدا زده
نن شپه به يې د جلال آباد د پارده خه بد زيری په نظر کې و. ډير وخت په
تورد کوله کې ناست وو چې د پښو بنکالو راغله او ورسره هماغه دوه
مجاهدين رانوتل. او بې مقدمې يې د خان سره په تياره باغچه کې روان
کړو. بيا نو د باغچې نه پټيو ته شوو، بنايسته ډير ساعت مو په نړيو
پولو، خوړونو او لښتو کې لا روهله. مجاهدين، لکه پيريان کله ورک
کله پيدا، خو مور ورسې وو او چې به رانه ورک شول، پخپله به مور ته
ولاړوو. په تيارې کې چاد چامخ نه لیده، بس تور سيوري وو چې په تور
چاپيريال کې به کله پټ کله بنکاره شول. د مهتر لام او ميندره ور په
دوسرکه کې زمور خلک راته ولاړوو. روسی گاز مو تر ته وختلو چې
دواړو خواوو ته يې اوږدې د لرگيو دود درې گویا چوکۍ وې. چې کتل
مې کوچانی او شا ترينه څنگ په څنگ ناستې وې، دې بل لوري ته
ډاکتر زور په کمپله کې تاو غځيدلی و. زه يې پښو ته کښينا ستلم او
الن گيو د تاتيانا څنگ ته کښينا ست. مو تر د قرغه يې خواته روان شو.
د مو تر په غولي درې توپک والا کښينا ستل چې دود يې هماغه زمور
محافظان وو. پس له ميندره وړه د قرغه يې پول بيا قرغه يې او بيا نو
چار باغ راغی. هلته يې مو تر و دراوه، څوک راکوز شو او زما نوم يې
واخيست. زه ورکوز شوم، که گورم تورن عبدالرحمن دی. چسپه
برگرندي يې راسره وکړه. ما وويل، «دود نور هم راسره وو، هغه څه
شول؟» تورن په خپل هميشه گي عاجز گنګی غبرو وويل، «ستا ملگرو

ويل چي يو خاديسٽ و. دهغه وظيفه همدلته ختميري، تاسو خپله لار
کوئ. « ما وويل، « هغه بل ملگري، هغه ډرايور څه شو؟ » تورن وويل،
« چي زما مجاهدين دستاسو د مريض پسې ورغلل، ډرايور ته يې ډير
انتظار وايست خو په آخر کې ستاسو مريض وويل، هغه پدر نالتي
جاسوس دی او نور ډيل نه دی په کار، خدازده چي چيرته ورک شو؟ »
ما پوښتنه وکړه چي: په دغه خاديسٽ څه کوئ؟ » هغه وويل، « زده نه
پوهيرم، يو څه معلومات خوبه ورسره وي، چي هغه ترې واخلو بيا به يې
توري بوري ته وليږو چي څه حکم پرې کوي. بهتره ده چي بيره وکړو چي
د گمبيري ډاگ په مخ کې دی او بايد په ملا آذان د مزار درې سپين
جومات ته ورسېږو چي له سيندو موپاکستان ته واوروم. » زده هم بې غبر او
غورډ بيرته سپور شوم او موټر د گمبيري په لوی ډاگ ورشيود شو. رڼا او
برقونه نه وو، يوه نيشټو کې مياشت وده چي کله به له وريځو رابنکاره او
کله پته شوه او تورن گویا په دليل موټر چلا وده خوداسې گړندی چي ته به
وايې رڼا ورځ ده. تاتيانا د شاترينې پورې نښتې وده او غبريې نه خوت ما
فکر کاوډ چي دا اول ځل و چي شيان ددې په کنترول کې نه وو او يوې
داسې ايندې ورته کومې خلاص نيولی و چي دې يوازي په کتابونو کې د
هغې جاج اخيستی و. په تياره کې د ډاکټر زورور څنگ ته د چوکي په
څنډه کښيناستم او په کرار کرار مې ورسره د زړه خواله شروع کړل. هغه
هيڅ نه ويل، کله به يې نري زگيروي وکړ او کله به وسونگيده چي پوهيدم
د هماغې پخواني مستې خدا سيوري يې و. لاس مې دده په ږنگيو

ويښتانو تير کړ او يو گوروت مې په گوتو کې وختل. سړی ډير زهير
و خو هيله خدای ته، اوس دوش او واي وخت نه و. د گمبيري د ډاگ په
تورده تياره کې، هرې خواته د سور لنډيو او خدازده کومو نورو ځناورو
سترگې رنې ځليدې او کله به يې د ساندو لړۍ روانه کړې و د چې له هرې
خوابه نورو ورسره غبرگوله. دا اول ځل و چې نه پوهيدم چې د غم احساس
و کړم، که د بنادۍ، که د ويرې او که د اميد. د باني چق په شان به کله د
يود او کله د بل پله درنده شوه او ماهم دا جرئت نه کاوه چې دا نديښنې
ملونې يود تکی ته واړوم. همداسې بڼه و، د ټولو احساساتو معجون.

ما په عمر کې دود داسې سيندونه ليدلي چې په حقه ورته خونړي
وايي. يو په بدخشان کې د کوکچې سيند چې پيغلې کله د ميندو او
پلرونو د ناخوالو د لاسه گواښ کوي، «خيدمه روی او ميکينم» او که
بيا يې هم همداسې سړي ته ورکوله چې ددې دخوښې نه و، نو په رښتيا
به يې ايسته ځان په کوکچې کې لاهو کړ او بيا به يې ايله مړی هغه ځای
پيدا شو چې کوکچه به د تورې په شان د مې ژواندي آمو، يا
دريای پنج په گيده ورننوتله. داسې خونړی سيند چې بنځې چې منگی
ترې ډکوي اول لکه د آس په شان لاس په شاور تيروي. او ورته زاری
کوي، «کوکچه نرد شپراست» ما ناد زمريانو په شان غيرتي يې،
يو منگی او به درنه په سوال غواړم او مه مې وژنه. بل د کونړ سيند دی
چې حيراني ده چې د هغې په غاړه ودرېږي او ورته گوري نو سيند د ژی
نه او چت بهيری، لکه افسانوی بنامار ټول مورې مورې دی او حيراني ده

چې ولې په غاړه نه ورڅیژی. د مزار درې نه بره د سپین جومات د کلي نه
یوه لاره همدې سیند ته ورکوزه شوې ده. موټر هم ورځي. پورې غاړه د
سرکانو منطقه ده.

یوولسم څپرکی

عبدالرحمن غوړونه څک کړل او ما هم لرې یو غررهار واوړید. ما ته
یې ویل، «بیرد وکړئ، لکه چې څه وړانې پینښ شوی دی. بس کښتې ته
څیژی». په همدې وخت کې یوه دوږه په سرک را روانه وه او د هغې نه یو
ډاټسن راپیدا شو، سیدد په مور راغی او د عبدالرحمن د وړاندې یې
فلمی بریک وواهه. یو مجاهد ترې توپ کړ او په ټولو یې غبر کړ، «قود را
روانه ده، زموږ مرکزې درې وړې کړ او دې خوا را روانه ده، لکه چې چا
خبر ورکړی. «عبدالرحمن ما ته کړل، «بس نو تاسو بیرد وکړئ، زد مخې
ته ورځم، د پورې غره نه به یې ورسره وډزوم چې تاسو ته د تیریدو موقع
درشي. «بیا یې د ډاټسن مجاهد ته وویل، «مرکزي په توپونو ویشتی
دی که څنگه؟» هغه وویل، «هم په توپونو او هم یې پیاړي کړې ده. موږ
شل تنه زخمیان شفاخانې ته بوتلل خو ډاکټر ملاریا هم لگیدلی دی
خدا زده چې څو مېرغه نور پراته دي. «عبدالرحمن وویل، «همدغه بیگاني
قطار حمله وکړه؟» هغه وویل، «نه د جلال آباد فرقې.» عبدالرحمن
خپلو مجاهدینو ته چې ټول شپږ تنه کیدل وویل، «درځئ ډاټسن کې
کښینئ، زد چې دا میلماڼه په کښتې کې سپاره کړم درسره ځم.» په بیرد
مو اول ډاکټر زروړور وڅیژاوه، بیا تاتیانا، شاترینه او بیا فرانسوی.

عبدالرحمن د خدای پامانی لاس را کړ. ما ته سودا ولویده، «ستاسو
 شفاخانه چیرې ده؟» هغه وویل، «د تور غره په یوې سمخې کې، د مرکز
 نه یوڅه لرې.» ما وویل، «ستاسو ډاکټر چې نه وي نو د مریضانو کار
 به څوک کوی؟» عبدالرحمن پس له یوڅه ډیله وویل، «هغه ډاکټر نه
 دی، د ملاریا ستنې یې وهلې، اوس په ډاکټر ملاریا مشهور شوی، خو
 بڼه و، غنیمت و. خدای را پښه کړې ده، زه به یې کوم. ما ته خودې یو
 څه راښودلی وو» ما وویل، «دارو درمل، پټی متی لرئ؟» ده وویل،
 «هر څه شته، د جراحی سامان هم شته او زه پکې تکړه یم. خدای
 پامان.» ما وویل، «ته یوڅه تم شه چې زه خدای پامانی واخلم، زه هم
 درسره ځم.» عبدالرحمن په حیرانتیا راته وکتل. زه بیرې ته کوز شوم او
 حال مې تیر کړ. دوی ته مې هدایت ورکړ چې څنگه او په کومه لار لار
 شي او چیرته به څوک ورته منتظر وي. د ځان سره مې فکر کاود، ژان
 ژوزې به خدازده د څو هیوادونو د جاسوسانو سره په سرکانو کې تیار
 ورته ناست وي. شاترینې ته مې وویل، «دوی به دې تر محمد گټه پورې
 ورسوي. هلته دې خپل شین تاغی تیار درته ولاړدی، زرو در سره
 واخله او د باجوړ په سالارزو کې د ډانډو کې د ملک خیر دین کړه زما
 انتظار وباسئ.» چې له کښتې کوزیدم، شاترینې هم راسره توپ کړ،
 «چې ته نه ځې، زه هم نه ځم.» ما وویل، «زه یو ځلې ځم د تورن مریضان
 گورم، تاسو به لا حرکت نه وي کړی چې زه به در ورسیرم.» خو هغه
 راپورې نښتې وه «ایله مې ټینگ کړی یې، نور دې نه پریردم. ته یې

جراحی کوه، زه به یې زخمونه گندم، یا یې ته گنده، زه به پرې پتی بدم،
 یا یې ټول ته کوه، زه به دې سیل کوم، خو جان جان، ما یوازی مه
 پرېرده! « زه حیران وم. عبدالرحمن راته کتل او ډاټسن چالان و. نومې
 شاترینه ځانته کړه او په غور کې مې ورته وویل، « ته پخپله گورې چې
 څه حال دی. اوس نو ستا خوښه چې که بیا یې مې نو در سره ځم او که
 پرېرې مې نو د تورن سره ځم او که د خدای رضا وده، سبا شپه په
 شین ټاغي کې سره وینو » عبدالرحمن راغبر کړ، « ډاکټر صاحب نجلی
 یوازی مه پریده، د مجاهدینو خو که اول وي که آخر انجام مرگ دی. زه د
 جنگی مریضانو په ډاکټری د تانه ښه یوهیرم. ورځه په مخه موبنه. « او
 موټر یې روان کړ. ماشا ترینې ته کتل او هغه لکه چې د عبدالرحمن په
 بیوزلی پوه شوه یا به یې فکر کړی وي چې که زه ددې سره لاړ شم بیا به
 نو د عمر تر آخره ځان ته شرمنده یم. نور اغله او په بې شرمی یې د ټولو
 په مخ کې په شونډو ښکل کړم او بې له خدای پامانی بیړی ته وختله. «
 ما په منډه ځان د ډاټسن پسې ورساوه.

د ولسم څپرکی

چې په سمڅې ننوتلو مجاهدینو یو مړی بهر ته رابنکه. مور لار
 ورکړه. مور هم ستړی وو او د سهاره موڅه په ډاټسن کې او بیا پیاده او
 په کرایي موټرو کې، ځان ایله مازیگرد تور غر سمڅې ته رسولی و. په
 سمڅې کې دود قوی لالتینونه لگیدلي وو او هرده خواز خمیان پراته وو. د
 وینو آشنا تروش بوی کوټه په سر نیولې، دلته زگیروی، هلته کریغې او

الله. يو قسم ته گډوډي وده. زه په مريضانو وگرځيدم، يوازي هغه مې شميرل چې وينې ترې بهيدې. تورن ته مې وويل، «ملگرو ته دې ووايه چې او به وويشوي.» يوه مجاهد وويل، «مور نرسان لرو، اوبه، هرڅه تيار دي. د ځينو وينه مود ترلو په زور بنده کړې ده.» په رښتيا چې په دې سمخې او دې حالت کې بده شفاخانه نه وه. اول مې هغو ويشتلو ته چې د درد نه ډير بيتابه وو، مورفين پيچکاري کړل، چې يو څه غوغا کمه شي. تورن ته مې په نوبت د زخمونو د مينځلو وظيفه ورکړه. بيا نو پرې لگيا شوم. اول مې د هډوکو توتې ترې راوايستې. په پښو او لاسونو کې دا کار اسان و خو ځينې د سر په کودې لگيدلي وو. هغه مې همداسې پرېښودل او د اسانونه مې شروع وکړه. بيا مې د هډوکو تيرد او مات شوي سرونه غوڅ کړل، که بيا به هم دومره لنډو او نه به به کو شيريدل داسې مې وتړل چې يو بل ته نژدې وي خو سره ونه لگيږي. د لرگو قالب مې ورواچاوه او بل مريض ته لارم. زموږ د جراحي د ډاکټر نصيحت چې هغه وخت مو وپورې خنډل اوس را ته معقول ښکاره شو چې په داسې حالاتو کې که څوک ستاسو په قضاوت د مرگ په درشل ولاړو، نو د هغه نه تير شئ، هغه راتينگ کړئ چې د ژوند تمه يې شته. يو داسې مريض د مجاهدينو ډاکټر ملاريا و. دی په اصل کې د ملاريا دواپاش و چې بيا په خلکو کې د ملاريا او کله هم د ډاکټر په نامه مشهور شو. دده نيمايي مخ د کوپړۍ سره تورل شوی و او کرار پروت و، ما ته يې کتل. ما ورته وموسل خو ترې تير شوم. چې بل وار مې پرې گذر وشو، سترگې يې پټې

وي او چايې زني تړلې. ورميرد سرد کوپړی نه هم مهم او سخت دی. د هغې په مينځ کې داسې ماغزه دي چې د لاس وروړل د برق د لوخ مزي سره لويې دي. تورن ته مې ويل چې داسې يې مضبوط پانسماڼ کړي، لکه چا چې په او سپنيز قالب کې اچولي وي. د سرد کوپړی پارچې بيرته پخپل ځای نه ورځي. دلته لوی خطر دادی چې گولی د ماغزو په حساس ځای ورڅښه شوې وي چې که مريض جوړ هم شي فلج شي. د هغې ايستل ضرور دي خو اسان نه دي که پنس د ماغزو يوه رينبکی، يوه گونځه وشلوي څه چې حتی بيځايه کړي د مرگ ويره شته. مگر د يوه اجنبی شي، لکه سرب يا وينبتانو موجوديت ماغزو ته د منلو وړ نه دی او حتی د گولی وزن هم د ماغزو توازن خرابوي. څه مې چې کولی شول هغه مې وکړل. د يوه مجاهد گولی مې په توکل راوايسته. خود يود بل په ماتې کوپړی مې پټی و تړله. د ماتو پښو او لاسونو که څه هم درد زيات وي خود دفع الوخت چاره يې اسانه ده. تورن ډير تکرده و. بس د هغو بکسونو نه يې لرگي پخوا تر پخوا جوړ کړي وو چې پکې دوی ته وسله راتله. زخم په يې پاک پريوه. لرگي به يې په مات ځای داسې ورپورې کړل چې زياتي به نه سره بنوريدل، مضبوط پانسماڼ به يې ورکړ. چا به چې ډيره وينه ضايع کړې وه هغه ته به يې سيروم ولگاوه، انټی بايوټيک ستنه به يې ورو لگوله. د يوه ويشتلې د لينگی وينه نه دريده. ده يې ورون سخت و تارده چې وينه ودريده. ما ورته ويل چې پام چې يو ساعت پس يې بيرته خلاصه کړې او که نه کوز لينگی چې وينه ورونه رسيری

مري. هغه راته و موسل، «بس ساعت ته گورده.» چې ساعت ته مې
کتل، د شپې يود بجه وده. ورو ورو يوڅه نظم انتظام پيدا كېده. چيغې هم
كمې شوې وې. تورن، زخمونه ولل، تړل او مجاهدينو ته يې چې څه وتل
څه رانوتل، هدايتونه وركول. بيا نو وارده سفرې كټونه يو يو راننه ووت
او د يو مريض سره بيرته ووت. آخري مريض يې چې ايسته نوزما ياد
شو او دهغه ورون مې خوشې كړ، وينه دريدلې بنكاريدده. تورن
مجاهدينو ته هدايتونه وركړل. مور د وارده ستومانه او بې خوبه وو، ديود
لوی آودان شيردان مور خوشې كړ او لاسونه مويو ځای پريولل. تورن
ما ته كړه، «كه په لار كې سپي نه وي نونشالا چې ټول په جاله كې زمور.
لويې شفاخانې ته رسېږي. زما په خيال بهتره ده چې ته هم لار شې، ته
شكر جرد يې، په بله لنډه لار به دې د سيند نه تير كړو.» ما څه نه او نو
و كړه خوده وويل، «مور ته خورا پيښه ده. نن چربانگ په دوسره كه
باندي عمليات لرو چې دانوي قوه يوڅه تروره كړو. زمور به څه عمليات
وي، يو دزدلته، يو بم هلته، بس د خرپ نه مو ترپ ډير دي، مقصد چې
د بنمن پود شي چې مور شته يو. دوی چې يو ډزو او وري نو هيڅ بې هيڅه
يې واني و تنبتي. بس ته څه، زه دلته پلان خو ورته نشم ويلي، هسې يو
څه كرواړې كوم. يو مجاهد به در سره حاضر باش وي، بيغمه څه.» د وارده
د سمڅي نه بهر راووتلو. زما حاضر باش ملا تړلی، د كلاشنيكوف سره
ولاړو. څه گرنډونه يې هم له ملا ځنگيدل او ددغو نانځكو سره ځانته
ډير په ځان غره بنكاريدده. سپورمې يو څه غټه شوې وه چې نه پوهيدم بڼه

زیری و که بد. تورن عبدالرحمن لاس را کر، شه ویل یې غو بنتل خو ما په
 شو ندو لاس کینبود او د مجاهد پسي روان شوم او دواړه د سپوږمۍ رڼا
 ته د تور غرد په پرېښود درونتي خواته شه رارغښتلو شه راښویدلو. د
 سردرود نه برده خواد سلطان پور د کلو په سر تیاره وده. هغه وختونه رایاد
 شول چې په ژمی به پسلونه ټول شوی وو او د گوري د گانیو نه به د کلو
 د پاسه لوگي په هوا کې، لکه ماران پرله او بنتل. د خلکو گڼه گڼه به د
 لالتینونو سرده له لیرې ښکاریدله چې وده نو ته به روان وو. هلته به چا په
 تفر، چا په پوله او ځینو ماشومانو به پاس په ونې تکیه وهلي وده، د
 حضرت باز یاسپین بادام سندرو ته به غور غور وو. د افضل شیرزاد
 دافر د رایاد شو چې: «خدايه خومره تیاره ښکاري، د وطن کلی
 ښارونه». لرو بر حتی د سپود غیا غبر هم نه وو. په ټینگ، لالا کلا، او
 د درونتي نه کوز د پوهنتون څنگ څنگ ته د کامې سیند ته ورکوز شوو.
 هلته مودمه وکرده او بیا مخ په کونړ روان شوو. د کوم ځای نه یو د اهنس،
 را پیدا شو، لکه چې تورن عبدالرحمن زموږ سر شته نیولې وده. د سیند نه
 پورې غاړه، د کونړ د سرکانو نه ناو د پاس او د چمر کنډونو له لاري
 محمد گت ته ورکوز شوم او بیا په کرایي واگون کې د باجور (ښار) او
 ماښام مهال د ملک خیر دین کور ته ورسیدم. خود شین تاغي درک نه
 و. زړه مې درزو کر. پخپله ملک صاحب کوم واده ته تللی و خوزوی یې
 راته وویل، «ستا گادي، د پنځه شپږو داخلي او خارجي سپرلیو سردنن
 غرمه سوات ته روان شو. ویل یې، «وشو» ته ځو.» زما چرت خراب

شو چي په دې تير آخر هر څه گډوډ شول. پلان خود او چي شاترينه او شين تاغي به وي او بس، خود انوري بلاوي څنگه دلته ورسره راغلي او بيا څنگه بي زما د سلانه وشو ته روان شول. خدا زده څه نور چلونه دي. په همدې سودا کې وم چې پخپله ملک خیر دین په یو جیب کې چې مشر زوی یې ډرایوري کوله د واده نه راستون شو. تر غاړې وتو. په خپل کشر زوی په غوسه شو چې ولې دې میلمه بهر درولی دی خو ما وویل، «ملک صاحب، زه پاتې کیدونی نه یم، ځم کوز که کوم موټر مې په سرای کې پیدا کړ، نوروان یم وشو ته.» ملک خیر دین وویل، «راځه دوډی وخورو خدای به هر څه اسانه کړي.»

دیارلسم څپرکی

د سوات دره د نورو نه یو دافرق لري چې هرڅومره چې بردخواڅې دره پراخېږي، په آخر سر کې دوشو په نامه هوارده ورشوده چې زیاتي نو سوات ختم بویه. هلته کوم روغ لیوني په دې تمه یو هوټل هم جوړ کړی چې گوندي، ملیونر شي. مگ هر سیلانی چې ورغلی دی، په توبوتوبه گارده ترې راستون شوی. یو دلیل یې ساړه دي چې په اوږي او ژمي د قوي باد سره بیدو په همدې هوټل کې تر غاړې وځی. په توره شپه د ملک خیر دین په جیب کې د سوات په درې ورسیده شوم. سهار مهال ه شوته وروختم. د هوټل مخې ته مې جیب ودر او د خود شين تاغي درک نه و. په هوټل کې هم تیاره وده. کوز شوم. د شانه مې د توخي غبر واورید. څوک د لالتین سره راغی او په جگ آشنا غبر یې وویل، «دا کتر صیب

دې په خیر راشي! « چې کتل مې، هماغه زور سواتی آشنا و چې بنځې
یې په شین تاغي کې بچی زیږولی و. غیر یې رانه تاوډ کړه. ما ورنه د
شین تاغي پوښتنه وکړه. ده په خدا وویل، « کوم شین تاغي بښې، خپل
موتېر او که زما زوی. « زه خبر نه وم چې ده پخپل زوی هم د شین تاغي
نوم ایښی و. « زما زوی خوشکر اوس د دروغجن خبره ژبې دی او پاتې
شو ستاشین تاغي، هغې ستا خارجی دوستان پښور ته بوتلل او سبا ته
بیرته راځی. « ما چې خوله پوښتنې ته خلاصوله هغه وویل، « غم مه
کوډ، ستا مال امانت دی، راعه. « شاترینه د بل لالتین سره د هوتل د
دالان په برسر کې، په یوډ دروازو کې ولاړه وډ.

خوار لسم څپرکی

زما د سرگردانی ورځې وې. ملک خیر دین د خپل زوی سره په لاری
کې راغی، لاری د وریژو، غورو، وچوسابو او لاندي شوو وچو غوښو
ډکه وډ. چې هغوی رخصت شول نوبله جو په زما د سواتی آشنا د
سوغاتونو نوبت شو. ده لادوخته وریژې، غوری، د سویی گیس
بیلرونه، تودې جامې او کمپلی پتوان د هوتل په یوډ خونه کې ځای په
ځای کړي وو، ما ته یې راوښودل. یو توپک او یوډ گردنی یې هم ورسره
ایښې وډ. ما وویل، « په دې دو مرد سامان څه کوو؟ « خو هغه وخنډل، « د
اوریدو د قراره ستاسو ټول ژمی همدا کور دی، نو وایي چې که دښمن دې
گیدرو وي تابیا ورته د زمري نیسه. « ما ورسره د خدای پامانی تابیا
نیوله، خو سړی موسک موسک کیده. چې ما وپوښته نو ویې ویل،

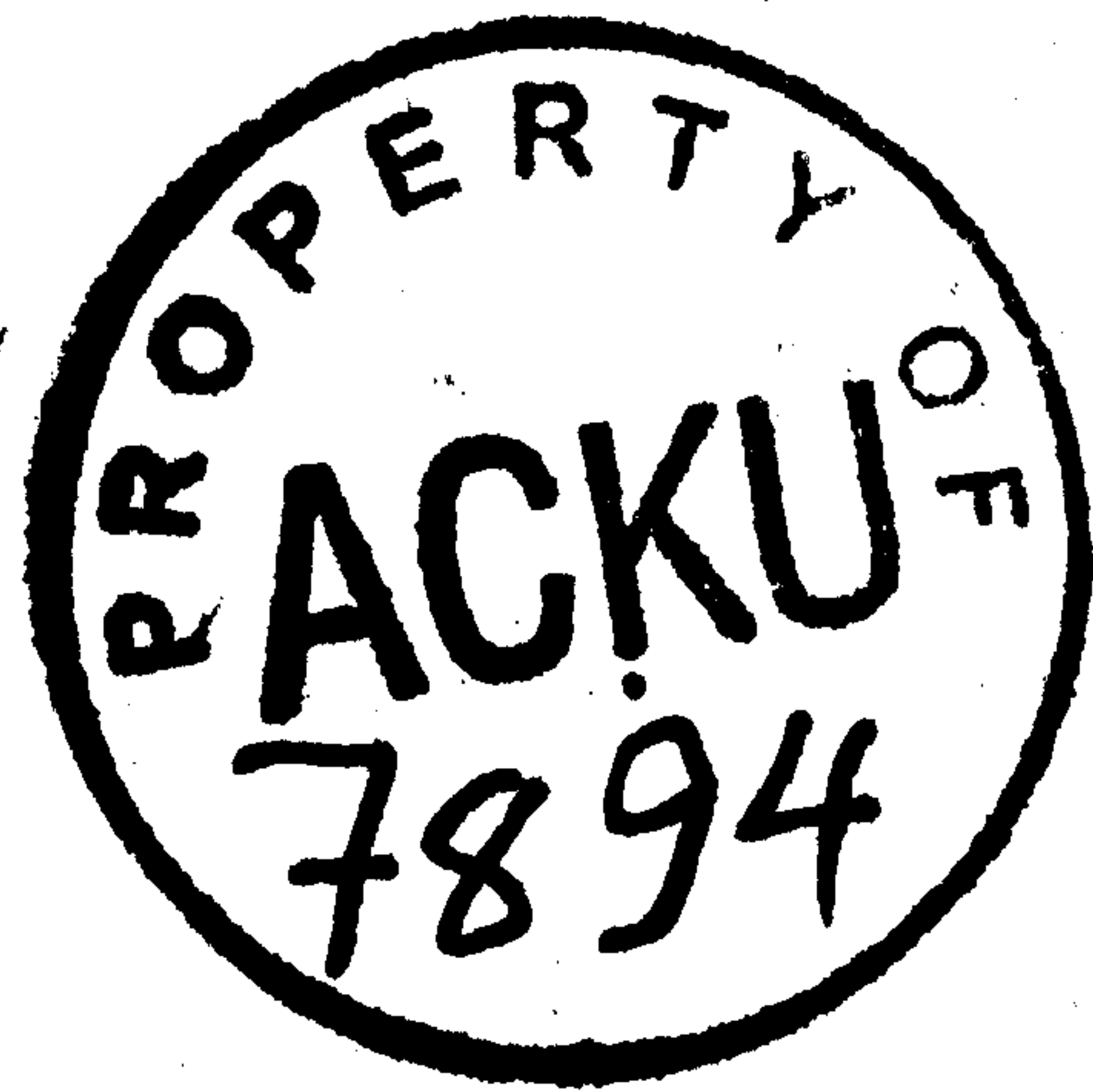
« ستا نجل راته د نکاح ویل. زه خو ملا هم نه یم خود هیخ نه بیا هم بنه
 یم. » ایله می پام شوچی دا غوبنتنه باید ما پخپله کړی وای. نو دواړه
 زموږ کوټې ته لاړو. د کوټې په مینځ کې د یو میزد پاسه په یو د گل گلي
 دسمال باندي پریمانہ پتاسې دلی وې. د قرآن شریف یو نسخه هم
 ورسره ایښې وه. سواتی آشنا راته د اودس وفرمایل، د لالتین سره بهر
 سیند ته کوز شوم. د سیند د غاړې اوبه کنگل وې. په شواخون می اودس
 تازه کړ او بیرته راغلم. سواتی آشنا لگیاو قرآن یې لوسته. ماته قبله
 معلومه نه وه د هغه نه می پوښتنه وکړه او بیا می دود رکعتہ د شکرانې
 نفل وکړل. چې سلام می وگرځاوه، شاترینه چې تردې دمه لادرکه وه د
 بلې خونې نه راغله. د سر نه ترپښو پورې په پښتنی جامه کې پته. شین
 بخمل کمیس، سور پرتوگ، سترگی په رنجو توری، تیک په ټنډه، د
 ورینمو تور تھکری چې څنډې یې په رنگینو ځونډیو جر او شوې وې،
 د پایزیب او د گونگروگانو لاندې ټوله شرنگیده. ناڅاپه یو بدل چې په
 ورکتوب کې می اوریدلې ودرانه ووتہ: جلاتی چې په کجلو سترگو
 توری کړې * سرې لمبې یې دمومند په زرگی پورې کړې. سواتی آشنا
 کټ کټ وخنډل او د شاترینې د مخ په سپین کې د شرمه وینه وځغلیده.
 زه پوهیدم چې دا جامې او گانه ټول د سواتی کار و. سواتی آشنا هغه
 خپل یو د اړخ او زه بل ته کښینولو. بیا یې نو وویل، « زه د ملا په الابلا نه
 پوهیزم. ته ډاکټر محب الله دابی بی شاترینه په اسلامی نکاح منې؟ »
 ما وویل، « هو » بیا یې د هغې نه پوښتنه وکړه. هغې وویل، « د کاپر نه می

بد ایسی خوستاد پارده به یی ومنم. «سواتی و خندل او بیای یی د یاده
الحمد او قل هو الله ویله او دعای یی و کړه «الله مومسخد پوره کړه او خدای
دی تاسو ته هم نر کولنگی شین تاغی در پیروز کړی. «بیانو هغه د هوتل
بلی خونې ته لار. زه پاتې شوم او شهی.

په سبا یی مازیگر مهال شین تاغی راوړ سید. چې وروختلم نو بیدو
هماغه مو تروچې ماد جرمنی نه راوستی و. د منانی په وینا، ژان ژوزی
زما د کابل د سفر په وخت کې خپله دا ټول شیان ډیزاین کړی وو. د
منانی نه مې د نورو پوښتنه وکړه. هغه وویل، «نور نه پوهیږم خو هغه
مریض، لکه چې د هغې کچنی روسی سرده خه تار لری. «ماویل چیرته
دی؟ ده وویل، «نور پرې پوه نه یم خود دې غای نه ان تر پښورده یی سرد
روسی په غیر کې و، او میدد میدد سره لگیا وو. «شاترینی په مرموزی
موسکا راته کتل. او په بې پروایی یی وویل، «د هغوی واده به په
فرانسه کې کیري. «زه د قسمت دې لویې ته اریان پاتې شوم. ماسره
غیر له موسکا بل ځواب پاتې نه و خو منانی د ځواب له غمه خلاص کړم.
لویه پرېره او بهانې یی شروع کړې چې راسره پاتې شي. لیوان، واوره او
نورې بلاوې یی یادولې چې خپل پاتې کیدل ضروری وښیي. ماورته
ویل، «او دلنانه، سرژمی د دریم گړی د پارده غای نشته» او د سواتی
آشنا سرده مې بیرته واستاوه. وروستی خبرد یی داود، «بڼه سپری یی خو
ارمان چې لیونی نه وای.»

پنځلسم څپرکی

دوشو ظالمه یخنی شروع وده. واورده خو پخوا هم په مخکه پرته وده خو اوس یې دهغه نری سرک پل هم پتیا وده چې هوتیل ته راختلی و. هوتلی خو په سهار خدای پامانی اخیستی وده او چپ له مور دواړو بنی بشر پاتی نه و. زمورد خونې په دیوال کې د اور نغری و او تر څنگ موبله خونه د څیری د مات شوو لرگو ډکه وده. د کوټې نه بهر چې څه لورې ژورې وې، هغه اوس ټولې سپینې وې. یوازي دود غبرونه چې راتلل یو دهغه سارده باد و چې مازیگر به شروع شو او تر تیر ماسختن پورې به یې درده په سر اخیستی وده. د هوتیل د دالان لویه دروازه او د ځینو کوټو کرکی یې گریولې. بل دنیمې شپې نه تر څر سهاره د لیوانونول و چې کله به زمور د کرکی لاندې ودریدل، خولې به یې آسمان ته و نیولې او دلرې او نژدې نه به یې نورو غبرگون کاوده. شاترینې ویل، «ایله په ایله چې زمورد شاتو میاشت شروع شوه.» ما ویل، میاشت نه ده میاشتی دي، تر څو دا واورې ویلیږي یاریکی، خدایکی. اوله شپه مو د سالنگ په یاد په شین ټاغي کې تیره کړه.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**